

สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา ในเขตเมืองป็นชนบท

โดย

ศิริชัย ศิริกายะ

✓ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี :
ศึกษาเฉพาะอำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

โดย

ศิริชัย ศิริกายะ

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเมืองปทุมธานี และศึกษาถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกันนี้ต้องการที่จะทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้เอามาจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในอำเภอคลองหลวงกับอำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวนรวมทั้งสิ้น ๕๐๓ ครัวเรือน โดยหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว หรือผู้แทนของครอบครัวเป็นตัวแทนของครัวเรือนในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๒๓

จากการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยปรากฏผลดังต่อไปนี้

๑. ความมากน้อยของการเปิดรับต่อสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๒. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศไม่เท่าเทียมกัน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๓. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ การสื่อสารในรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๔. ไม่มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่น กับสื่อมวลชน

ในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ สมมุติฐานข้อนี้ไม่ได้รับการยืนยัน

๕. ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง และตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถถูกนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ ในอัตราที่สูงอีกด้วย สมมุติฐานข้อนี้ไม่ได้รับการยืนยัน

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจผู้วิจัยได้ เสนอรูปจำลองการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ คลองหลวง-ธัญบุรี ซึ่งได้แก่ การศึกษามีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน และตัวแปรทั้งสองนี้ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน และการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ รูปจำลองดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาต่อไปในประเทศไทย

Title: The Mass Media for the Development of the Rural-Urban Transitional Area: A Case Study of Amphoe Khlong Luang and Amphoe Thanyaburi, Pathumthani Province.

Researcher: Associate Professor Sirichai Sirikaya, Ph.D.

Abstract

The main objectives of this research are (1) to study the mass media exposure behavior of the population in the rural-urban transitional area and (2) to study the functions of the mass media for its development, and (3) to test the relationship among these variables: modernity, mass media exposure, literacy, political participation, and economic status. The sample of this study was selected from residents of Amphoe Khlong Luang and Amphoe Thanyaburi, Pathumthani Province, totaling 903 households. The interview was performed through either the head of the household or his wife or his representative.

The individual interview with questionnaires prepared by the researcher is the method of data collection. The data were collected during the months of March and April, 1980.

From the hypothesis testing, the results turn out as follow:

1. The degree of mass media exposure depends upon modernity, literacy, occupations, political participation, and economic status. This hypothesis is confirmed.
2. Each mass medium functions differently in the development task. This hypothesis is also confirmed.
3. In case the mass media do not function in the development task, other communication channels will replace their role. This hypothesis is confirmed.

4. There are no differences between the other communication channels and the mass media in their functions for the development task. This hypothesis is not confirmed.

5. Modernity, mass media exposure, literacy, political participation, and economic status are, to a high degree, positively correlated and these variables are mutually explanatory, if used jointly, to a high degree too. This hypothesis is not confirmed.

According to the data collected from the survey, the researcher suggests a model for the modernity process of Khlong Luang-Thanyaburi. This model suggests that literacy has positive correlation with economic status and these variables also have positive correlation with the mass media exposure. Also, the mass media exposure has positive relationship with modernity. This model will be of great use to further study in Thailand.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

การวิจัย เรื่อง "สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปนชนบท :

ศึกษาเฉพาะอำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" เป็นส่วนหนึ่ง

ของโครงการวิจัยปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในบริเวณภาคกลางของ

ประเทศไทยในเขตเมืองปนชนบท ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๓ ซึ่งดำเนินการ

โดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับโครงการวิจัยเรื่อง

"สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปนชนบท : ศึกษาเฉพาะอำเภอคลองหลวง

และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" เป็นโครงการปีที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ที่คณะ

นิเทศศาสตร์ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการ

สื่อสาร อันมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณที่ใดกำหนดขึ้น

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำเอาการสื่อสารโดยเฉพาะการ

สื่อสารมวลชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะเข้าช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมในบริเวณที่กำหนดขึ้น หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการวิจัยเพื่อมอง

ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแง่ของการสื่อสารมวลชน

ผู้วิจัยตระหนักดีว่าการวิจัยเชิงสำรวจจำเป็นต้องใช้งบประมาณและ

บุคคลากรในการทำงานวิจัยเป็นจำนวนมาก งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ก็ด้วยความ

อนุเคราะห์จากสถาบันวิจัยสังคม ที่ได้แบ่งสรรเงินอุดหนุนการวิจัย งบประมาณ

แผ่นดินส่วนหนึ่งให้กับผู้วิจัยเพื่อดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าว และนอกจากนี้ยังมี

บุคคลอีกจำนวนมากที่ได้ช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ และที่จะไม่กล่าวเลยเสียมิได้

ก็คือ นายอำเภอคลองหลวง และนายอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่ได้กรุณา

ให้ความร่วมมืออย่างดีในการสำรวจภาคสนาม และนิสิตคณะนิเทศศาสตร์หลายท่าน
ที่มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยครั้งนี้คงมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มาก
ก็น้อย ส่วนที่ดีทั้งหมดผู้วิจัยขอมอบให้กับชาวคองหงวง-ชัยบุรี ผู้ซึ่งมีน้ำใจและให้
ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง สำหรับขอผิดพลาดต่าง ๆ ผู้วิจัยขออภัย
ผิดไว้แต่ผู้เดียวและจะเป็นสิ่งที่นำมาปรับปรุงแก้ไขสำหรับการศึกษาคือไปด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภาวะ

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทย์บริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังให้ใช้สถานที่ในการเตรียมแบบสอบถาม การลงเลขรหัสข้อมูลและความสะดวกต่าง ๆ ในระหว่างดำเนินการวิจัย ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ นายอำเภอคลองหลวง และนายอำเภอธัญบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ตลอดจนขอแนะนำต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณ สุทนต์ ธีวีระปัญญา ปลัดปกครองของอำเภอคลองหลวงที่ให้ความช่วยเหลือในระหว่างการ เก็บรวบรวมข้อมูล และอำนวยความสะดวกในคานต่าง ๆ อย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณเกรียงไกร นำธรรมชาติ คุณเพชรดี มณีไพโรจน์ คุณสุปรียา สุบรรณ ฌ อุษยา นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ซึ่งได้ช่วยเหลือประสานงานคานต่าง ๆ ของโครงการวิจัยนี้จนทำให้ การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปโดยเรียบร้อยและประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ออกมาข้างต้นนี้ และอีกหลายท่านที่มีใจกว้างนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย สิริกาเยะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำนำ	จ
กิจกรรมประกาศ	ข
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๔
ทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย	๑๕
สภาพทั่วไปของเขตวิจัยโดยสังเขป	๑๗
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๑๗
ปัญหาคำวิจัย	๑๘
ขอบเขตของการวิจัย	๑๘
ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น	๒๐
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๒๐
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๒๓
สรุป	๒๓

๒. ระเบียบวิธีวิจัย.....	๒๔
ประชากร.....	๒๔
การเลือกตัวอย่าง.....	๒๕
ตัวแปร.....	๒๘
วิธีการวัดตัวแปร.....	๓๐
แบบสอบถาม.....	๓๖
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๓๗
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๓๗
สรุป.....	๓๘
๓. พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน.....	๔๐
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน.....	๔๐
ความบ่อยครั้งในการเปิดรับต่อสื่อมวลชน.....	๔๒
สถานที่เปิดรับต่อสื่อมวลชน.....	๔๕
กรรมสิทธิ์ในสื่อมวลชน.....	๔๖
การเลือกใช้สื่อมวลชน.....	๔๘
ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมการเปิดรับต่อสื่อมวลชน.....	๕๐
สรุป.....	๕๒
๔. หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนา.....	๕๓
หน้าที่ในการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง.....	๕๕

บทที่

เลขหมู่ ส 15

เลขทะเบียน ๐๐1440

ว. เดือน.ปี ๒7 ๗๓ ๕6

ญ

หน้า

บท

หน้าที่ในการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น.....	๙๖
หน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อบัญหาที่เกิดขึ้น.....	๙๘
หน้าที่การสร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชน.....	๑๐๑
หน้าที่ในการสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา.....	๑๐๔
หน้าที่ในการช่วยเปลี่ยนความคิดเห็นในทางอ้อม.....	๑๐๖
หน้าที่ในการให้ข่าวสารสำหรับใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	๑๐๘
หน้าที่ช่วยส่งเสริมการอภิปรายนโยบายของรัฐบาล.....	๑๑๓
หน้าที่ช่วยในการบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม.....	๑๑๗
หน้าที่ช่วยในการให้สถานภาพแก่บุคคล.....	๑๒๐
หน้าที่การให้ความรู้แก่ประชาชน.....	๑๒๑
สรุป.....	๑๒๓
๕. สื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่.....	๑๒๕
ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษา.....	๑๓๑
ความสามารถในการอธิบายตัวแปรที่เลือกมาศึกษา.....	๑๔๒
ค่าความสำคัญของตัวแปรที่เลือกศึกษา.....	๑๔๔
สรุป.....	๑๕๒
๖. สรุปและขอเสนอแนะ.....	๑๕๔
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	๑๕๔
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	๑๖๐
ขอเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	๑๖๑
ขอเสนอแนะการวิจัยในอนาคต.....	๑๖๒
บรรณานุกรม.....	๑๖๔
ภาคผนวก.....	๑๖๘

ตารางที่		หน้า
๑	ตัวแปรของสมมุติฐาน	๒๕
๒	การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	๔๑
๓	การเปรียบเทียบความชอยครั้งของการเปิดรับวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน	๔๒
๔	ความชอยครั้งของการอ่านนิตยสาร และการชม ภาพยนตร์	๔๓
๕	การเปรียบเทียบผลการวิจัยที่เฒานมาของภาคกลาง กับการวิจัยที่คลองหลวง-ธัญบุรี เกี่ยวกับความชอย ครั้งของการเปิดรับ วดื่อมวลชน	๔๔
๖	การเปิดรับต่อสื่อมวลชน แแบ่งแยกตามระดับการศึกษา...	๔๖
๗	ความชอยครั้งของการเปิดรับต่อสื่อมวลชนแบ่งแยก ตามระดับการศึกษา	๔๗
๘	การเปรียบเทียบเฉพาะผู้ใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ พิมพ์ และนิตยสารที่บ้าน แแบ่งแยกตามระดับการ ศึกษา	๕๔
๙	การเปรียบเทียบประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันที่ อ่านประจำ แแบ่งแยกตามระดับการศึกษา	๕๗
๑๐	การเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แแบ่งแยก ตามความแตกต่างของอาชีพ	๕๘
๑๑	การเปรียบเทียบความชอยครั้งของการใช้สื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ แแบ่งแยกตามความแตกต่างของอาชีพ...	๖๑
๑๒	การเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่บ้าน โดย แบ่งแยกตามความแตกต่างของการประกอบอาชีพ	๖๓
๑๓	สถานที่ชมภาพยนตร์ แแบ่งแยกตามลักษณะของการประ กอบอาชีพ	๖๔

๑๘	กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่มีต่ออสังหาริมทรัพย์ แยกแยกตามความแตกต่างของอาชีพ	๖๕
๑๕	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์ แยกแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ	๖๕
๑๖	ความบ่อยครั้งของการเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์ แยกแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ	๗๐
๑๗	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์ที่บ้าน แยกแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ	๗๑
๑๘	กรรมสิทธิ์ของครอบครัวต่ออสังหาริมทรัพย์ แยกแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ	๗๓
๑๙	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง...	๗๗
๒๐	ความบ่อยครั้งของการเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๗๘
๒๑	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์ที่บ้าน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๗๙
๒๒	การมีกรรมสิทธิ์ต่ออสังหาริมทรัพย์ของครอบครัว และการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๘๑
๒๓	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์กับค่านิยมสมัยใหม่	๘๕
๒๔	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์กับค่านิยมสมัยใหม่	๘๖
๒๕	การเปิดรับต่ออสังหาริมทรัพย์ที่บ้านกับค่านิยมสมัยใหม่	๘๗
๒๖	กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่มีต่ออสังหาริมทรัพย์กับค่านิยมสมัยใหม่	๘๘
๒๗	การติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองจากอสังหาริมทรัพย์	๘๙
๒๘	การใช้อสังหาริมทรัพย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น	๙๗

ตารางที่

หน้า

๒๙	ความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของชนเมืองที่เกิดจาก สื่อมวลชน	๙๘
๓๐	การจัดอันดับความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของบ้าน เมืองที่เกิดจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ	๑๐๐
๓๑	การสร้างเสริมทัศนคติโดยสื่อมวลชน	๑๐๒
๓๒	การที่ไม่มีสื่อมวลชนกับปณิธานที่เกิดขึ้น	๑๐๓
๓๓	การเปิดรับตัวสื่อมวลชนที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศ สำหรับการพัฒนา	๑๐๕
๓๔	การเปิดรับสื่อมวลชนกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น	๑๐๗
๓๕	การเปิดรับสื่อมวลชนกับการเกิดความคิดขึ้นมาใหม่	๑๐๘
๓๖	การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากสื่อมวลชนประเภท ต่าง ๆ	๑๑๐
๓๗	การไม่เปิดรับสื่อมวลชนกับการสื่อสารระหว่างบุคคล	๑๑๓
๓๘	การรับทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชน ...	๑๑๔
๓๙	การพูดคุยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับมาจาก สื่อมวลชน	๑๑๕
๔๐	อัตราการรับทราบระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายของ รัฐบาลจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ	๑๑๘
๔๑	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่เลือกมาศึกษา	๑๓๓
๔๒	การเปรียบเทียบค่า r^2 กับค่าเอ็ตตาค่ากำลังสอง ...	๑๓๔
๔๓	ค่า Multiple R กับค่า R^2 ของตัวแปรที่ เลือกมาศึกษา	๑๔๓
๔๔	การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผล ต่อการทำนายการเปิดรับสื่อมวลชนด้วยค่าเบต้า	๑๔๖

ตารางที่

หน้า

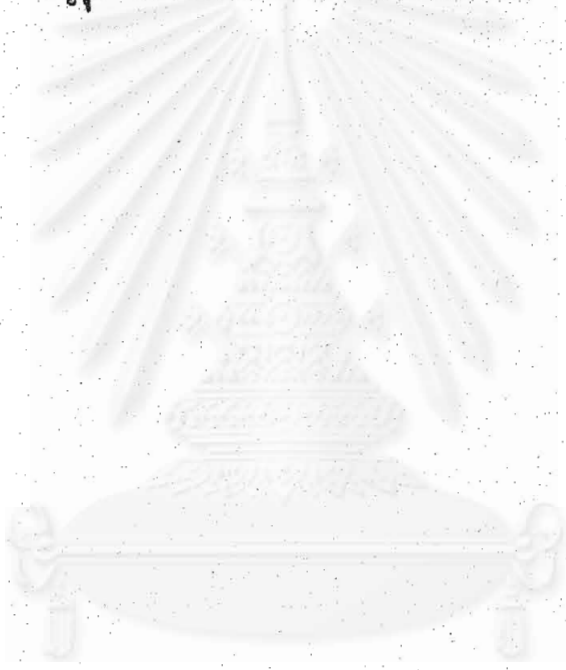
๔๕	การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ การทำนาย คำนียมสมัยใหม่ควยคาเบตา	๑๔๓
๔๖	การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ การทำนายการศึกษาควยคาเบตา	๑๔๘
๔๗	การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ การทำนายสถานภาพทางเศรษฐกิจควยคาเบตา ...	๑๕๐
๔๘	การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ การทำนาย การมีส่วนร่วมทางการ เมืองควยคาเบตา	๑๕๑
๔๙	การเปรียบเทียบค่า Multiple Correlation Coefficient (R) ของตัวแปรจากการ ศึกษาของ Lerner กับตัวแปรจากการวิจัยใน เขตคลองหลวง-บัญชี	๑๕๕

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
๑	ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวคิดของ Lerner	๑๒๘
๒	รูปจำลองการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ คลอง- หลวง-ปัญบุรี	๑๔๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของบิดา

ประเทศไทยได้เริ่มตั้งต้นพัฒนาประเทศอย่างมีแบบแผนเป็นจริงเป็นจัง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ได้ประกาศแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ ๑ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยก็อยู่ภายใต้การพัฒนาอย่างมีแบบแผนตามแผนพัฒนาประเทศฉบับต่าง ๆ เรื่อยมา แผนพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้ทำขึ้นก็เปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายและเน้นในเรื่องต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เท่าที่ผ่านมาแล้วก็มีจุดมุ่งหมายและเน้นในเชิงเศรษฐกิจโดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาเพิ่มรายได้ ต้องการขยายการอุตสาหกรรม ต้องการพัฒนาชนบท พัฒนาสังคมและการกระจายรายได้ เป็นต้น ผลประการหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศ ก็คือการขยายอุตสาหกรรมขึ้นในบริเวณซึ่งแต่เดิมประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม การที่เปิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในบริเวณใดก็ตาม ส่วนหนึ่งของประชาชนในบริเวณนั้นย่อมละทิ้งอาชีพดั้งเดิมที่ทำกันมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่า ตายาย คือเกษตรกรรม หันเข้ามาทำในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งในขณะเดียวกัน อีกบางส่วนของครอบครัวก็ยังไม่ละทิ้งอาชีพการเกษตรกรรมที่ทำการสืบทอดมาช้านาน

“รายละเอียดเพิ่มเติมจาก เสนาะ ฐานากุล, “การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจไทย” ใน ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ, เรียบเรียงโดย อมรรักษ์าศักย์ และ ชิตติยา วรรณสุทร (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๔), หน้า ๓๗๑-๔๑๘, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๓ (๒๕๑๕-๒๕๑๙), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๐), สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสารสำคัญแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (๒๕๒๐-๒๕๒๔), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๙).

นอกจากนี้ ยังมีผู้คนจากท้องถิ่นอื่น ๆ ใค้อพยพเข้ามาเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้บริเวณรอบ ๆ โรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนผู้อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นเกิดเป็นชุมชนเมืองเกิดขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันชุมชนชนบทก็ยังคงหลงเหลืออยู่ด้วยในเวลาเดียวกัน

ลักษณะของชุมชนที่มีทั้งลักษณะของเมืองปนชนบท โดยผู้ที่อยู่ในบริเวณนั้นมีการประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมและประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะการประกอบอาชีพในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมากทั้งในลักษณะของงานที่ทำ เวลาที่ทำ ความแน่นอนของรายได้ ระเบียบวิธีการทำงาน ตลอดจนถึงลักษณะของการดำเนินชีวิตเลยทีเดียว

การศึกษาถึงลักษณะของสังคมเมืองปนชนบทนี้สามารถใช้แนวทางการศึกษาได้หลายสาขาวิชาด้วยกัน ผู้ศึกษาอาจสนใจในแง่ของระบบการศึกษาของสังคมเมืองปนชนบท หรืออาจศึกษาในแง่ของการใช้ที่ดินของบริเวณดังกล่าว หรืออาจสนใจในแง่ของเศรษฐกิจของบริเวณดังกล่าว สำหรับการศึกษานี้มุ่งศึกษาในแง่ของสื่อมวลชนในเชิงหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาในเขตเมืองปนชนบท

เมื่อพูดถึงสื่อมวลชนก็หมายถึง วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์เท่านั้น ไม่ได้หมายความถึง หนังสือเล่ม โปสเตอร์ หรือสื่ออื่นเมือง หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ อันเป็นสื่อมวลชนในความหมายที่กว้างขวางความจริงแล้วสื่อมวลชนของประเทศไทยมีมากอนยุคพัฒนาอย่างมีแบบแผนของประเทศไทย สื่อมวลชนชนิดแรกของประเทศไทย ก็คือหนังสือพิมพ์ซึ่งออกฉบับแรกเมื่อปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว^๑ ดังนั้นหน้าที่ของสื่อมวลชนก็ควรจะ

^๑เสลา เวชะรุจิ, หนึ่งศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย (พระนคร :
 ภาณสารสิน, ๒๕๐๔), หน้า ๔๕๓.

ต้องมีมาก่อนแล้ว และสืบต่อกันมาจนถึงยุคพัฒนาอย่างมีแบบแผน การเปลี่ยนแปลง
ของหน้าที่ของสื่อมวลชนก็คงจะมีมากบางน้อยบาง จนกระทั่งถึงยุคพัฒนาอย่างมีแบบ
แผนก็ย่อมคาดหมายได้ว่า สื่อมวลชนคงจะต้องทำหน้าที่ให้การสนับสนุนต่อการพัฒนา
ประเทศอย่างแน่นอน

เพราะฉะนั้น เมื่อผลส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศทำให้เกิดลักษณะ
ของสังคมเมืองบนชนบท ควบคู่การนำเอาอุตสาหกรรมเข้ามาใหม่บนอยู่กับเกษตรกรรม
ซึ่งมีอยู่แต่เดิม จึงทำให้เป็นที่น่าสนใจว่าในยุคพัฒนาอย่างมีแบบแผน หน้าที่ของสื่อ
มวลชนที่มีต่อการพัฒนาในเขตเมืองบนชนบทมีอะไรบ้าง ปัจจัยอะไรบ้างที่มีส่วนเกี่ยว
ข้องกับการพัฒนา และหน้าที่ของสื่อมวลชนในลักษณะของสังคมเมืองบนชนบท รวม
ไปถึงพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตสังคมเมืองบนชนบท มีลักษณะ
อย่างไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่น่าสนใจ เพราะสื่อมวลชนทำหน้าที่ในฐานะ
เป็นปัจจัยอันหนึ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ที่ได้เกิดขึ้นมา
อันเป็นผลมาจากการพัฒนาและยิ่งน่าสนใจมากยิ่งขึ้นว่า สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่และมี
บทบาทมากน้อยเพียงใดในฐานะ "ผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่าง โดยเฉพาะที่สื่อมวลชนเป็นผู้ช่วยให้ประสบผลสำเร็จ
ซึ่งนั่นก็คือการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ธรรมเนียมใหม่และการปฏิบัติใหม่ และในบาง
กรณีความสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่ากันไปด้วย"

ดังนั้น ถ้าเราสามารถทราบได้ว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนของเขตเมืองบน
ชนบทเป็นอย่างไรแล้ว การที่จัดดำเนินการสื่อมวลชนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนา
ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสื่อมวลชนก็เป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งสำหรับ
การพัฒนาประเทศ และเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งแสดงผลสัมฤทธิ์ได้ทั้งทางดีและ
ทางเสียต่อการพัฒนาประเทศ ถ้าไม่ใคร่ดำเนินการให้ถูกต้องและเหมาะสม

ทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย

Wilbur Schramm^๑ โคลสรุปเอาไว้ว่าการสื่อสารเข้ามามีบทบาท

ต่อการพัฒนาประเทศในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยสามลักษณะด้วยกัน
 ลักษณะที่หนึ่ง ประชาชนต้องได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ นั่นก็คือความ
 สนใจของประชาชนต้องถูกนำไปสู่ทัศนคติของความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
 มีโอกาสที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ ตลอดจนวิธีการที่จะทำให้บรรลุถึงการ
 เปลี่ยนแปลง และถ้าเป็นไปได้ควรจะได้มีการยกระดับการคาดหวังของประชากร
 และของประเทศให้สูงขึ้น ลักษณะที่สอง ประชาชนควรมีโอกาสที่เข้ามามีส่วนร่วม
 ในกระบวนการตัดสินใจ อาทิเช่น การอภิปรายถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ควรเป็น
 ไปอย่างกว้างขวางในส่วนที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำต้องได้
 รับโอกาสที่จะทำและเสียงเรียกร้องของบุคคลทั่วไปต้องได้รับการรับฟัง ประเด็น
 ของการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและเจตคติ ต้องมีการอภิปรายถึงทางเลือกอื่น ๆ
 ควบ ขาวสารจะต้องถูกส่งผ่านทั้งจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบนและในขณะเดียวกัน
 จากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ลักษณะที่สาม ทัศนคติจำเป็นจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอน
 ผู้ใหญ่ต้องถูกสอนให้รู้จักการอ่าน เด็กต้องได้รับการศึกษา ชาวชนาน้องได้รับการ
 เรียนรู้ถึงวิธีการทำนาสมัยใหม่ ครู หมอ วิศวกร ต้องได้รับการฝึกอบรม คนงาน
 ต้องมีความชำนาญด้านเทคนิคทักษะของตนเอง ประชาชนโดยทั่วไปต้องเรียนรู้ใน
 การรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรงอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นกิจกรรมทางการสื่อสาร
 ทั้งสามลักษณะนี้ควรสอดคล้องกับหน้าที่ของการสื่อสาร ซึ่งได้แก่การเป็นยามคอย
 ตรวจสอบ การเป็นผู้ช่วยในการสนับสนุนต่อกระบวนการวินิจฉัยสั่งการและหน้าที่

^๑ Ibid., p. 125 .

ของการเป็นครู หน้าที่ของการสื่อสารทั้งสามนี้เป็นหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารไม่ว่าสังคมจะอยู่ขั้นใดของการพัฒนาก็ตาม

ปัญหาที่คงอยู่ที่ว่า กิจกรรมทางการสื่อสารอันใดหรือลักษณะใดที่สื่อมวลชนเป็นผู้ดำเนินการได้เองและกิจกรรมใดที่สื่อมวลชนเป็นแค่เพียงผู้ช่วยในการดำเนินการ สำหรับสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนา Schramm^๑ สรุปได้ว่าหน้าที่ของลักษณะแรก คือเป็นยามตรวจสอบ หรือหน้าที่การให้ข่าวสารซึ่งหน้าที่อันนี้ สื่อมวลชนใดทำอยู่แล้วโดยตรง เพราะถ้าหากสื่อมวลชนแล้วคงจะไม่มีสิ่งใดสามารถกระจายข่าวสารได้ทันกำหนดการของหน้าที่ที่ใญ่

หน้าที่ลักษณะที่สอง เป็นหน้าที่วินิจฉัยสั่งการ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วหน้าที่โดยตรงเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม เพราะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ปทัสถานทางสังคม ซึ่งก็ต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นหลักในการปฏิบัติกร สื่อมวลชนคงสามารถทำหน้าที่ช่วยในการป้อนข่าวสารข้อมูลเพื่อการอภิปราย ด้วยวิธีการนำข่าวสารของผู้นำไปสู่ประชาชนและโดยทำให้ประเด็นปัญหาชัดเจนแจ่มแจ้ง ซึ่งก็เป็นหน้าที่ลักษณะของการให้การสนับสนุน

หน้าที่ลักษณะที่สาม เป็นหน้าที่ของการเป็นผู้ให้ความรู้ สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่นี้ได้โดยตรงบางส่วน และอีกบางส่วนก็ทำร่วมกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ตัวอย่างเช่น การใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาในท้องเรียน โดยใช้เป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิภาพทางการศึกษาอยู่ภายใต้การแนะนำของครูในท้องเรียน แต่ถ้าครูหรือโรงเรียนไม่สามารถที่จะให้ความรู้บางประเภทได้เพียงพอ สื่อมวลชนก็จะเข้ารับหน้าที่นี้โดยตรง

^๑ Ibid., ๑. 126 .

ในรายละเอียดแล้ว Schramm^๑ ได้เสนอแนะหน้าที่ของสื่อมวลชน ที่มีต่อการพัฒนาประเทศ ดังต่อไปนี้คือ

๑. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นยามรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนโคทราย ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนสามารถรายงานและแจ้งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะเป็นแหล่งสำคัญสำหรับกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้แก่ประชาชนโคทรายอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว

๒. สื่อมวลชนทำหน้าที่ขยายทัศนวิสัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สื่อมวลชนนำสิ่งซึ่งไม่เคยพบเคยเห็น ไม่เคยได้ยิน เข้ามาสู่ประสบการณ์ของประชาชน การสร้างประสบการณ์ดังกล่าวเท่ากับว่าสื่อมวลชนโคช่วยพัฒนาคุณลักษณะของการเข้าใจผู้อื่น (empathy) หรือลักษณะ "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในสังคม การเกิดความคิดเห็นคอบัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของคนในสังคมที่ได้รับการพัฒนาแล้ว นั่นก็คือสื่อมวลชนโคนำสิ่งที่อยู่ไกลโพ้นให้มาอยู่ใกล้และนำสิ่งประหลาดให้เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ และยังช่วยเชื่อมโยงสังคมแบบโบราณกับสังคมสมัยใหม่

๓. สื่อมวลชนก่อให้เกิดจุดสนใจขึ้นมาได้ นั่นก็คือสื่อมวลชนนำสิ่งต่าง ๆ เสนอต่อประชาชนให้เกิดความสนใจขึ้น ซึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาสื่อมวลชนก็สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือ โคก่อให้เกิดความสนใจในการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน

^๑ Ibid., pp. 127-144.

๔. สื่อมวลชนเพิ่มพูนความทะเยอทะยานในชีวิตในประเทศที่กำลังพัฒนา การที่จะซัดความเชื่ออย่างมั่งงายคือโซควาสนาและกฎที่มีสัจและความกตัญญูต่อการเปลี่ยนแปลง ก็โดยการสร้างเสริมความทะเยอทะยานทั้งในส่วนบุคคลและของชาติ ประชาชนต้องเกิดความมุ่งมากปรารถนาวิถีชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ และก็เต็มใจที่จะแสวงหาโดยการทำงานเพื่อจะให้บรรลุถึงสิ่งนั้น และการพัฒนาจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลยถ้าความทะเยอทะยานที่ต้องการแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าไม่ได้รับการรุกรเร้าให้เกิดขึ้น

๕. สื่อมวลชนสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา นั่นก็คือสื่อมวลชนให้ข่าวสารในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขึ้น สื่อมวลชนขยายทัศนวิสัยของประชาชนในความรู้อันต่าง ๆ ใ้กว้างขวาง ช่วยให้เกิดความรู้สึกเข้าใจผู้อื่น ก่อให้เกิดความสนใจต่อประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนา การรายงานข่าวของสื่อมวลชนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น รายงานข่าวด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศหรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดบรรยากาศทางความรู้ลึกลับกึกก้องเชิงวิชาการ ซึ่งกระตุ้นประชาชนให้กลับมามองตนเองในสภาพการปัจจุบันที่ใดค่าเนืออยู่ และพร้อมกันนี้มองอนาคตที่กำลังจะไปถึงอีกด้วย

๖. สื่อมวลชนทำหน้าที่ช่วยเหลือกระบวนการวินิจฉัยสั่งการ สื่อมวลชนช่วยโดยทางอ้อมในการเปลี่ยนทัศนคติหรือค่านิยมที่ฝังแน่น ถึงแม้ว่าจะไม่เคยมีผู้ใดพิสูจน์ได้เลยว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อทัศนคติและค่านิยมที่ถูกฝังแน่นจะประสพผลสำเร็จ เหตุผลประการหนึ่งของความไม่สำเร็จก็เนื่องมาจาก ทัศนคติและค่านิยมดังกล่าวได้ถูกยึดถืออยู่เป็นเวลายาวนาน และทำให้คุณประโยชน์แก่บุคคลผู้นั้นอยู่ตลอดเวลา โดยปกติแล้วการสื่อสารระหว่างบุคคลมีพลังในการตัดสินใจของบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน สื่อมวลชนจะเข้ามาบีบบทบาทต่อการตัดสินใจก็โดยทางอ้อมเท่านั้น

๗. สื่อมวลชนช่วยเสริมการตัดสินใจของบุคคลโดยการส่งข่าวสารไปตามช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยปกติแล้วผู้นำหรือผู้ที่มีอิทธิพลในการชักจูงใจคนอื่น ๆ ในสังคม มักจะเป็นผู้ที่ไร้อิทธิพลอย่างมาก แนนอนข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชน ไม่ใช่สาเหตุประการเดียวของแหล่งอิทธิพลที่มีต่อบุคคลในการตัดสินใจ แต่แน่นอนต้องมีบางส่วนของข่าวสารจากสื่อมวลชนที่เขามามีอิทธิพลบ้างด้วยเหมือนกัน ในบางครั้งสื่อมวลชนเป็นวิถีทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสารจากจุด-ถึง-จุด ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงของข่าวสาร การแจ้งข่าวสาร การทำให้ข่าวสารทันสมัยแก่พัฒนาการของชุมชนนั้น ๆ

๘. สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล ในที่นี้หมายถึงสื่อมวลชนช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่บุคคล โดยให้การยกย่อง ให้การสนับสนุน ความจริงแล้วแม้เพียงสื่อมวลชนให้ความสนใจแก่บุคคลนั้นก็เท่ากับช่วยเสริมสร้างสถานภาพของบุคคลนั้นแล้ว นั่นก็คือในประเทศที่กำลังพัฒนาสื่อมวลชนจะช่วยสร้างผู้นำเพื่อให้มีโอกาสที่ทำการพัฒนาเข้ามาสู่การปฏิบัติที่แท้จริง

๙. สื่อมวลชนจะช่วยขยายการสนทนาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลอย่างกว้างขวางขึ้น เมื่อประเทศเริ่มพัฒนาขึ้นก็จะก่อให้เกิดความต้องการอย่างรีบด่วนในการขยายการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการอภิปรายถึงปัญหาของบ้านเมือง ประชาชนทั่วไปจำเป็นต้องรับฟังและรับรู้นโยบายของประเทศ มีการถกเถียงปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่สามารถสร้างความคิดเห็นได้ในเวลาที่เหมาะสม และปฏิบัติตามความคิดเห็นนั้น ๆ ได้ นั่นก็หมายถึงว่าประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งก็เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ

๑๐. สื่อมวลชนสามารถบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม สื่อมวลชนทำหน้าที่กระจายข่าวสารความประพฤติปฏิบัติที่ออกนอกกฎทางของปทัสถานของสังคม

ที่ยังถืออยู่ และในกรณีที่พักสถานนั้น ๆ ยังไม่เป็นที่รับทราบแพร่กระจายทั่วทั้งสังคม หรือยังคงคลุมเครืออยู่ หน้าที่ของสื่อมวลชนก็คือการกระจายข่าวสารปทัสถานเหล่านั้นให้กับประชาชนได้ทราบ และสร้างความชัดเจนแก่ประชาชนด้วย ซึ่งในลักษณะนี้ ก็เป็นด้านตรงกันข้ามกับหน้าที่ที่เราได้กล่าวมาแล้ว ก็คือหน้าที่ของการให้สถานภาพ การที่สื่อมวลชนกล่าวยกย่องสรรเสริญข่าวหน้าที่มีผลลัพท์ที่ดียกย่องเยินยอ ในขณะที่เดียวกัน ก็อาจประณามข่าวหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องจะเมิดปทัสถานที่ดีของสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อถูกเปิดเผย ออกมาในที่สาธารณะ การลงโทษทางสังคมย่อมเกิดขึ้น เท่ากับเป็นการเตือนประชาชนไม่ให้กระทำการดังกล่าว

๑๑. สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นครู ทำหน้าที่ให้การศึกษาและการอบรมแก่ประชาชน สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้โดยตรงในส่วนที่เกี่ยวข้อง ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ในขณะเดียวกันสื่อมวลชนก็อาจช่วยเสริม การศึกษาในโรงเรียน ช่วยครูสอนนักเรียนในชั้น และทดแทนครูในกรณีที่ผู้สอนหรือ ครูไม่มีความชำนาญในการสอนวิชาการในแขนงนั้น ๆ

ดังนั้นจะเห็นว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศทั้ง ๑๑ ประการ ที่ Schramm ได้เสนอเอาไว้เป็นแนวคิดน่าจะถูกนำมาทดสอบและศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้นำเอาหน้าที่ดังกล่าวมาทดสอบกับหน้าที่ของสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของ ประชาชนในเขตเมืองปทุมธานี บริเวณภาคกลางของประเทศไทย เพราะเป็นชุมชน ที่มีการพัฒนาค่อนข้างสูง เป็นชุมชนที่อยู่ระหว่างการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ จากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นที่น่าสนใจว่าสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ ดังกล่าวหรือไม่ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตชุมชนนี้

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังต้องการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ค่านิยม สมัยใหม่ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ การเปิดรับ ทอดสื่อมวลชน

การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองและรายได้ ความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้ ได้ศึกษาตามแนวทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะสมัยใหม่ของ Daniel Lerner

จากการศึกษาของ Lerner ซึ่งได้สรุปว่าวิวัฒนาการของสังคมในลักษณะที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการของกิจกรรมของสังคม ประกอบด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่องด้วยกันสามขั้นตอน กล่าวคือชุมชนเมืองถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีก่อนอื่น เพราะชุมชนเมืองจะพัฒนาทักษะที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนและเป็นแหล่งทรัพยากร ซึ่งจะนำไปสู่ลักษณะของเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เมื่อมีชุมชนเมืองผลที่จะตามมาอีกสองขั้นตอน ซึ่งได้แก่ การพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาสื่อมวลชน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้มีลักษณะของความสัมพันธ์ลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การศึกษาจะช่วยพัฒนาสื่อมวลชนและสื่อมวลชนจะช่วยส่งเสริมขยายการศึกษา Lerner ได้อ้างถึงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาว่า ในขั้นที่สองนี้การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สังคมสมัยใหม่ ในขั้นที่สามเป็นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมอยู่ในขั้นก้าวหน้า สังคมเริ่มที่จะมีสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งในสภาวะเช่นนี้ก็เท่ากับช่วยเร่งขยายการศึกษา ซึ่งผลของความสัมพันธ์ที่ตอบซึ่งกันและกันนี้เองก็จะทำให้เกิดสถาบันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งได้แก่สถาบันทางการเมืองโดยระบอบการออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหารและการกำหนดนโยบายด้วยการฟังความคิดเห็นจากประชาชน^๑

จากทฤษฎีดังกล่าว Lerner ได้นำไปทดสอบกับข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมมาจาก ๓๓ ประเทศ โดยองค์การ UNESCO (๑๙๕๑) ก็ได้สรุปออกมาดังนี้คือ

^๑ Daniel Lerner, The Passing of Traditional Society

"ภายหลังที่ประเทศไทยได้มีชุมชนเมืองเกิดขึ้น ๑๐% อัตราของผู้นั่งรถจะเริ่มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนและอัตราของชุมชนเมืองกับอัตราของผู้นั่งรถจะเพิ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กันในทิศทางเดียวกันจนกระทั่งอัตราของชุมชนเมืองเกิดขึ้น ๒๕% ของประเทศ อัตราของผู้นั่งรถจะเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เป็นอิสระจากการเพิ่มขึ้นของอัตราชุมชนเมือง เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเริ่มที่จะมีรถนั่งรถ ก็จะเกิดการสร้างความต้องการใหม่ ๆ ขึ้นอย่างมากมาย และก็จะพยายามที่จะแสวงหาความต้องการเหล่านั้น ซึ่งก็นำไปสู่ขั้นตอนของการมีลักษณะสมัยใหม่ ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อมวลชน และเมื่อมีการเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อมวลชน ก็จะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมในทุกภาคของระบบสังคมด้วย"^๑

ขั้นตอนวิวัฒนาการนำไปสู่ลักษณะสมัยใหม่ตามทฤษฎีของ Lerner นั้น เกี่ยวพันกับตัวแปรดังต่อไปนี้คือ ชุมชนเมือง การศึกษา การเปิดรับสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง Lerner เองก็ไม่เคยอ้างหรือพยายามที่จะอธิบายในลักษณะของสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลประการใดบ้าง เพียงแต่ให้ข้อสังเกตเอาไว้แต่เพียงว่า "เมื่อกระบวนการสมัยใหม่ได้เริ่มขึ้น โลกก็ไม่ใช่เป็น "สาเหตุ" ของซึ่งกันและกัน"^๒ ในแง่นี้เองก็อาจตีความหมายเอาไว้ได้ว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะมาหาข้อสรุปว่าขั้นตอนไหนจะมากก่อนแบบ "ไก่เกิดก่อนไข่" หรือ "ไข่เกิดก่อนไก่" เพียงแต่สรุปได้ว่าตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และรวมเป็นสาเหตุของผลซึ่งกันและกัน ด้วยลักษณะนี้เองการวิจัยครั้งนี้ ได้นำตัวแปรที่ Lerner ได้ใช้ศึกษานำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีกำลังเช่นเดียวกับของ Lerner

^๑ Ibid., pp. 59-62.

^๒ Ibid., p. 56.

เพียงแต่แตกต่างกันที่เป็นการศึกษาจากชุมชนของเขตเมืองปชนบท เพราะฉะนั้นตัวแปรชุมชนเมืองจึงถูกเสมือนเป็นตัวแปรคุมและใช้ตัวแปรลักษณะสมัยใหม่เป็นตัวแปรตามหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา นอกจากนี้ยังมีตัวแปรการศึกษา ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ได้ถูกรวมเข้ามาสำหรับการศึกษาคั้งนี้ พร้อมกับเพิ่มตัวแปรรายได้หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจเข้ามาอีกหนึ่งตัวแปร เพื่อที่จะศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทางเศรษฐกิจมีผลต่อตัวแปรดังกล่าวมากน้อยเพียงใด

นอกจากศึกษาทั้งหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาและความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่นำไปสู่ลักษณะสมัยใหม่แล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังได้ศึกษาถึงลักษณะของการเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในชุมชนเมืองปชนบทด้วย ทั้งนี้เพราะการเข้าใจถึงพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของประชาชนทำให้เราสามารถเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้คือพอสมควร Lerner เองก็ยอมรับว่า "ระบบการสื่อสารเป็นทั้งคัมภีร์และตัวเปลี่ยนในระบบสังคมทั้งหมด"^๑ เพราะฉะนั้นไม่มีสังคมสมัยใหม่สังคมใดเลยที่จะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากการพัฒนาระบบสื่อมวลชนอย่างคิเลิศ ดังนั้นการศึกษาถึงการใช้สื่อมวลชนของประชาชนทำให้ทราบได้อย่างแจ่มชัดว่าการพัฒนาระบบสื่อมวลชนของระบบสังคมนั้น ๆ เป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น Inkeles และ Smith พบว่ามีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงไปในทิศทางเดียวกันระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับลักษณะสมัยใหม่ของแต่ละบุคคล^๒

ดังนั้นการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่อง

^๑ Ibid., p. 56.

^๒ Alex Inkeles and David H. Smith, Becoming Modern (Cambridge, Massachusetts ; Harvard University Press, 1974), p. 145.

ที่สำคัญและมีประโยชน์ เพราะจะนำไปสู่การอธิบายพฤติกรรมคนอื่น ๆ ของสังคมได้อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่านิยมที่เกี่ยวกับการพัฒนา ซึ่งในที่นี้การพัฒนาจำเป็นต้องมีค่านิยมสมัยใหม่ เพราะฉะนั้นการเปิดรับค่านิยมสมัยใหม่กับค่านิยมสมัยใหม่ดูเหมือนว่าเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นทีเดียว ซึ่งจากการศึกษาของ Inkeles และ Smith ในหกประเทศที่กำลังพัฒนาก็ยืนยันในความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองดังกล่าวมาแล้วด้วย^๑

Inkeles และ Smith^๒ ได้ให้รายละเอียดถึงการศึกษาที่คนได้เข้ามาสัมพันธ์กับสื่อมวลชน และถูกสื่อมวลชนเข้ามามีอิทธิพลกลายเป็นคนสมัยใหม่ สื่อมวลชนนำเอาข่าวสารใหม่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตสมัยใหม่ในหลายแง่มุม สื่อมวลชนเปิดบุคคลเข้าสู่ความคิดใหม่แสดงให้เห็นถึงวิธีการใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิต แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จซึ่งหมายถึงความมีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต เปิดเผยและค้นหาความคิดเห็นที่มาจากหลายด้าน กระตุ้นและพิจารณาความเหมาะสมต่อความทะเยอทะยานสำหรับการศึกษาและการเคลื่อนย้ายของประชากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มาจากสื่อมวลชนที่ทำให้คนเป็นคนสมัยใหม่ ถ้าบุคคลนั้นยอมเปิดรับสื่อมวลชน

สุริยา วีรวงศ์^๓ ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมสมัยใหม่ โดยได้รวมศึกษาถึงปัจจัยการใช้สื่อมวลชน ได้วิเคราะห์ถึงประเภทของสื่อมวลชนที่บุคคลนิยมไว้ติดตาม

^๑ Ibid., p. 151.

^๒ Ibid., p. 152.

^๓ สุริยา วีรวงศ์, "ลักษณะสมัยใหม่ : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับชุมชนเมืองภายในจังหวัดชลบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓) หน้า ๒๐๕-๒๐๖,

ข่าวสาร กับระยะเวลาของการใช้สื่อมวลชน พบว่าบุคคลใดที่มีการติดตามสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภท ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์มักเป็นผู้ที่มีแนวโน้มว่าเป็นบุคคลสมัยใหม่มากกว่าบุคคลที่ติดตามสื่อมวลชนแต่เพียงประเภทเดียว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นอีกว่าบุคคลที่อยู่ในเขตเมืองมีโอกาสมากกว่าในการเลือกใช้สื่อมวลชนประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลาย ๆ ประเภทในการติดตามข่าวสาร ดังนั้นย่อมทำให้บุคคลที่อยู่ในเขตเมืองมีกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยมสมัยใหม่เป็นจำนวนร้อยละที่มากกว่าในเขตชนบท ส่วนระยะเวลาในการเปิดรับสื่อมวลชน สรุปได้ว่าผู้ที่รับฟังข่าวสารจากวิทยุเป็นประจำทุกวันจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง และเป็นผู้ที่มีลักษณะสมัยใหม่มากกว่าผู้ที่รับฟังวิทยุประเภทนาน ๆ ครั้ง สำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์ปรากฏว่าจำนวนผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงนั้นมีจำนวนร้อยละที่สูงกว่าผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำ ทั้งนี้จะเห็นว่าการศึกษากการเปิดรับสื่อมวลชนจะทำให้เราเข้าใจและทราบพฤติกรรมของลักษณะสมัยใหม่ได้อย่างดีขึ้น ซึ่งก็ทำให้เห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาจะมีไค่มากนัก้อยแคไหนอีกด้วย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เลือกอำเภอคลองหลวงและอำเภอดุสิต ซึ่งเป็นเขตเมืองปนชนบทในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยเป็นเขตตัวอย่างที่เลือกมาทำการศึกษา เพราะฉะนั้นจากการค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อมวลชนในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยพบว่า ชัยโรจน์ บุญญาวัตร^๑ ได้

^๑ชัยโรจน์ บุญญาวัตร, "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคกลาง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘)

ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชน ในภาคกลาง โดยศึกษาจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๘ คน สรุปลงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยอันนี้ก็ คือ ประมาณร้อยละ ๕๕ ของตัวอย่างที่เลือกมาศึกษามีเครื่องรับวิทยุในครอบครอง และประมาณร้อยละ ๗๕ ทั้งวิทยุเป็นประจำทุกวัน การเลือกฟังรายการวิทยุกระจายเสียงใช้วิธีการหมุนไปเรื่อย ๆ มากกว่าวิธีอื่น รายการที่ประชาชนชอบรับฟังตามลำดับความมากน้อยคือ รายการบันเทิง รายการข่าว รายการความรู้หรือสารคดี และโฆษณาสินค้า จากผลของการวิจัยอันนี้เองเป็นส่วนช่วยในการสร้างแบบสอบถามในการเปิดรับสื่อมวลชนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ด้วย

สภาพทั่วไปของเขตวิจัยโดยสังเขป

อำเภอคลองหลวงและอำเภอธัญบุรีเป็นอำเภอที่อยู่ติดกันของจังหวัดปทุมธานี และอำเภอธัญบุรีมีอาณาเขตติดกับกรุงเทพมหานคร จึงกล่าวได้ว่าทั้งสองอำเภอนี้เป็นอำเภอชานกรุงเทมหานคร มีเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวกในเวลารวดเร็ว

ทั้งสองอำเภอนี้มีอัตราการย้ายถิ่นเข้าในอัตราที่สูง เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ในอำเภอธัญบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ถึง ๑๓ โรง และในอำเภอคลองหลวงมีโรงงานอุตสาหกรรมรวม ๕๑ โรง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ ๑๘ โรง ขนาดกลาง ๑๖ โรง และขนาดเล็ก ๑๖ โรง

นอกจากมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากแล้ว จากรายงานการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๒๖ ปรากฏว่า การใช้เนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรมของทั้งสองอำเภอนี้ลดลง โดยที่ ๗๑.๖% ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดในอำเภอธัญบุรี และ ๘๖.๓% ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดในอำเภอคลองหลวงใช้ในการเกษตรกรรม การที่เนื้อที่ทางการเกษตรกรรมลดลงก็เนื่องจากเกษตรกรรมมีจำนวนลดลงด้วย อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้

มีโอกาสในการประกอบอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินเองต้องเช่าที่นาทำ และเจ้าของที่ดินแค่ขังเก็บโคกตายลง ที่ดินเหล่านั้นตกเป็นมรดกแก่ลูกหลานของเจ้าของที่ดิน ซึ่งเป็นกรเพิ่มจำนวนเจ้าของที่ดินมากขึ้นแต่ถือครองที่ดินแต่ละคนน้อยลง และเจ้าของที่ดินที่ได้รับมรดกมานี้หลายรายได้ขายที่ดินไปเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหรือทำที่ดินจัดสรร ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องออกจากแรงงานภาคเกษตรกรรมไปทำงานอื่น ๆ ได้แก่ งานฝีมือต่าง ๆ และงานในโรงงานอุตสาหกรรม/บริษัท และส่วนหนึ่งเมื่อไม่มีความรู้ก็หันไปประกอบอาชีพเป็นกรรมกรรับจ้างทั่วไป

นอกจากนี้ยังมีอาชีพพาณิชย์กรรมที่เจริญเติบโตพอสมควร โดยเฉพาะเขตอำเภอธัญบุรีซึ่งเป็นชุมทางซึ่งถนนรังสิต-นครนายก มาบรรจบกับถนนพหลโยธิน มีตลาดขนาดใหญ่ มีธนาคารพาณิชย์ สำหรับการศึกษามีโรงเรียนทั้งสิ้น ๒๓ โรง และอำเภอคลองหลวงมีโรงเรียนทั้งสิ้น ๑๕ โรง

ด้านการสาธารณสุขโลก ปรากฏว่าในอำเภอธัญบุรีมีไฟฟ้าใช้กันทุกตำบล แต่ในอำเภอคลองหลวงมีไฟฟ้าใช้กันอย่างทั่วถึงในเขตสุขาภิบาล ส่วนการประปาในเขตอำเภอธัญบุรีมีใช้กันในตำบลประชาธิปไตยและตำบลรังสิตเท่านั้น ในอำเภอคลองหลวงการประปาจัดทำขึ้นโดยกรมอนามัยเพื่อใช้ในโรงเรียนรวม ๔ แห่งและการประปาได้จัดทำขึ้นเฉพาะใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางแห่ง แต่โดยทั่วไปในอำเภอคลองหลวงประชาชนใช้ตักน้ำฝนและน้ำคลองเป็นส่วนใหญ่

ด้านประชากรในเขตที่เลือกมาทำการศึกษาประมาณ ๑๓,๐๐๐ ครอบครัว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าชุมชนนี้มีลักษณะของความเป็นเมืองและอุตสาหกรรมปนกับลักษณะของชนบทและการเกษตรกรรมอย่างชัดเจน และเป็นลักษณะของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงผ่านจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมแบบอุตสาหกรรม หรือจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นเขตที่อยู่ในสภาวะของการเปลี่ยนแปลง

และเป็นเขตที่น่าสนใจศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในสาขาวิชาใดก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ๑) เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการ เปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองปนชนบท
- ๒) เพื่อทราบถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาในเขตชุมชนเมืองปนชนบท
- ๓) เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนเมืองปนชนบท
- ๔) เพื่อนำเอาผลการวิจัยมาช่วยในการวางแผนการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาการในเขตชุมชนเมืองปนชนบท

ปัญหาวิจัย

๑. ลักษณะของการเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในเขตชุมชนเมืองปนชนบทเป็นอย่างไร โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้
 - ๑.๑ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนมากน้อยเพียงใด
 - ๑.๒ สถานที่ใดที่ประชาชนเปิดรับสื่อมวลชนเป็นประจำ
 - ๑.๓ ความเป็นเจ้าของสื่อมวลชนเป็นอย่างไร
๒. ความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของลักษณะสมัยใหม่ ระดับการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนหรือไม่

๓. ล้อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของคนในการพัฒนาประเทศหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

๔. กรณีที่ล้อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ อะไรคือสิ่ง ที่มาทำหน้าที่แทนล้อมวลชน

๕. สิ่งที่มาทำหน้าที่แทนล้อมวลชนกับล้อมวลชน มีความแตกต่างกันหรือไม่ ในการทำหน้าที่ช่วยในการพัฒนาประเทศ

๖. ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อล้อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทาง การเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันหรือไม่อย่างไร และตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้สามารถที่ให้นำมาอธิบายซึ่งกันและกัน ได้มากน้อยเพียงใด

สมมติฐาน

๑. ความมากน้อยของการเปิดรับต่อล้อมวลชนขึ้นอยู่กับ ความแตกต่าง ของลักษณะสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน

๒. ล้อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศไม่เท่าเทียมกัน

๓. ในกรณีที่ล้อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ การสื่อสาร ในรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนล้อมวลชน

๔. ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับล้อมวลชน ในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ

๕. ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อล้อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทาง การเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูงและตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ ในอัตรา ที่สูงอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ดังนั้น การศึกษาจึงจำกัดเฉพาะในจังหวัดปทุมธานี ในเขต ๖ ตำบลของอำเภอคลองหลวงกับอีก ๓ ตำบลในอำเภอลำลูกกาเท่านั้น การเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดของชุมชนเมืองปทุมธานีของประเทศไทยคงเป็นไปได้ค่อนข้างยากลำบาก

นอกจากนี้การวิจัยยังจำกัดขอบเขตในการเลือกศึกษาตัวแปรโดยศึกษาเฉพาะตัวแปรดังต่อไปนี้เท่านั้นคือ ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ได้หมายความว่าตัวแปรอื่น ๆ จะไม่มีความสัมพันธ์หรืออำนาจการอธิบายดีกว่าตัวแปรเหล่านี้ แต่เนื่องจากจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของการวิจัยอันนี้ก็เพื่อจะทดสอบทฤษฎีกระบวนการสมัยใหม่ของ Daniel Lerner ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีอย่างแพร่หลายในสาขาสังคมศาสตร์

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นดังต่อไปนี้

๑. สมาชิกของทุกครัวเรือนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึง (Access) ของสื่อมวลชนทุกประเภทที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้
๒. สื่อมวลชนในเขตพื้นที่ที่ใช้สำหรับการศึกษามีปรากฏอยู่ (Availability) และพร้อมที่จะสนองต่อความต้องการของสมาชิกของทุกครัวเรือนได้เท่าเทียมเสมอกัน
๓. สื่อมวลชนที่มีอยู่ในครัวเรือนเป็นของส่วนรวมที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีโอกาสได้ใช้ร่วมกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้เข้าใจอย่างถูกต้องโดยโคหัดักฐานเชิงประจักษ์ ในการ
ประยุกต์ทฤษฎีของชาวตะวันตกมาใช้กับสภาพของสังคมไทย ทฤษฎีดังกล่าวนี้ได้แก่
ทฤษฎีเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศของ Wilbur Schramm
และทฤษฎีกระบวนการสมัยใหม่ของ Daniel Lerner ซึ่งทั้งสองทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎี
ที่แพร่หลายในสาขาสังคมศาสตร์

๒. ทำให้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ที่อยู่อาศัยใน
ลักษณะของสังคมเปลี่ยนผ่านหรือสังคมเมืองปนชนบท ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก
นักเพราะส่วนใหญ่ของการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารจะมุ่งไปที่ชุมชนเมืองหรือชนบท
อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

๓. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสาร หน้าที่ของสื่อมวลชน
ที่ปรากฏอยู่ในตัวผู้รับสารจากสื่อมวลชน และผลการทดสอบตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนา อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวางแผนการไรสื่อมวลชนในการพัฒนา
ด้านต่าง ๆ สำหรับชุมชนเมืองปนชนบท และนำผลของการวิจัยเพื่อปรับปรุงสื่อมวลชน
ให้ดำเนินการเหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อเป็นพลังช่วยในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ผลของการวิจัยจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการอธิบายและ
ทำนายทฤษฎีของสื่อมวลชนและในสาขาที่เกี่ยวข้องและยังช่วยส่งเสริมความก้าวหน้า
ทางวิชาการของสาขาสื่อสารมวลชน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาในเรื่อง
คล้ายคลึงกันต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สื่อมวลชน หมายถึง การสื่อสารที่ผ่านสื่อไปยังผู้รับสารจำนวนมากใน
เวลาเดียวกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงความห่างไกล

ทางภูมิศาสตร์สำหรับการวิจัยนี้ จำกัดเฉพาะ
วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร
และภาพยนตร์เท่านั้น

การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง

คาที่จะแนรวมของความบ่อยครั้งในการรับฟัง
วิทยุ การดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์
รายวัน การอ่านนิตยสาร และการดูภาพยนตร์
โดยแบ่งออกเป็นระดับการเปิดรับดังนี้

๑. ระดับสูง	ช่วงคะแนน ๒๑-๒๕
๒. ระดับค่อนข้างสูง	ช่วงคะแนน ๑๖-๒๐
๓. ระดับกลาง	ช่วงคะแนน ๑๑-๑๕
๔. ระดับค่อนข้างต่ำ	ช่วงคะแนน ๖-๑๐
๕. ระดับต่ำ	ช่วงคะแนน ๐-๕

ค่านิยมสมัยใหม่

หมายถึง

คาที่จะแนรวมความคิดเห็นในค่านต่าง ๆ
เกี่ยวกับลักษณะสมัยใหม่ โดยแบ่งออกเป็น ๓
ระดับด้วยกันดังนี้

๑. ระดับสูง	ช่วงคะแนน ๗-๘
๒. ระดับกลาง	ช่วงคะแนน ๔-๖
๓. ระดับต่ำ	ช่วงคะแนน ๐-๓

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง

การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ใหญบ้าน
สมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด และ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งหลังสุดก่อนสำรวจ
โดยได้แบ่งออกเป็นระดับของการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองดังนี้

๑. ระดับสูง ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๓ หรือ ๔ ครั้ง
 ๒. ระดับกลาง ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๒ ครั้ง
 ๓. ระดับต่ำ ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๑ ครั้ง

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

หมายถึง รายได้ที่เป็นตัวเงินจากอาชีพหลักต่อปี

การศึกษา

หมายถึง จำนวนปีที่ไปในการศึกษาในโรงเรียน หรือสำนักศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

ชุมชนเมืองป็นชนบท

หมายถึง ลักษณะของสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่าน จากสังคมแบบเกษตรกรรมมาเป็นสังคมแบบอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนลักษณะนี้จึงมีทั้งการเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน

หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม

หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันที่เน้นในเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ เรื่องที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้นและเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้อ่านโดยทั่วไป

หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ

หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันเน้นในเนื้อหาในส่วนที่เป็นความรู้ทางวิชาการ มีสาระ มีประโยชน์ มีบทวิเคราะห์วิจารณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแง่มุมต่าง ๆ ของสังคม ในเชิงสร้างสรรค์

สรุป

การศึกษาสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่ต้องการทราบ พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของประชาชนในลักษณะสังคมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมเมืองปทุมธานีและยังต้องการศึกษาถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนที่สมควรพัฒนาประเทศ พร้อมกันนี้ยังต้องการศึกษาถึงสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่ อันเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาประเทศอีกด้วย ผู้วิจัยได้ใช้ ทฤษฎีของ Schramm ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศ และทฤษฎีของ Lerner เกี่ยวกับลักษณะสมัยใหม่ (Modernity) เป็นทฤษฎีที่ช่วยในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นทฤษฎีที่ช่วยเสนอแนะสมมุติฐานเพื่อการทดสอบอีกด้วย พร้อมกันนี้ผู้วิจัยเองก็ได้ตั้งความหวังไว้ว่าผลของการวิจัยคงจะช่วยเสริมสร้างความก้าวหน้าในการประยุกต์ทฤษฎีของชาวตะวันตก เพื่อสามารถนำมาใช้ให้เข้ากับสภาพของสังคมไทย หรือสามารถสร้างทฤษฎีสำหรับใช้กับสภาพของสังคมไทยได้เอง

สถาบันวิทยบริการ

ศาลงครณมหาวิทยาลัย

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีวิจัย

จุดมุ่งหมายของบทนี้ก็คือเพื่อให้ทราบถึง วิธีการดำเนินการศึกษา ซึ่งมีระเบียบขั้นตอนที่แน่นอน และไต่กระทำอย่างมีระบบและแบบแผน ในลักษณะของการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้น จึงครอบคลุมหัวเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ศึกษา การเลือกตัวอย่าง ตัวแปรการวัด แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมกับทั้งพยายามสรุปผลของระเบียบวิธีการศึกษาในทุกหัวเรื่องด้วย

ประชากร

การวิจัยเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาในเขตเมืองป็นชนบทของบริเวณภาคกลางของประเทศไทยนี้ ได้เลือกศึกษาเฉพาะในเขต อำเภอบึงบุรีและอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งประชาชนของทั้งสองอำเภอนี้มีการประกอบอาชีพทั้งการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม อยู่ในท้องที่เดียวกัน และนอกจากอาชีพดังกล่าว ยังมีการประกอบอาชีพในด้าน พาณิชยกรรม รัฐบาลการ และการบริการต่างๆ ประกอบกันมีลักษณะของการรวมตัวของชุมชนในลักษณะของสังคมเมืองในบางพื้นที่ และในบางพื้นที่ที่ยังคงมีสภาพของลักษณะสังคมชนบท

ดังนั้นประชากรที่ต้องการศึกษา ในที่นี้คือ ทุกหน่วยครัวเรือน ที่อยู่ในแนวคลองหก จนจดถนนสุขุมวิทไฮเวย์ และอยู่ระหว่างคลองรังสิตกับคลองรพีพัฒน์ ซึ่งครอบคลุม ๖ ตำบลของอำเภอคลองหลวง ได้แก่ ตำบลคลองหนึ่ง ตำบลคลองสอง ตำบลคลองสาม ตำบลคลองสี่ ตำบลคลองห้า และตำบลคลองหก กับอีก ๓ ตำบลอำเภอบึงบุรี ได้แก่ ตำบลรังสิต ตำบลบึงยี่โถ และตำบลประชาธิปัตย์

นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเขตตัวอย่างอีก ๒ แห่งตามคำแนะนำของนายอำเภอคลองหลวง คือ นวนคร ซึ่งอยู่ในตำบลคลองหนึ่ง และบริษัทโพลีเอสเตอร์ ซึ่งอยู่ในเขตตำบลคลองหนึ่งเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้งสองแห่งนี้เป็นเขตที่มีการย้ายถิ่นเข้าในระดับสูง

และในกรณีของบริษัท โพลีเอสเตอร์ มีการทำงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งลักษณะการทำงานเป็นเวลายาว อันเป็นลักษณะของสังคมเมือง

ครัวเรือนที่เป็นประชากรทั้งหมดตามบันทึกของอำเภอคลองหลวง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ มีรวมทั้งสิ้น ๘,๑๘๘ ครอบครั้ว และจำนวนครัวเรือนตามบันทึกของอำเภอธัญบุรี พ.ศ. ๒๕๒๒ มีจำนวนทั้งสิ้น ๘,๗๑๓ ครอบครั้ว

การเลือกตัวอย่าง

หลังจากที่กำหนดเขตพื้นที่ทำการวิจัย และกำหนดครัวเรือนของประชากรทั้งหมดแล้ว ได้ทำการเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง โดยวิธีเลือกตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) โดยถือหลักว่า ต้องเป็นหมู่บ้านที่มีความแตกต่างด้านอาชีพของประชากร เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม อาชีพอุตสาหกรรม และอาชีพค้าบริการต่างๆ โดยที่ทางอำเภอได้ให้ความร่วมมือ ในการเลือกหมู่บ้านเพื่อทำการศึกษ การเลือกหมู่บ้านตัวอย่างในอำเภอธัญบุรี ได้เลือกจากที่ประชุมกำหนดประจำเดือนสำหรับหมู่บ้านตัวอย่างของอำเภอคลองหลวง ปลัดปกครองเป็นผู้เลือกให้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ แต่ทั้งนี้ทุกตำบลต้องมีหมู่บ้านอย่างน้อยที่สุดหนึ่งหมู่บ้านที่ถูกเลือกขึ้นมาเพื่อทำการศึกษา

ในขั้นสุดท้าย เป็นการเลือกครัวเรือนตัวอย่าง โดยได้กำหนดจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการ ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในเขตตัวอย่างรวมแล้วได้ทำการสำรวจรวมทั้งสิ้น ๘๐๓ ครัวเรือน วิธีเลือกตัวอย่างมีดังนี้

- ในแต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างบ้านเวเนตามแนวถนนของหมู่บ้าน
- ในเขตนคร ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (sample

random sampling)

- ในบริษัท โพลี เอส เทอร์ ใช้วิธีสุ่มแบบผู้ใดก็ตามที่เป็นคนงานของโรง

งาน (Accidental Sampling)

หน่วยของการศึกษาครั้งนี้คือเอาหน่วยครัวเรือนเป็นหลัก ดังนั้น ครัวเรือน

ที่เป็นตัวอย่าง ผู้ที่ให้สัมภาษณ์จะต้องเป็น

- หัวหน้าครัวเรือนหรือ
- สามีหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือนหรือ
- บุคคลอื่นในครัวเรือนที่สามารถให้คำตอบได้เป็นอย่างดี

ในกรณีของผู้ที่ทำงานในโรงงานของบริษัท โพลี เอส เทอร์ ให้ถือว่า

ห้องถึงๆของห้องพักของโรงงานเป็นหนึ่งครัวเรือน และผู้ที่พักอยู่ในห้องนั้นถือว่าเป็น
หัวหน้าครัวเรือนด้วย

ลักษณะของตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษานี้มีดังต่อไปนี้คือ

ก. การศึกษา

ระดับการศึกษาของตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษาเลย	๑.๓
ป.๑ - ป.๔	๕๑.๕
ป.๕ - ป.๗	๖.๕
มศ. ๑-มศ. ๖	๒๔.๖
มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย	๑๐.๗
อื่นๆ	๐.๕
จำนวนทั้งสิ้น	๕๐๓

ข. อาชีพ

อาชีพของตัวอย่าง	ร้อยละ
เกษตรกรรม	๑๔.๓
อุตสาหกรรม	๒๙.๐
พาณิชยกรรม	๑๑.๒
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	๑๘.๒
รับจ้าง	๒๖.๓
อื่นๆ	๑.๑
รวมทั้งสิ้น	๘๘.๘
ข้อมูลหาย ๕ ชุค	

ค. สถานภาพทางเศรษฐกิจ (วัดจากรายได้ต่อปี)

ระดับรายได้	ร้อยละ
ต่ำ (ไม่เกิน ๑๔,๐๐๐/ปี)	๖๑.๘
สูง (เกินกว่า ๑๔,๐๐๐/ปี)	๓๘.๑
จำนวนทั้งสิ้น	๘๙.๙
ข้อมูลหาย ๘ ชุค	

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ร้อยละ
สูง	๕๓.๐
กลาง	๑๕.๔
ต่ำ	๒๓.๖
จำนวนทั้งสิ้น	๖๙๖

ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และขอมูลหาย ๒๐๗ ราย

จ. การเปิดรับสื่อมวลชน

ระดับการเปิดรับสื่อมวลชน	ร้อยละ
สูง	๐.๒
ค่อนข้างสูง	๒๔.๕
ปานกลาง	๒๘.๓
ค่อนข้างต่ำ	๒๙.๒
ต่ำ	๑๗.๓
จำนวนทั้งสิ้น	๕๐๓

ฉ. คานิยมสมัยใหม่

ระดับคานิยมสมัยใหม่	ร้อยละ
สูง	๗.๘
กลาง	๗๕.๑
ต่ำ	๑๗.๒
จำนวนทั้งสิ้น	๕๐๓

ตัวแปร

จากสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ๕ ข้อด้วยกัน สามารถนำมาสรุปไว้ใน
ตารางที่ ๑ แสดงถึงตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของแต่ละสมมติฐาน

ตารางที่ ๑

ตัวแปรของสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
๑. ความยากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน	ค่านิยมสมัยใหม่ การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ	การเปิดรับสื่อมวลชน
๒. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศไม่เท่าเทียมกัน		หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาประเทศ
๓. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ การสื่อสารในรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน	การไม่ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ	การสื่อสารในรูปแบบอื่นที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ
๔. ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชนในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ		การเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชนในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ

สมมุติฐาน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

๕. ลักษณะสมัยใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสถานภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันค่อนข้างสูงและตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถถูกนำมาวัดกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ในอัตราค่อนข้างสูงอีกด้วย

ลักษณะสมัยใหม่
การศึกษา
การมีส่วนร่วมทาง
การเมือง
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน
สถานภาพทางเศรษฐกิจ

ลักษณะสมัยใหม่
การศึกษา
การมีส่วนร่วม
ทางการเมือง
การเปิดรับต่อ
สื่อมวลชน
สถานภาพทาง
เศรษฐกิจ

วิธีการวัดตัวแปร

๑. การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การเปิดรับต่อสื่อมวลชนหมายถึง การที่บุคคลเลือกที่จะฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน หรือนิตยสาร หรือชมภาพยนตร์ตามที่ตนเองต้องการ โดยข้อสันนิษฐานที่ว่า บุคคลจะเปิดรับสื่อมวลชนเฉพาะเนื้อหาที่ตนต้องการที่จะเปิดรับ และจะเลือกไม่รับเนื้อหาที่ตนไม่ต้องการเปิดรับ ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้เป็นไปตามหลักการของการเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) สื่อมวลชน ดังนั้น การที่จะวัดการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ผู้วิจัยยึดถือหลักการเลือกเปิดรับต่อสื่อมวลชน และบุคคลคงจะไม่เปิดรับต่อสื่อมวลชนแต่เพียงประเภทเดียว บุคคลสามารถเลือกเปิดรับสื่อมวลชนที่หลากหลายประเภท ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือในเวลาเดียวกันก็ได้ในบางครั้ง และนับคะแนนรวมของคำตอบของผู้รับการสัมภาษณ์แต่ละคนที่เลือกเปิดรับสื่อมวลชนทั้งหมด ค่าที่ได้เป็นค่าการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของบุคคลนี้ ดังนั้นเกณฑ์คะแนนที่กำหนดไว้มีค่าก็คือ

ก. ถ้ำหังวิทยุ/อาทิตย์	ข. ถ้ำคูโทรทัศน์/อาทิตย์	ค. ถ้ำอานน.ส.พ.ราชัน/อาทิตย์
ทุกวัน = ๕ คะแนน	ทุกวัน = ๕ คะแนน	ทุกวัน = ๕ คะแนน
๕-๖ วัน = ๔ คะแนน	๕-๖ วัน = ๔ คะแนน	๕-๖ วัน = ๔ คะแนน
๓-๔ วัน = ๓ คะแนน	๓-๔ วัน = ๓ คะแนน	๓-๔ วัน = ๓ คะแนน
๑-๒ วัน = ๒ คะแนน	๑-๒ วัน = ๒ คะแนน	๑-๒ วัน = ๒ คะแนน
นานๆครั้ง = ๑ คะแนน	นานๆครั้ง = ๑ คะแนน	นานๆครั้ง = ๑ คะแนน
ไม่ไ้ครั้งเลย = ๐ คะแนน	ไม่ไ้ชมเลย = ๐ คะแนน	ไม่ไ้ค้อานเลย = ๐ คะแนน

ง. ถ้ำอานนิตยสาร/เดือน	จ. ถ้ำชมภาพยนตร์/เดือน
มากกว่า ๔ ครั้ง = ๕ คะแนน	มากกว่า ๔ ครั้ง = ๕ คะแนน
๔ ครั้ง = ๔ คะแนน	๔ ครั้ง = ๔ คะแนน
๓-๒ ครั้ง = ๓ คะแนน	๓-๒ ครั้ง = ๓ คะแนน
๑ ครั้ง = ๒ คะแนน	๑ ครั้ง = ๒ คะแนน
นานๆครั้ง = ๑ คะแนน	นานๆครั้ง = ๑ คะแนน
ไม่ไ้ค้อานเลย = ๐ คะแนน	ไม่ไ้ชมเลย = ๐ คะแนน

เมื่อรวมคะแนนของแต่ละบุคคลที่ ฟังวิทยุ คูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ ราชัน อานนิตยสาร และดูภาพยนตร์ เข้าด้วยกัน แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับคา คะแนนที่กำหนดระดับของการ เปิดรับสื่อมวลชน ดังนี้

๑. ระดับสูง ช่วงคะแนน ๒๑-๒๕
๒. ระดับค่อนข้างสูง ช่วงคะแนน ๑๖-๒๐
๓. ระดับปานกลาง ช่วงคะแนน ๑๑-๑๕
๔. ระดับค่อนข้างต่ำ ช่วงคะแนน ๖-๑๐
๕. ระดับต่ำ ช่วงคะแนน ๐-๕

การศึกษา

วัดจากจำนวนปีที่ได้ทำการศึกษาในสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการ
รับรอง โดยแบ่งออกเป็น

๑. ไม่ได้รับการศึกษา
๒. ๑ - ๒
๓. ๓ - ๕
๔. ม.ศ. ๑ - ม.ศ. ๖
๕. วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย
๖. อื่นๆ

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

วัดจากรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อหนึ่งปี โดยถือเกณฑ์จากดัชนีชี้
สภาวะสังคมของประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายได้ต่อหัวเฉลี่ยของประชาชนในภาคกลาง คือ
๑๔,๕๘๓ บาท^๑ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจออกเป็นสองระดับคือ

๑. สถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำ หมายถึงครอบครัวที่มีรายได้
เฉลี่ยต่อปี ไม่เกิน ๑๔,๐๐๐ บาท
๒. สถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง หมายถึงครอบครัวที่มีรายได้
เฉลี่ยต่อปี เกินกว่า ๑๔,๐๐๐ บาท

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี, เครื่องชี้สภาวะสังคม ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๓)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

วัดจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ๑ ครั้งสุดท้ายของการเลือกตั้ง
ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ
คะแนนระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง หมายถึงได้ไปเลือกตั้งตั้ง
กล่าว ๓-๔ ประเภท
๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง หมายถึงได้ไปเลือกตั้ง
ตั้งกล่าว ๒ ประเภท
๓. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ หมายถึงได้ไปเลือกตั้งตั้งกล่าว
๑ ประเภท
๔. การไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงไม่ได้ไปเลือกตั้งทั้ง ๔
ประเภท

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอยู่ด้วยกันหลายแบบดังต่อไปนี้

๑. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 ๒. เข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมือง และการรณรงค์หาเสียง
 ๓. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม
 ๔. ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล เพื่อให้ได้ไต่มาหรือรักษาผลประโยชน์ของ
ตนหรือกลุ่มของตน
 ๕. กระทำการชักจูง เพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านร่างกฎหมายหรือนโยบาย
อันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ
 ๖. การประท้วง
 ๗. การติดตามข่าวสารทางการเมือง
- รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้รวบรวมมาจากนักวิชาการ

หน้าที่ของสื่อมวลชน

วัดจากการสมมุติฐานการณขึ้นมา ให้ออกคล้องกับทฤษฎีที่
ไคร้บุไวทั้ง ๑๑ ประการ โดยที่ผู้คอมจะเป็นผู้ให้ความคิดเห็นว่า ในทัศนะของตน
สื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้ทำหน้าที่ตามเหตุการณ์ที่ใดสมมุติขึ้นหรือเปล่า ถ้ากรณี
ที่ไม่มีสื่อมวลชน ทำหน้าที่ดังกล่าว ก็จะถามต่อไปว่า การสื่อสารรูปแบบอื่นสามารถ
ทำหน้าที่ดังกล่าวแทนสื่อมวลชนได้หรือไม่ และขอใ้เปรียบเทียบถึงผลของการทำ
หน้าที่ ระหว่างการสื่อสารรูปแบบอื่นๆกับ สื่อมวลชน ในหน้าที่ตามที่ระบุไว้นั้นด้วย

หลายท่านดังต่อไปนี้ Sidney Verba, Norman Nie, and Jae-on
Kim, Modes of Democratic Participation: A Cross
National Comparison (Beverly Hills:Sage Publication,1971)
pp. 41-43, 57-59, Norman E Nie and Sidney Verba,
" Political Participation," in The Handbook of Political
Science Volume 14 edited by Fred I. Greenstien and
N.W. Polsby (Reading : Addison Wesley,1975) pp. 9-12,
Susan Welch, " Dimensions of Political Participation
in a Canadian Sample," Canadian Journal Political
Science. 8 (December, 1975) pp. 553-556, Lester W.
Milbrath and M.L. Goel, Political Participation : How
and Why People Get Involved in Politics (Chicago :
Rand Mc Mally, 1973) pp. 9-14, Samuel P. Huntington and
Goan M. Nelson, No Easy Choice : Political Participation
in Developing Countries (Cambridge, Massachusettes :
Harverd University Press, 1975), pp. 5-8

ค่านิยมสมัยใหม่

วัดโดยใช้แบบสอบถามของ Alex Inkeles กับ David H. Smith จากหนังสือเรื่อง Becoming Modern โดยใช้แบบสอบถาม OM-12 ซึ่งเป็นแบบสอบถามย่อยที่เลือกเฉพาะข้อที่ทดสอบค่านิยมสมัยใหม่ และประสบผลสำเร็จมาแล้วในหกประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งได้แก่ อาร์เจนตินา ชิลี ปากีสถานตะวันออก (ปัจจุบันคือประเทศบังกลาเทศ) อินเดีย อิสราเอล และไนจีเรีย แบบสอบถามดังกล่าวได้แปลเป็นภาษาไทย และได้นำไปใช้กับการศึกษาครั้งนี้ แต่การศึกษาคะแนนค่านิยมสมัยใหม่ ใช้วิธีการ เปรียบเทียบกับ ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มขึ้นมาจำนวน ๒๔๘ คน บุคคลเหล่านี้ทั้งหมดเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เกษณการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยหรือ/และ เคยศึกษาในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ ประกอบด้วย เคยอาศัย หรือ/และ ทำงานในกรุงเทพมหานคร ไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยผู้วิจัยสันนิษฐานไว้ว่า กลุ่มบุคคลนี้ควรจะเป็นกลุ่มที่มีค่านิยมสมัยใหม่ มากที่สุดในสังคมไทย ผู้วิจัยได้ขอร้องให้กลุ่มบุคคลคณะนี้ได้ทำแบบสอบถามวัดค่านิยมสมัยใหม่ เพื่อต้องการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนคำตอบจากแบบสอบถาม เพื่อที่จะได้ถือเอา ค่าคะแนนเฉลี่ยนี้มา เป็นค่าคะแนน เค็มในการ เปรียบ เทียบกับค่าคะแนนของผู้รับการ สัมภาษณ์ จากตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา เพื่อให้ความผิดพลาดของการ วัดในสิ่งที่เรา ต้องการวัดลดน้อยลง เพราะการ วัดค่านิยมสมัยใหม่ ในที่นี้เป็น การ วัดเชิง เปรียบ เทียบกับบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน

แบบสอบถาม

แบบสอบถามได้ถูกจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย โคอากัญญ์ผู้ต่างๆที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เป็นหลักสำคัญในการจัดทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามได้ถูกแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ ๑ การเปิดรับสื่อมวลชน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ ในแต่ละข้อ มีข้อย่อยบางละ ๕ ข้อ คำถามทั้งหมดในส่วนนี้เกี่ยวกับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชน อาทิเช่น คำถามเกี่ยวกับความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท สถานที่ในการใช้สื่อมวลชน การเป็นเจ้าของอุปกรณ์สื่อมวลชน เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ หน้าที่ของสื่อมวลชน ประกอบด้วยคำถาม ๑๑ ข้อ ซึ่งเป็นหน้าที่ ๑๑ ประการ ความทฤษฎีสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาของ Schramm และยังมีคำถามที่ถามรูปแบบการสื่อสารแบบอื่นๆที่มาทดแทน ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ไ้ทำหน้าที่ดังกล่าว พร้อมกับคำถามที่เปรียบเทียบระหว่างสื่อมวลชนกับ รูปแบบการสื่อสารที่มาทดแทน ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนทั้ง ๑๑ ประการดังกล่าว

ส่วนที่ ๓ การวัดค่านิยมสมัยใหม่ ประกอบด้วยคำถามชนิดที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก ทั้งหมดมีด้วยกัน ๑๐ คำถาม ซึ่งแบบสอบถามส่วนนี้ได้นำมาจากการคัดแปลงแบบสอบถาม แบบขลุ่ยที่ OM-12 ของ Alex Inkeles and David H. Smith ในหนังสือ Becoming Modern คำถามต่างๆในแบบสอบถามชุดนี้ ได้ใช้อย่างประสบความสำเร็จมาแล้วใน อาร์เจนตินา ชิลี ปากีสถานตะวันออก(ปัจจุบันคือประเทศบังกลาเทศ) อินเดีย อิสราเอล และไนจีเรีย

แบบสอบถามชุดนี้ได้ถูกนำไปทดสอบก่อนที่จะถูกนำมาใช้กับประชาชน ในกำวลทดลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง โดยเลือกหมู่บ้านที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวอย่าง สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หลังจากการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำแบบสอบถามมาใช้กับตัวอย่างที่ได้เลือกไว้สำหรับการศึกษาค้นคว้า แบบสอบถามดังกล่าวนี้ จะใช้เวลาสำหรับการสัมภาษณ์ ๑๕-๒๐ นาที ต่อหนึ่งคนโดยเฉลี่ย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากแบบสอบถามซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยผู้วิจัยและผ่านการทดสอบมาแล้ว จึงได้นำมาใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๒๐ คน และนิสิตปริญญาโท ๔ คน จากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนี้ได้ผ่านการอบรมถึงวิธีการสัมภาษณ์ และทำความเข้าใจในแบบสอบถาม และออกปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ๑ คน

การออกสำรวจได้ใช้ทั้งวันธรรมดาและวันเสาร์-อาทิตย์ ในระหว่างวันที่ ๒๒ มีนาคม จนถึง ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นช่วงต้นของฤดูกาลทำนา ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงอยู่บ้านไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพ จากการสังเกตของผู้ควบคุมการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือจากผู้รับการสัมภาษณ์อย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากทางฝ่ายอำเภอให้ติดต่อกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในท้องที่ดังกล่าวให้ทราบล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้น ผู้ทำการสัมภาษณ์จึงไม่ต้องเสียเวลาในการทำ ความคุ้นเคยกับผู้รับการสัมภาษณ์นานนัก แต่ก็ได้ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามที่ต้องการ แต่ขอเสียของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่กลับมาอยู่ที่บุคคลผู้ทำการสัมภาษณ์ ที่ไม่มีความรอบคอบ ในการใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นผลให้คำตอบที่ได้มานั้นไม่มีความสมบูรณ์ และทำให้แบบสอบถามชุดนั้นๆ เสีย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้รับมาจากการสัมภาษณ์รายบุคคล จากแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น มาทำการถอดรหัส แปลงคำตอบให้ออกมาอยู่ในลักษณะของค่าตัวเลข ตามที่ได้กำหนดในคู่มือถอดรหัส ต่อจากนั้นจึงได้กรอกตัวเลขเหล่านั้นบนแบบฟอร์มถอดรหัส เพื่อนำไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ ปรากฏว่าผู้สัมภาษณ์หนึ่งราย

ครัวเรือน ใช้บัตรคอมพิวเตอร์ ๕ ใบ ภายหลังจากที่เจาะบัตรและตรวจทานเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาคำนวณผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จคอมพิวเตอร์ SPSS ช่วยในการประมวลผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีอยู่ด้วยกันหลายชนิด แล้วแต่จุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ ๑ การเปิดรับสื่อมวลชน วิเคราะห์โดยการจัดทำตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และคำนวณค่าร้อยละ ซึ่งตัวแปรตามได้แก่ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ตัวแปรอิสระได้แก่ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง ค่านิยมสมัยใหม่ รายได้ และเขตที่อยู่อาศัย
- ส่วนที่ ๒ หน้าที่ของสื่อมวลชน วิเคราะห์โดยการจัดทำตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และคำนวณค่าร้อยละ ซึ่งตัวแปรตามได้แก่ หน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีของ Schramm ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ มีทั้งหมด ๑๑ หน้าที่ด้วยกัน และตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา รายได้ ค่านิยมสมัยใหม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ส่วนที่ ๓ การศึกษาตัวแปรค้ำของ การเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ ซึ่งอาศัยหลักทฤษฎีของ Daniel Lerner โดยตัวแปรค้ำนี้ดังกล่าวได้แก่ ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา รายได้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์อย่างธรรมดา ประกอบกับการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์บางส่วน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เชิงซ้อน เพื่อพิจารณาตรวจสอบของความสัมพันธ์ของตัวแปรค้ำนี้ดังกล่าว และยังวิเคราะห์โดยวิธีการถดถอยพหุคูณ เพื่อพิจารณาค่าความสำคัญของตัวแปรค้ำนี้ต่างๆที่ใช้ในการทำนาย เมื่อตัวแปรค้ำนี้ดังกล่าวผลัดเปลี่ยนสลับกันเป็นตัวแปรตาม

บทสรุป

โดยสรุปแล้ว การวิจัยเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาในเขตเมือง
 ปนชนบทของบริเวณภาคกลางของประเทศไทย เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของเขต
 อำเภอลองหลวง กับอำเภอบึงบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยนำเอาครัวเรือนตัวอย่าง
 เป็นหน่วยที่ใช้ทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามซึ่งทาง
 ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีและจุดมุ่งหมายของการวิจัย หลังจากการเก็บ
 รวบรวมข้อมูลซึ่งใช้การสัมภาษณ์รายบุคคลในช่วงระยะเวลาหนึ่งเดือน แล้วจึงนำผล
 ที่ได้มาวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติต่างๆตามที่ต้องการ ขั้นตอน
 ต่างๆของการวิจัยที่ได้ทำไปแล้วนี้เป็นที่น่าพอใจของผู้ทำการวิจัยอย่างยิ่ง ได้รับความ
 ความร่วมมืออย่างดียิ่งทั้งทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ของอำเภอ และผู้ให้สัมภาษณ์ ร่วมมือใน
 การตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นข้อผิดพลาดจาก
 ผู้ทำการสัมภาษณ์ และเจ้าหน้าที่ผู้ลงเลขรหัสผิดพลาด

สถาบันวิทยบริการ

ศาลากลางนครนนทบุรี

พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน

จุดมุ่งหมายของบทนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการรับสารจากสื่อมวลชนประเภท วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ ของตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาซึ่งอาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองปทุมธานีในภาคกลางของประเทศไทย เขตที่เลือกทำการศึกษาได้แก่ อำเภอคลองหลวงกับอำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้การศึกษานี้สามารถที่จะให้กรอธิบายพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนกระจ่างขึ้น จึงนำข้อมูลการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของภาคกลางที่เคยมีผู้วิจัยมาแล้วนำมาเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ข้อมูลของบทนี้ได้แยกออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้คือ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชน สถานที่ที่เปิดรับต่อสื่อมวลชน กรรมสิทธิ์และการใช้สื่อมวลชน

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนหมายถึงพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน อ่านนิตยสารและดูภาพยนตร์ การกระทำทั้งห้าประการนี้อาจจะกระทำประการใดประการหนึ่ง เช่น ดูโทรทัศน์แต่เพียงอย่างเดียว หรือ อาจกระทำทั้งห้าประการนี้ ก็ได้ว่าสมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ มีการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นถึงการเปิดรับสื่อมวลชนโดยปกติวิสัยของประชาชนในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี ปรากฏว่า การเปิดรับต่อสื่อวิทยุมีอัตราร้อยละสูงสุด ในขณะที่การอ่านนิตยสารมีอัตราร้อยละต่ำที่สุด ถ้าพิจารณาในแง่ของการแบ่งสรรการใช้สื่อมวลชนของประชาชนในเขตนี้แล้วพบว่า วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่ถูกเปิดรับในอัตราที่ใกล้เคียงเท่าเทียมกัน คือวิทยุมีอัตรา ๖๘% ของการเปิดรับทั้งหมด โทรทัศน์มีอัตรา ๖๕% ของการเปิดรับ

ทั้งหมด และหนังสือพิมพ์รายวันมีอัตรา ๒๑.๑% ของการเปิดรับทั้งหมด ถ้าพิจารณา
 ในอีกแง่หนึ่งไม่ใช่ในแง่ของการเปิดรับสื่อมวลชน แต่เป็นเรื่องของคนที่เปิดรับก็พอ
 สรุปได้ในประเด็นแรกก็คือ ส่วนใหญ่ของประชาชนในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี ไม่
 ได้รับสื่อมวลชนประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่เพียงประเภทเดียว แต่ใช้สื่อมวลชน
 หลายประเภท และการใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทก็ใช้ในอัตราร้อยละที่สูง กล่าวคือ
 ๘๘.๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ โดยปกติจะฟังวิทยุ และ ๗๘.๑% ทีวีโทรทัศน์ และ
 ๖๘.๑% อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

ตารางที่ ๒
 การเปิดรับสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	ร้อยละของการเปิดรับ	ร้อยละของตัวอย่างที่เปิดรับ
วิทยุ	๒๘.๕ (๘๐๐)	๘๘.๘ (๘๐๐)
โทรทัศน์	๒๕.๗ (๖๘๖)	๗๘.๑ (๖๘๖)
น.ส.พ. รายวัน	๒๑.๑ (๕๘๑)	๖๘.๑ (๕๗๑)
นิตยสาร	๙.๘ (๒๖๕)	๒๘.๗ (๒๖๕)
ภาพยนตร์	๑๘.๐ (๓๘๐)	๕๒.๖ (๓๘๐)
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๒๗๑๒	N = ๕๐๓

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับต่อสื่อมวลชน

ดังนั้นจะเห็นว่า วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่ชาวคลองหลวง-ธัญบุรี ใช้กันอย่างมาก และใช้ในอัตราที่ค่อนข้างสูง ถ้านำสื่อมวลชนทั้งสามชนิดนี้มาเปรียบเทียบกับความบ่อยครั้งในการใช้ ผลปรากฏแสดงไว้ในตารางที่ ๓ ซึ่งก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนอีกด้วยว่ากว่าครึ่งของตัวอย่างที่ศึกษาไว้ทั้งวิทยู

ตารางที่ ๓

การเปรียบเทียบความบ่อยครั้งของการเปิดรับ
วิทยู โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน

ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับต่ออาทิตย์	สื่อมวลชน		
	วิทยู (%)	โทรทัศน์ (%)	หนังสือพิมพ์รายวัน (%)
ทุกวัน	๖๖.๗ (๕๕๕)	๖๐.๔ (๕๔๕)	๓๗.๗ (๓๐๔)
๕-๖ วัน	๔.๒ (๓๔)	๒.๕ (๒๓)	๓.๘ (๓๔)
๓-๔ วัน	๘.๐ (๗๒)	๕.๕ (๕๑)	๘.๕ (๗๗)
๑-๒ วัน	๔.๒ (๓๘)	๔.๕ (๔๐)	๖.๕ (๕๘)
นาน ๆ ครั้ง	๘.๑ (๗๓)	๕.๐ (๔๕)	๗.๓ (๖๖)
ไม่ได้เปิดรับเลย	๑๐.๘ (๘๘)	๒๓.๑ (๒๐๘)	๓๖.๓ (๓๒๘)
รวมทั้งสิ้น	๑๐๐ N = ๘๐๓	๑๐๐ N = ๘๐๓	๑๐๐ N = ๘๐๓

และคู่มือโทรศัพท์เป็นประจำทุกวัน ในขณะที่ ๓๗.๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันในทางกลับกัน ถ้าพิจารณาจากผู้รับการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้เปิดรับคอลีอุมวลงนทั้งสามประเภทนี้ ปรากฏว่าวิทยุมีอัตรารอยดะที่ต่ำที่สุดในการไม่เปิดรับ ในขณะที่หนังสือพิมพ์มีอัตราสูงถึง ๓๖.๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เลย

สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์นั้นมีอัตราการใช้ที่ต่ำกว่าอัตราการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรศัพท์ และหนังสือพิมพ์รายวัน ตารางที่ ๔ แสดงถึงความบ่อยครั้ง

ตารางที่ ๔

ความบ่อยครั้งของการอ่านนิตยสารและการชมภาพยนตร์

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ คอลีอุม	สื่อมวลชน	
	นิตยสาร (%)	ภาพยนตร์ (%)
มากกว่า ๔ ครั้ง	๕.๕ (๕๐)	๒.๘ (๒๕)
๔ ครั้ง	๘.๑ (๗๓)	๕.๐ (๓๖)
๓-๒ ครั้ง	๗.๑ (๖๔)	๑๒.๑ (๑๐๘)
๑ ครั้ง	๔.๒ (๓๘)	๑๒.๕ (๑๑๓)
นาน ๆ ครั้ง	๓.๘ (๓๔)	๑๑.๒ (๑๐๑)
ไม่ได้อ่านเลย	๗๑.๓ (๖๔๘)	๕๗.๕ (๕๑๘)
รวมทั้งสิ้น	๑๐๐ (N = ๘๐๓)	๑๐๐ (N = ๘๐๓)

ของการอ่านนิตยสารและการชมภาพยนตร์ของผู้รับการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์
 ไม่ได้อ่านนิตยสาร(๗๑.๓%) และไม่ชมภาพยนตร์(๕๗.๕%) นั่นคือเพียง ๑ ใน ๓
 ของผู้รับการสัมภาษณ์เท่านั้นที่อ่านนิตยสาร แต่ก็ไม่ได้อ่านบ่อยนัก อาทิตยละหนึ่งหรือ
 สองครั้งโดยเฉลี่ย สำหรับภาพยนตร์ ปรากฏว่าน้อยกวาครึ่งหนึ่งของผู้รับการสัมภาษณ์
 ที่ชมภาพยนตร์ และผู้ที่ชมภาพยนตร์ก็ไม่ได้อ่านบ่อยนัก ส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยแล้ว สอง
 อาทิตยต่อการดูภาพยนตร์ ๑ เรื่อง

เนื่องจากบริเวณที่ใช้ศึกษาคือ อำเภอคลองหลวงและอำเภอดัญญูบุรีอยู่ใน
 เขตภาคกลางของประเทศจึง เป็นการเหมาะสมที่นำไปเปรียบเทียบข้อมูลของความ
 บ่อยครั้งการเปิดรับสื่อมวลชนเท่าที่มีผู้ทำไว้แล้ว ตารางที่ ๕ แสดงถึงการเปรียบเทียบ

ตารางที่ ๕

การเปรียบเทียบผลการวิจัยที่นำมาในภาคกลางกับการวิจัย

ที่คลองหลวง-ัญบุรี เกี่ยวกับความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชน

ผลการวิจัย	การเปิดรับสื่อมวลชน				
	ทั้งวิทยุทุกวัน (%)	ดูโทรทัศน์ ทุกวัน (%)	อ่าน น.ส.พ. รายวันทุกวัน (%)	อ่านนิตยสาร ๑-๒ ครั้ง/ สัปดาห์ (%)	ดูภาพยนตร์ ๑-๒ ครั้ง/ สัปดาห์ (%)
คลองหลวง-ัญบุรี ๒๕๒๓	๖๖.๓	๖๐.๔	๓๗.๓	๑๓.๖	๖.๘
สำนักข่าวสารอเมริกัน ๒๕๑๔	๖๖	๓๘	๓๘	ไม่มีข้อมูล	๘
กีมาร์ ๒๕๑๖ *	๗๗	๕๘	๖๓	๑๘	๑๐

* แหล่งข้อมูล รายงานสรุปการสำรวจสื่อมวลชนในภาคกลางประเทศไทย โครงการ
 วางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข เอกสารโรเนียว

เทียบอัตราของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อกับข้อมูลที่ได้เคยมา

จากตารางที่ ๕ นี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า การใช้สื่อวิทยุของประชาชน
คลองหลวง-ชัยบุรี ไม่แตกต่างจากประชาชนในภาคกลาง เท่าที่ใดมีการสำรวจ
กันมา แต่การใช้สื่อโทรทัศน์ของประชาชนในเขตนี้ เพิ่มขึ้น แตกต่างจากการสำรวจ
ในบริเวณภาคกลาง เท่าที่ตามมา เห็นได้อย่างชัดเจนที่เกี่ยว กล่าวคือ อัตราผู้ดู
โทรทัศน์ทุกวันเพิ่มขึ้นคือ ๖๐% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด ดังนั้นจากข้อมูลนี้
จึงเป็นที่น่าสนใจว่า การใช้สื่อโทรทัศน์กำลังมีอัตราสูงขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ในขณะที่การ
ใช้สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์รายวันอยู่ในระดับคงที่ สำหรับข้อมูลของบริษัทดีมาร์ เกี่ยว
กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน การอ่านนิตยสาร และการชมภาพยนตร์ มี
อัตราค่อนข้างสูง ก็เพราะตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเลือกเฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น
ซึ่งทำให้การใช้สื่อมวลชนประเภทดังกล่าวของประชาชนเป็นไปได้โดยสะดวก

สถานที่เปิดรับสื่อมวลชน

เกือบทั้งหมดของผู้ที่รับฟังวิทยุ (๘๘%) รับฟังวิทยุอยู่กับบ้านของตนเอง
หรือบ้านญาติพี่น้อง บ้านเพื่อนฝูง สำหรับที่อื่น ๆ อาทิเช่น สถานที่ประกอบอาชีพ
สถานศึกษา ร้านขายของมีผู้ใช้เป็นสถานที่รับฟังวิทยุอย่างมาก เช่น เกี่ยวกับการรับ
ชมโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ของผู้ชมโทรทัศน์ (๘๓%) ชมโทรทัศน์ที่งานของตนหรือบ้าน
ญาติพี่น้องหรือบ้านเพื่อนฝูง สำหรับที่อื่น ๆ มีอัตราที่ต่ำมาก

ถึงแม้ว่า ๖๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน จะอ่าน
หนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำที่บ้านของตนเองหรือบ้านญาติ หรือบ้านเพื่อน แต่สถาน
ที่ทำงานหรือสถานศึกษา หรือสถานที่สาธารณะก็เป็นแหล่งหนึ่งที่ใช้เป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์
รายวัน จากการสำรวจปรากฏว่า ๑๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
ใด อ่านหนังสือพิมพ์รายวันจากสถานที่ประกอบอาชีพหรือสถานศึกษา และอีก ๑๐% ของ
ผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันอ่านที่ร้านขายของ เช่น ร้านกาแฟ ร้านชำ

หรือร้านขายของอื่น ๆ ในตลาด ดังนั้น พอสรุปได้ว่า สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
ของประชาชนคลองหลวง-ธัญบุรี มีอยู่ควยกันหลายสถานที่ แต่ส่วนใหญ่อ่านที่บ้านของ
ตนเอง

ประชาชนในคลองหลวง-ธัญบุรี อ่านนิตยสารเป็นประจำอยู่ด้วยกันสอง
แห่งคือ ๘๑% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านนิตยสารที่บ้านของตนเอง บ้านญาติพี่น้อง
หรือบ้านเพื่อนฝูง และ ๑๑% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านนิตยสารใ้ที่อ่านนิตยสาร
จากสถานที่ประกอบอาชีพหรือสถานศึกษา

สำหรับสถานที่ชมภาพยนตร์ ปรากฏว่า ๕๑% ของผู้ชมภาพยนตร์จาก
ตัวอย่างที่ศึกษา เขาไปชมภาพยนตร์ในกรุงเทพมหานคร และอีก ๓๖% ของผู้ชม
ภาพยนตร์ ชมภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อย จะไป
ชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ในจังหวัดปทุมธานี ออยุธยา และนนทบุรี

กรรมสิทธิ์ในสื่อมวลชน

๘๕% ของครัวเรือนตัวอย่างที่เลือกมาทำการศึกษามีวิทยุเป็นของตนเอง
อยู่ภายในบ้าน ซึ่งอัตราดังกล่าว เป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราของการเป็นเจ้าของเครื่อง
รับวิทยุของครัวเรือนในภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ของสำนักงานสถิติ
แห่งชาติ ซึ่งสำรวจเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ในการสำรวจครั้งนั้นผลปรากฏว่า ๘๑.๓%
ของครัวเรือนในภาคกลางมีเครื่องรับวิทยุ และ ๖๖% ของครัวเรือนตัวอย่างที่เลือก
มาศึกษาครั้งนี้มีเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ภายในบ้าน เมื่อเปรียบเทียบกับ ๑๔.๕% จาก
การสำรวจครัวเรือนในภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ที่มีเครื่องรับโทรทัศน์
จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓^๒ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า

^๑ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี "รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจ
วิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๑๓" (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขา
ธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๔) หน้า ๑๕

อัตราของการเป็นเจ้าของเครื่องรับโทรทัศน์ ในเขตคลองหลวง- ธัญบุรี อยู่ในอัตราที่สูงมาก และนับได้ว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้นของเครื่องรับโทรทัศน์ที่ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของเครื่องรับวิทยุ โดยไซโซมมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งสำรวจไว้ในปี ๒๕๑๗ เป็นเกณฑ์

ในกรณีของหนังสือพิมพ์ ซึ่ง ๓๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เพราะฉะนั้น ๔๑% ของตัวอย่างครัวเรือนที่ทำการสำรวจ ชื่อหนังสือพิมพ์รายวันอ่านเอง จึงเป็นอัตราร้อยละที่สูงที่สุด มีเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้นที่อ่านตามร้านขายของ และร้อยละ ๑๓ ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันจากที่ทำงานหรือจากห้องสมุด หรือที่สาธารณะอื่น ๆ สำหรับนิตยสาร ซึ่งมีผู้ไม่อ่านสูงถึง ๗๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด ดังนั้นร้อยละสูงสุดใดแก ๒๒% ที่สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ชื่อนิตยสารอ่านเอง เพียง ๓% ของผู้รับการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นอันค้ำรองลงมาหา นิตยสารอ่านในที่สาธารณะ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร มักจะขอหาอ่านเอง มีส่วนน้อยเท่านั้นที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารนอกบ้านของคน ซึ่งไม่ใช่เป็นของครอบครัวตนเอง

เนื่องจากการไปชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ จะต้องเสียค่าเช่าชม จึงจะมีโอกาสได้รับสารจากภาพยนตร์ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ใครเป็นผู้จ่ายเงินให้ประชาชนในเขตคลองหลวง- ธัญบุรี ไปชมภาพยนตร์เพราะการเป็นผู้จ่ายเงินก็เท่ากับเป็นการควบคุมพฤติกรรมและความบ่อยครั้งของการไปชมภาพยนตร์ไปในตัวด้วย จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ไปชมภาพยนตร์ในเขตที่ทำการศึกษานี้ หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้จ่ายเงินให้สมาชิกภายในครอบครัวไปชมภาพยนตร์ อันค้ำรองลงมาได้แก่ การที่ผู้ใดไปก็ก็ต้องออกเงินค่าดูเอง เป็นที่น่าสนใจว่ามีเพียง ๒% ของผู้ชมภาพยนตร์ จากตัวอย่างครัวเรือนที่เลือกมาศึกษาที่ระบุว่าไม่เคยเสียค่าดูหนึ่งเลยเพราะตุนั่งกลางแปลง ซึ่งก็แสดงว่า การไปชมภาพยนตร์ในเขตเมืองปทุมธานี ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการชมภาพยนตร์ ไม่บ่อยครั้ง

นักที่จะมีการฉายภาพยนตร์กลางแปลงใหม่โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลย

การเลือกซื้อมวลชน

การเลือกสถานี หรือเลือกรายการที่รับฟังจากวิทยุ ผู้ทำหน้าที่เลือกส่วนใหญ่ได้แก่ หัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว จากการสำรวจพบว่า ๕๕% ของผู้เลือกสถานีที่รับฟังหรือรายการที่รับฟังกระทำโดยหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยา หัวหน้าครอบครัว อีก ๒๐% เลือกโดย ลูก หรือญาติ หรือผู้ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนแห่งนี้ อีก ๒๒% เลือกโดยใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้น ไม่นานจนแล้วแต่โอกาส ซึ่งจากตัวเลขอันนี้อาจทำให้อัตราการเลือกโดยหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวสูงขึ้นอีกก็ได้ ซึ่งจะยิ่งทำให้เห็นการควบคุม เนื้อหา และการเลือกสถานีกับฟังวิทยุในครอบครัว เป็นไปตามความประสงค์ของหัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือน

ในกรณีของโทรทัศน์ ๓๒% ของการเลือกรายการหรือสถานีเพื่อการรับชมโดยหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นอัตราที่สูงสุด รองลงมาได้แก่ การเลือกรายการหรือสถานีเพื่อการรับชมโทรทัศน์โดย ลูก ญาติ หรือผู้อยู่อาศัย โดยมีอัตรา ๒๗% แต่ทั้งนี้ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า การเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือนเลยทีเดียว เพราะอีก ๒๘% ของการเลือกรับชมรายการ เป็นไปโดยใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น ไม่นานจนแล้วแต่โอกาส ซึ่งถ้าส่วนใหญ่ของประเภทหลังนี้ได้ถูกกระทำโดย ลูก ญาติ หรือผู้อยู่อาศัย ก็จะทำให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ควบคุมการเลือกเปิดรับโทรทัศน์ภายในครัวเรือนนั้น ๆ มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือน

จากการสำรวจปรากฏว่าส่วนใหญ่ (๘๕%) ของผู้รับการสัมภาษณ์อ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนนิยม (Popular Newspaper) ซึ่งได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ บ้านเมือง คิวสยาม เป็นต้น เพียง ๕% เท่านั้นของผู้รับการสัมภาษณ์

งานหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) ซึ่งได้แก่ สยามรัฐนิเทศน์ และ ๘% ของผู้บริหารสัมภาษณ์งานหนังสือพิมพ์รายวันทั้งประเภทประชาชนกับประเภทคุณภาพ

สำหรับยูอานนิตยสารในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี อานนิตยสารหลายประเภท นิตยสารบางกอก เป็นนิตยสารที่มียูอานสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับนิตยสารอื่น ๆ ควบกันก็ยังมีอัตรายูอานเพียง ๑๒% เท่านั้น รองลงมาได้แก่ ชวีญูเรือน และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ซึ่งมีอัตรายูอานเท่ากับคือ ๙% และรองลงมาอีก ได้แก่ นิตยสาร แปลก ซึ่งมียูอาน ๕% ที่เหลืออีก ๕๐ กว่าฉบับมียูอานเฉลี่ยกันให้อัตราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ภาพยนตร์ที่ผู้บริหารสัมภาษณ์เขตคลองหลวง-ธัญบุรี นิยมไปดูกันมากที่สุด ได้แก่ภาพยนตร์ไทย ๓๘% ของผู้บริหารสัมภาษณ์ชมภาพยนตร์ ใกระบุว่าชมภาพยนตร์ไทย แต่เพียงประเภทเดียว ซึ่งก็เป็นอัตราที่สูงที่สุดของการชมภาพยนตร์ทุกประเภท รองลงมาได้แก่ภาพยนตร์ฝรั่ง ซึ่งมีอัตราการชม ๒๑% ของผู้บริหารสัมภาษณ์ที่ไปชมภาพยนตร์ทั้งหมด ๑๔% ของผู้บริหารสัมภาษณ์ที่ไปชมภาพยนตร์เท่านั้นที่ระบุชมภาพยนตร์จีนแต่อย่าง เดียว แต่ทั้งนี้ยังมี ๑๑% ของผู้บริหารสัมภาษณ์ที่ดูภาพยนตร์หลายประเภทปนกัน คือดูทั้งภาพยนตร์ไทย ภาพยนตร์ฝรั่ง ภาพยนตร์จีน และ ภาพยนตร์อินเดีย

จากการศึกษา เรื่องการเปิดรับสื่อมวลชนในเขตคลองหลวง- ธัญบุรี ซึ่งเป็นเขตชุมชนเมืองป็นชนบททำให้ทราบว่า สื่อมวลชนประเภท วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อที่ใช้น้อย่างแพร่หลาย และใช้กันอย่างประจำอย่างสม่ำเสมอ เพราะฉะนั้นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในเขตชุมชนนี้ น่าจะเรียกได้ว่ามีการเปิดรับในอัตราค่อนข้างสูง และเป็นที่น่าสนใจ เกตวาแนวโนมของโทรทัศน์ จะมีบทบาทอย่างมาก ในการเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ความนิยมต่อการรับข่าวสารจากวิทยุ ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงจาก เมื่อ ๕-๖ ปีที่ผ่านมา หนังสือพิมพ์ก็มีลักษณะ เช่นเดียวกับวิทยุ คือยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง เกี่ยว

กับการใช้สื่อประเภทอย่างชัดเจน สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์ ยังคงมีการเปิดรับ
ในระดับต่ำ เพื่อที่จะให้ขอสรุปต่าง ๆ นี้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงจะได้นำปัจจัยต่างๆ
ของการเปิดรับสื่อมวลชนมาวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวแปรอิสระดังต่อไปนี้คือ การศึกษา
อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ค่านิยมสมัยใหม่

ความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน

เพื่อที่จะไต่ถาม ตัวแปรที่เลือกมาเพื่อที่จะมาช่วยในการอธิบายพฤติกรรม
การเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในเขตชุมชนเมืองปทุมธานี และเป็นการทดสอบ
สมมติฐานดังต่อไปนี้ "ความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตก
ต่างของการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ
ค่านิยมสมัยใหม่"

ในตอนต่อไปนี้จะได้อธิบายวิเคราะห์แยกแต่ละตัวแปรที่เลือกมาอธิบายพฤติกรรมดังกล่าว
การศึกษา

จากการวิเคราะห์ โดยแยกระดับการศึกษาออกเป็น ๖ ระดับด้วยกันคือ

- ๑) ไม่ได้รับการศึกษา ๒) ป.๑ - ป.๔ ๓) ป.๕ - ป.๗ (ม.๑ - ม.๓)
- ๔) มศ.๑ - มศ.๖ (ม.๔ - ม.๘) ๕) อุดมศึกษา และ ๖) อื่น ๆ เพื่อที่จะ
นำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนตามที่ต้องการศึกษา
ตารางที่ ๖ แสดงถึงความสัมพันธ์ของระดับการศึกษาต่าง ๆ กับกับการเปิดรับสื่อ
มวลชนโดยปกติซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า วิทย์เป็นสื่อที่มีการเปิดรับมากที่สุด ไม่ว่าจะ
มีการศึกษาในระดับใด และยิ่งบุคคลมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ยิ่งเปิดรับสื่อมวลชน
ประเภทต่าง ๆ สูงมากตามไปด้วย ซึ่งจะสังเกตได้จากอัตรารอยละของผู้ที่มีการ
ศึกษาในสองระดับคือ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับ มศ.๑ - มศ.๖ กับผู้ที่มีการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษา มีอัตราการเปิดรับสื่อมวลชน ประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และ

ตารางที่ ๖

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนแบ่งแยกตามระดับการศึกษา

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	ระดับการศึกษา					
	ไม่ได้รับการ	ป.๑-ป.๔	ป.๕-ป.๗	มศ.๑-มศ.๖	อุดมศึกษา	อื่นๆ
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
วิทยุ	๘๘.๖	๘๘.๖	๘๕.๒	๘๐.๒	๘๐.๗	๑๐๐.๐
โทรทัศน์	๘๖.๒	๗๐.๘	๗๘.๐	๘๘.๑	๘๘.๗	๕๐.๐
น.ส.พ. รายวัน	๒๓.๑	๘๘.๗	๖๘.๘	๘๒.๘	๘๘.๗	๐๐.๐
นิตยสาร	๗.๗	๑๕.๘	๓๓.๘	๘๒.๖	๖๒.๘	๐๐.๐
ภาพยนตร์	๓๐.๘	๓๗.๑	๘๓.๕	๘๘.๖	๕๘.๖	๐๐.๐
จำนวนทั้งสิ้น (N = ๘๘๗)	N = ๑๓	N = ๘๖๕	N = ๖๒	N = ๒๕๘	N = ๘๗	N = ๒

หนังสือพิมพ์รายวัน เกินกว่า ๘๐% ของสื่อทั้งสามประเภทนี้ โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวันมีอัตราที่สูงมากเกือบเท่ากัน (วิทยุ - ๘๐%, โทรทัศน์ - ๘๘%) น.ส.พ. รายวัน และในกรณีรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้ก็เปิดรับต่อสื่อประเภทนิตยสาร และภาพยนตร์ในอัตราที่สูงเช่นเดียวกันด้วย ถ้าจะเรียงลำดับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว จะได้ตั้งคอบนนี้คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ ซึ่งลำดับนี้แตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ เพราะผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ จะเปิดรับสื่อภาพยนตร์มากกว่าสื่อ นิตยสาร แคววิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน ยังคงอันดับหนึ่ง สอง และสาม เช่นเดียวกันทุกระดับการศึกษา นี่ก็หมายถึงว่าการเปิดรับนิตยสารจะมีมากขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาเป็นสำคัญ และถ้า

จะมองให้กว้างขึ้นอีกก็จะกล่าวหา การเปิดรับต่อสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับการศึกษา

ความบ่อยครั้งในการรับสารจากสื่อมวลชนแต่ละประเภทเมื่อแยกแยะตามระดับการศึกษาและประเภทของสื่อมวลชน ย่อมมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าในการวางที่ ๗ แสดงให้เห็นว่า ไม่วาจะมีการศึกษาในระดับใดก็ตาม ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เปิดเครื่องรับวิทยุในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือเกินกว่า ๖๐% แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ไม่เปิดรับฟังวิทยุเลย สำหรับผู้ที่มีการศึกษาคำมีแนวโน้มที่สูงกว่าอัตราของผู้ที่มีการศึกษาลึกน้อย ลักษณะของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ น.ส.พ. รายวัน และนิตยสาร ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการเปิดรับของสื่อวิทยุ กล่าวคือ ยิ่งมีการศึกษาสูง ยิ่งมีอัตราการเปิดรับที่สูงขึ้นด้วย และในขณะที่เดียวกัน อัตราการไม่เปิดรับของสื่อมวลชนทั้งสามประเภทนี้ จะมีอัตราสูงในระหว่างผู้ที่มีการศึกษาคำ อย่างเห็นได้ชัดชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาลึก แต่ตรงกันข้ามกับสื่อภาพยนตร์ เพราะในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาคำที่ชมภาพยนตร์ มีอัตราของการชมภาพยนตร์บ่อยครั้งสูงกว่าอัตราของกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาลึกที่ชมภาพยนตร์ แต่อัตราของผู้ไม่ชมภาพยนตร์ของกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาคำก็ยังมีอัตราที่สูงกว่า อัตราของผู้ไม่ชมภาพยนตร์ของกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาลึกอย่างชัดเจน

ไม่ว่าผู้รับการสัมภาษณ์จะมีระดับการศึกษาใดก็ตาม ส่วนใหญ่จะฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์ที่บ้านของตนเอง จากตารางที่ ๘ แสดงว่าเกือบทั้งหมดของผู้ชมโทรทัศน์ดูโทรทัศน์ที่บ้าน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นในกลุ่มของผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ. ๑ - มศ. ๖ กับระดับอนุบาลศึกษาไปศึกษาญาติ ในขณะที่ของหนังสือพิมพ์รายวันกับนิตยสาร ซึ่งส่วนใหญ่ของผู้อ่านได้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารที่บ้าน แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการศึกษาระดับ ป. ๑ - ป. ๘ ๑๘% ได้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่สถานประกอบการหรือสถานศึกษา และ ๑๐.๖% อ่านนิตยสารของ และ ๓๐.๗% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ. ๑ - มศ. ๖ และ

ตารางที่ ๓

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชน แบ่งแยกตามระดับการศึกษา

ความบ่อยครั้งของการ เปิดรับสื่อมวลชน	ระดับการศึกษา					
	ไม่ได้รับ การศึกษา	ป.๑-ป.๔	ป.๕-ป.๗	มศ.๑-มศ.๖	อุดมศึกษา	อื่น ๆ
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
ทุกวัน	๖๑.๕	๖๔.๓	๖๙.๔	๖๒.๔	๖๙.๑	๑๐๐.๐
-ไม่ทุกวันเลย	๑๕.๔	๑๒.๗	๓.๒	๑๐.๑	๙.๓	๐๐.๐
ทุกวัน	๓๘.๕	๕๕.๑	๖๗.๗	๖๔.๗	๗๔.๒	๕๐.๐
-ไม่ทุกวันเลย	๕๓.๘	๓๐.๘	๒๑.๐	๑๒.๐	๑๑.๓	๕๐.๐
น.ส.พ.รายวัน						
-อ่านทุกวัน	๓.๗	๒๔.๑	๓๗.๑	๕๑.๙	๗๒.๒	๐๐.๐
-ไม่ได้อ่านเลย	๓๖.๙	๕๑.๐	๓๐.๖	๑๗.๔	๑๑.๓	๑๐๐.๐
นิตยสาร						
-อ่าน ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๐๐.๐	๒.๘	๓.๒	๘.๑	๑๔.๔	๐๐.๐
-ไม่ได้อ่านเลย	๙๒.๓	๘๕.๔	๖๔.๕	๕๘.๙	๓๗.๑	๑๐๐.๐
ภาพยนตร์						
-ชม ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๑๕.๔	๒.๘	๔.๘	๒.๓	๑.๐	๐๐.๐
-ไม่ชมเลย	๖๙.๒	๖๓.๒	๕๓.๒	๕๑.๖	๔๓.๓	๑๐๐.๐
จำนวนทั้งสิ้น (N = ๘๘๗) N = ๑๓		N = ๔๖๕	N = ๖๒	N = ๒๕๘	N = ๘๗	N = ๒

ตารางที่ ๘

การเปรียบเทียบเฉพาะผู้ใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
ที่บ้าน แบ่งแยกตามระดับการศึกษา

การเปิดรับต่อ มวลชนที่บ้าน	ระดับการศึกษา					
	ไม่ได้รับ การศึกษา (%)	ป.๑-ป.๔ (%)	ป.๕-ป.๗ (%)	มศ.๑-มศ.๖ (%)	อุดมศึกษา (%)	อื่น ๆ (%)
วิทยุ	๑๐๐.๐	๙๙.๕	๑๐๐.๐	๙๗.๘	๙๔.๓	๑๐๐.๐
โทรทัศน์	๑๐๐.๐	๙๖.๖	๑๐๐.๐	๘๖.๗	๙๔.๒	๑๐๐.๐
ส.พ.รายวัน	๖๖.๖	๖๘.๐	๗๔.๘	๕๓.๘	๖๒.๕	บ้าน
นิตยสาร	๑๐๐.๐	๘๙.๕	๘๐.๙	๗๔.๒	๘๓.๐	บ้าน

๐.๕% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา อ่านหนังสือพิมพ์รายวันในสถานที่ประกอบอาชีพ
๑๐.๕% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ.๑-มศ.๖ และ ๑๕.๙% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับ
การศึกษา อ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำในหลาย ๆ ที่ สำหรับนิตยสาร ซึ่งมีผู้
อ่านอยู่ไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ที่อ่านเป็นประจำที่บ้าน เฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษา
ระดับ มศ.๑-มศ.๖ มี ๑๓% ที่อ่านนิตยสารในสถานที่ประกอบอาชีพหรือสถานที่ศึกษา
และอีก ๑๑.๘% ของกลุ่มผู้มีระดับการศึกษานี้่านนิตยสารในหลายสถานที่

สำหรับสถานที่ชมภาพยนตร์ของประชาชนในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี
จากตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง จะเข้ามาชมภาพยนตร์
กรุงเทพฯ ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะชมภาพยนตร์ที่คลองหลวง-ชัยบุรี หรือ
บริเวณใกล้เคียง เช่น ในตัวจังหวัดปทุมธานี หรือตัวจังหวัดอยุธยา จากข้อมูล

ปรากฏว่า ๗๓.๖% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ. ๑ - มศ. ๖ และ ๗๖% ของผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ชมภาพยนตร์ จะเข้ามาชมภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ แต่ ๓๒% ของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีการศึกษาระดับ ป. ๑ - ป. ๕ และ ๒๐% ของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีการศึกษาระดับ ป. ๕ - ป. ๗ เข้ามาชมภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ เพราะส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์ที่มีระดับการศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้ จะชมภาพยนตร์ในบริเวณคลองหลวง-ชัยบุรี (๕๖% ของกลุ่ม ป. ๑ - ป. ๕ และ ๗๖% ของกลุ่ม ป. ๕ - ป. ๗)

ส่วนใหญ่ของเครื่องรับวิทยุและเครื่องรับโทรทัศน์เป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่เปิดรับฟังวิทยุและชมโทรทัศน์เป็นประจำ ไม่ว่าจะครอบครัวนั้น ๆ จะมีการศึกษาอยู่ในระดับใดก็ตาม จึงน่าจะกล่าวได้ว่า วิทยุ กับโทรทัศน์ มีแนวโน้มที่จะเป็นของใช้ประจำครอบครัว สำหรับผู้ที่ฟังวิทยุและดูโทรทัศน์เป็นประจำ แต่การซื้อหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่แตกต่างจากวิทยุโทรทัศน์ เพราะยังมีการศึกษาสูง ยังมีอัตราการซื้อหนังสือพิมพ์รายวันสูงขึ้นด้วย จากข้อมูลปรากฏว่า กวาคึ่งหนึ่งของผู้รับสารสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับ ป. ๕ - ป. ๗ (๕๐.๖%) มศ. ๑ - มศ. ๖ (๕๑.๕%) และอุดมศึกษา (๖๒.๕%) ซื้อหนังสือพิมพ์อ่านด้วยตนเอง ในขณะที่เพียง ๑๕% ของกลุ่มผู้ที่ไม่มีการศึกษา และ ๓๐.๑% ของกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ป. ๑ - ป. ๕ ซื้อหนังสือพิมพ์อ่านเอง สำหรับสถานที่ยื่น ๆ นอกจากที่บ้านสำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของกลุ่มที่มีการศึกษาสูงคือกลุ่ม มศ. ๑ - มศ. ๖ และกลุ่มอุดมศึกษา คือ สถานที่สาธารณะ เช่น ที่ทำงาน โรงงาน หอสมุด เป็นต้น ทั้งสองกลุ่มนี้มีอัตรา ๒๕% เท่า ๆ กันที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันในที่สาธารณะ สำหรับผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ปรากฏว่า ร้านขายของ เป็นแห่งที่สองสำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ๗.๗% สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ๗.๕% สำหรับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ป. ๑ - ป. ๕ และ ๕.๗% สำหรับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ป. ๕ - ป. ๗ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ร้านขายของ สำหรับนิตยสาร ปรากฏเหมือนกับหนังสือพิมพ์รายวันคือส่วนใหญ่จะอ่านที่บ้านไม่ว่าผู้รับสารสัมพันธ์จะมีการศึกษาระดับใดก็ตาม แต่ก็มีอยู่บ้างสำหรับผู้ที่มีการศึกษาในระดับ มศ. ๑ - มศ. ๖ และระดับอุดมศึกษาที่อ่านนิตยสารซึ่งเป็นของ

สาธารณะ เช่น ที่ทำงาน ในห้องสมุด เป็นต้น แต่เพียงอัตราประมาณ ๗-๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการศึกษาดังกล่าว

ไม่ว่าครอบครัวจะมีระดับการศึกษาระดับใดก็ตาม ส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้จ่ายเงินให้คนในครอบครัวไปศึกษาพจนตรัง รองลงมาผู้ที่ไปเป็นผู้เสียเงินเอง สำหรับพี่น้องเพื่อนฝูง หรือคหบดีกลางแปลงโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเลยนั้นมีอัตราร้อยละ จากตัวอย่างที่ทำการศึกษาบ่อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยทีเดียว

ส่วนใหญ่ผู้ที่กำหนดในการเลือกรับฟังรายการวิทยุ ได้แก่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ไมว่าหัวหน้าครัวเรือนนั้นจะมีการศึกษาในระดับใดก็ตามเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้รับการสัมภาษณ์ ของทุกกลุ่มระดับการศึกษา ยกเว้นในกลุ่ม ป.๑-ป.๔ (๔๓.๘%) ที่หัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้เลือกรายการวิทยุเพื่อรับฟัง รองลงมาของทุกกลุ่มระดับการศึกษายกเว้น มศ.๑-มศ.๖ การเลือกรายการรับฟังวิทยุเป็นของใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส

การเลือกรายการรับชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่ไม่ว่าผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับการศึกษาเท่าไร หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้เลือกรับชมรายการหรือสถานี ยกเว้นในกรณีของกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาระดับ ป.๔-ป.๗ ที่อัตราของประเภท "ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้น ไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส" มีอัตราสูงที่สุด เพราะฉะนั้น การเลือกรายการโทรทัศน์เพื่อรับชม ไมว่าผู้รับชมจะมีระดับการศึกษาใดก็ตาม ผู้ที่เลือกรับชมส่วนใหญ่ได้แก่ หัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว รองลงมาได้แก่โอกาส ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้าน และรองลงมาได้แก่ ลูก ญาติ หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้าน

ตารางที่ ๘ แสดงการเปรียบเทียบประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันที่ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันอ่านเป็นประจำ

ตารางที่ ๕

การเปรียบเทียบประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันของผู้ที่อ่านประจำแบ่งแยกตามระดับการศึกษา

ประเภทของหนังสือพิมพ์รายวัน	ระดับการศึกษา					อื่นๆ
	ไม่ไ้เรียน (%)	ป.๑-ป.๔ (%)	ป.๕-ป.๗ (%)	มศ.๑-มศ.๖ (%)	อุดมศึกษา (%)	
น.ส.พ.ประเภทประชานิยม	๑๐๐.๐	๘๗.๗	๘๒.๖	๗๘.๗	๖๒.๗	ไม่มีผู้อ่าน
น.ส.พ.ประเภทคุณภาพ	ไม่อ่าน	๑.๓	๒.๔	๖.๒	๑๐.๔	ไม่มีผู้อ่าน
ทั้งสองประเภทรวมกัน	ไม่อ่าน	๐.๘	๔.๘	๑๓.๕	๒๔.๔	ไม่มีผู้อ่าน

ผลที่จะสรุปได้ว่า ยังมีการศึกษาค่า หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม อาทิเช่น ไทยรัฐ เติลนิวส์ บ้านเมือง ดาวสยาม เสียงปวงชน ตะวันสยาม ยังเป็นที่นิยม ซึ่งก็แน่นอน จากตัวเลขในตารางที่ ๕ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้รับความนิยมส่วนใหญ่จากผู้รับการสัมภาษณ์ ในทุกระดับของการศึกษา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ มีอัตราการนิยมสูงขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เปรียบเทียบ ๑.๓% ของกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับป.๑-ป.๔ กับ ๑๐.๔% ของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ ยิ่งการศึกษาสูง อัตราการอ่านหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทคือ ประเภทประชานิยม กับประเภทคุณภาพด้วยกันยิ่งมีอัตราสูงขึ้น ๐.๘% ในกลุ่ม ป.๑-ป.๔ ในขณะที่ ๒๔.๔% ในกลุ่มอุดมศึกษา ดังนั้น การศึกษาอาจจะทำให้คนเปิดรับต่อสารหลายประเภทมากขึ้น

ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ไม่ไ้เรียนเลยจนถึง ระดับมศ.๖ ชมภาพยนตร์ไทยเป็นประจำ แต่ส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่ชมภาพยนตร์

เป็นประจำและมีการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะคุณภาพนครฝรั่ง รองลงมาได้แก่
 ภาพยนตร์จีน ในกลุ่มผู้รับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาเป็นประจำมีการศึกษาดังแต่
 ไม่เคยเรียนจนถึง ป.๗ แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ.๑- มศ. ๖ เป็น
 ภาพยนตร์ฝรั่ง และภาพยนตร์จีน อยู่ในอันดับที่สาม สำหรับอันดับรองลงมาของ
 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ชมภาพยนตร์เป็นประจำได้แก่ ภาพยนตร์ไทยและ
 น มีอัตราของการชมภาพยนตร์เป็นประจำเท่ากัน ของกลุ่มผู้รับการศึกษาชั้น
 นี้ก็เป็นอัตราที่ต่ำมาก

จากการทดสอบค่า ไค-สแควร์ (χ^2) ระหว่างระดับการศึกษาซึ่งเป็น
 ตัวแปรอิสระกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าได้ค่า χ^2
 เท่ากับ ๑๗๕.๒๓๕ กับ ๓๒ degrees of freedom ซึ่งทำให้สามารถปฏิเสธ
 สมมติฐานทางสถิติที่ว่าไม่มีความแตกต่างกันของระดับการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการ
 เปิดรับต่อสื่อมวลชน ในระดับนัยสำคัญ .๐๕ นั่นก็คือการเปิดรับต่อสื่อมวลชน
 มีความสัมพันธ์กับระดับของการศึกษา หรือความมากน้อยของการเปิดรับต่อสื่อมวลชน
 ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของระดับการศึกษา

อาชีพ

อาชีพเป็นปัจจัยประการสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการ
 ศึกษาจำกัดพื้นที่ เฉพาะ เขตชุมชนเมืองปทุมธานี ซึ่งผู้อยู่อาศัยในเขตนี้จึงมีอาชีพ
 ในลักษณะของชุมชนเมืองและยังมีอาชีพของชนบทด้วย อาชีพดังกล่าวประกอบด้วย
 เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ราชการ หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ
 และกรรมกรรับจ้างทั่วไป ซึ่งอาชีพทั้งห้านี้จะได้นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปิดรับต่อ
 สื่อมวลชน ดังนั้น เมื่อลักษณะอาชีพของชุมชนดังกล่าวแตกต่างกัน น่าจะมีการเปิดรับ
 ต่อสื่อมวลชนที่แตกต่างกันด้วย

เป็นประจำและมีการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะคุณภาพนครฝรั่ง รองลงมาได้แก่
 ภาพยนตร์จีน ในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่ชมภาพยนตร์เป็นประจำมีการศึกษาตั้งแต่
 ไม่เคยเรียนจนถึง ป.๗ แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาระดับ มศ.๕- มศ. ๖ เป็น
 ภาพยนตร์ฝรั่ง และภาพยนตร์จีน อยู่ในอันดับที่สาม สำหรับอันดับรองลงมาของ
 กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ชมภาพยนตร์เป็นประจำได้แก่ ภาพยนตร์ไทยและ
 จีน มีอัตราของการชมภาพยนตร์เป็นประจำเท่ากัน ของกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มนี้
 แท้เป็นอัตราที่ต่ำมาก

จากการทดสอบค่า ไค-สแควร์ (χ^2) ระหว่างระดับการศึกษาซึ่งเป็น
 ตัวแปรอิสระกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าได้ค่า χ^2
 เท่ากับ ๑๗๕.๒๓๕ กับ ๓๒ degrees of freedom ซึ่งทำให้สามารถปฏิเสธ
 สมมติฐานทางสถิติที่ว่าไม่มีความแตกต่างกันของระดับการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ
 เปิดรับต่อสื่อมวลชน ในระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ นั่นก็คือการเปิดรับต่อสื่อมวลชน
 มีความสัมพันธ์กับระดับของการศึกษา หรือความมากน้อยของการเปิดรับต่อสื่อมวลชน
 ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของระดับการศึกษา

อาชีพ

อาชีพเป็นปัจจัยประการสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการ
 ศึกษาจำกัดพื้นที่เฉพาะ เขตชุมชนเมืองปนชนบท ซึ่งผู้ที่อยู่อาศัยในเขตนี้จึงมีอาชีพ
 ในลักษณะของชุมชนเมืองและยังมีอาชีพของชนบทด้วย อาชีพดังกล่าวประกอบด้วย
 เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม รัฐบาล หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ
 และกรมกรรับจ้างทั่วไป ซึ่งอาชีพทั้งห้านี้จะได้นำมาวิเคราะห์กับการเปิดรับต่อ
 สื่อมวลชน ดังนั้น เมื่อลักษณะอาชีพของชุมชนดังกล่าวแตกต่างกัน น่าจะมีการเปิดรับ
 ต่อสื่อมวลชนที่แตกต่างกันด้วย

เมื่อชนบทจะกำลังจะเปลี่ยนเป็นเมือง เกษตรกรรมก็กลายเป็นอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม และการบริการต่าง ๆ ก็จะมีเพิ่มขึ้น เพื่อสนองต่อการมีชีวิต ชุมชนเมือง ตารางที่ ๑๐ แสดงถึงการใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

ตารางที่ ๑๐

การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แยกตามความแตกต่างของอาชีพ

การเปิดรับสื่อมวลชน	อาชีพ				
	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	พาณิชย์กรรม	รับราชการ	รับจ้างทั่วไป
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
วิทยุ	๕๔.๔	๘๖.๘	๘๓.๐	๕๐.๓	๕๒.๘
โทรทัศน์	๖๑.๑	๓๘.๘	๘๓.๐	๘๕.๔	๓๖.๐
ส.พ. รายวัน	๔๐.๕	๓๓.๕	๖๒.๐	๓๕.๒	๖๓.๕
นิตยสาร	๑๐.๓	๓๔.๖	๒๑.๐	๔๓.๕	๒๘.๘
ภาพยนตร์	๓๓.๓	๔๓.๕	๓๓.๐	๔๓.๕	๔๔.๓
จำนวนทั้งสิ้น	๑๒๘	๒๖๐	๑๐๑	๑๖๓	๒๑๒

อาชีพที่อาชีพต่าง ๆ กัน ในชุมชนเขตคลองหลวง-ธัญบุรี จากตารางนี้เองพบว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในทุกอาชีพ หรือในทุกท้องที่ไม่ว่าชุมชนเมือง หรือชุมชนชนบท แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ระหว่างอาชีพของชุมชนเมือง คือการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และรับจ้างทั่วไป กับอาชีพของชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด ทำอาชีพเกษตรกรรม ยิ่งทำให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งกว่าว่าที่อาชีพของชุมชนเมืองมีการเปิดรับสื่อมวลชนหลายประเภทและมีอัตราที่สูงกว่าที่ประกอบอาชีพของชนบท ยกตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบอัตราการเปิดรับสื่อ

มวลชนประเภทโทรทัศน์ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม ก็ปรากฏ
 ๒๑.๑% ของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมชมโทรทัศน์เป็นประจำ ในขณะที่
 ๗๕.๘% ของผู้ที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมชมโทรทัศน์เป็นประจำ นอกจากนี้อัตรา
 ของการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำ อานนิตยสารและภาพยนตร์ เป็นประจำ
 ของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีอัตราร้อยละที่ต่ำกว่าอัตราร้อยละของผู้ประกอบ
 อาชีพอื่น ๆ ที่เป็นอาชีพของชุมชนเมืองอย่างเห็นได้ชัดเจน

ดังนั้น ความแตกต่างของอาชีพของชุมชนเมืองและอาชีพในชนบทมีผล
 ต่อการเปิดรับสื่อมวลชนด้วย โดยมีแนวโน้มในลักษณะที่ว่า ผู้ประกอบอาชีพของ
 ชุมชนเมืองจะเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้ประกอบอาชีพของชนบท

ตารางที่ ๑๑ แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบความบ่อยครั้งของการ
 ใช้สื่อมวลชนทุกประเภท โดยแบ่งแยกตามอาชีพต่าง ๆ ของผู้ที่อยู่อาศัยในเขต
 คลองหลวง-ธัญ จากข้อมูลของตารางนี้ ปรากฏว่าผู้ที่มิอาชีพรับราชการหรือ
 ทำงานรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้มีอัตราการใช้สื่อมวลชนบ่อยครั้งที่สุดในทุกสื่อ แมแต่
 ภาพยนตร์ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนในเขตคลองหลวง-ธัญ จะดูเกือบหนึ่งหรือสอง
 ครั้ง ก็ปรากฏว่า ๒๕.๘% ของผู้ที่รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจดูภาพยนตร์ในอัตรา
 บ่อยครั้งกว่านี้และมีอัตราการดูที่สูงกว่าอัตราการดูของบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ

สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชนบท ปรากฏ
 ว่าอัตราการรับฟังวิทยุทุกวันมีอัตราร้อยละที่สูงกว่าอัตราการฟังวิทยุทุกวันของผู้ที่มี
 อาชีพทางคานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และอาชีพรับจ้างทั่วไป แต่ก็มีอัตรา
 ไม่สูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการ หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ แต่ด้านอัตรา
 ร้อยละของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ทุกวัน การ
 อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และการอ่านนิตยสาร ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์ มาเปรียบ
 เทียบกับอัตราการดูของบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาชีพของชุมชนเมือง

ตารางที่ ๑๑

การเปรียบเทียบความบ่อยครั้งของการใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แยกตาม
ความแตกต่างของอาชีพ

ความบ่อยครั้งของการ เปิดรับสื่อมวลชน	อาชีพ				
	เกษตรกร (%)	อุตสาหกรรม (%)	พาณิชยกรรม (%)	ราชการและ รัฐวิสาหกิจ (%)	รับจ้างทั่วไป (%)
วิทยุ					
- ฟังทุกวัน	๖๖.๔	๕๖.๙	๖๕.๓	๗๔.๒	๖๔.๖
- ไม่ค่อยฟังเลย	๓.๐	๑๓.๘	๑๓.๙	๑๐.๔	๓.๕
โทรทัศน์					
- ชมทุกวัน	๔๙.๒	๕๘.๕	๖๙.๓	๗๗.๙	๕๔.๗
- ไม่ค่อยชมเลย	๓๙.๘	๒๑.๕	๑๓.๙	๑๒.๓	๒๕.๕
หนังสือพิมพ์รายวัน					
- อ่านทุกวัน	๑๔.๘	๔๕.๐	๔๑.๖	๔๖.๐	๓๗.๓
- ไม่ได้อ่านเลย	๕๓.๘	๒๖.๙	๓๑.๖	๒๗.๐	๓๕.๘
นิตยสาร					
- อ่าน ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๒.๓	๑๔.๒	๗.๐	๒๑.๕	๑๘.๔
- ไม่ได้อ่านเลย	๘๙.๘	๖๗.๓	๘๑.๒	๕๓.๗	๖๙.๘
ภาพยนตร์					
- ชม ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๘.๖	๘.๑	๔.๐	๕.๐	๕.๒
- ไม่ค่อยชมเลย	๖๗.๒	๕๒.๗	๖๓.๔	๕๗.๗	๕๔.๒
จำนวนทั้งสิ้น N= ๘๖๔	N= ๑๒๘	N= ๒๖๐	N= ๑๐๑	N= ๑๖๓	N= ๒๑๒

ปรากฏว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป มีอัตราการยลของการชมโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและการอ่านนิตยสารที่สูงความาก ดังนั้น เราอาจสรุปออกมาในลักษณะของสมมติฐานได้ว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของชุมชนเมืองเองที่ทำให้การใช้สื่อมวลชนเป็นไปได้โดยไม่ยากลำบาก ประกอบกับระดับการศึกษาอาจเป็นตัวแปรแทรกสำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร ทำให้การเปิดรับสื่อมวลชนอยู่ในระดับสูง

สำหรับการใช้สื่อภาพยนตร์ เนื่องจากข้อมูลจากตารางที่ ๑๑ นี้ เป็นข้อมูลที่ให้การเปรียบเทียบโดยใช้เวลาที่เป็นสัปดาห์เป็นหลัก ทำให้ต้องนำข้อมูลของการชมภาพยนตร์ในหนึ่งสัปดาห์มาใช้ ซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ชมภาพยนตร์ในหนึ่งสัปดาห์ แต่ส่วนใหญ่จะชมภาพยนตร์หนึ่งครั้งหรือสองครั้งต่อเดือน ดังนั้น การนำอัตราการยลของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีอาชีพต่าง ๆ กันที่ชมภาพยนตร์หนึ่งหรือสองครั้งในหนึ่งเดือน ก็พบว่าเพียง ๑๓.๓% เท่านั้นของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ชมภาพยนตร์ในอัตราบ่อยครั้งดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับ ๒๗.๘% ของผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม ๒๔.๘% ของผู้ประกอบอาชีพพาณิชยกรรม ๒๕.๘% ของผู้รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ และ ๒๗.๓% ของผู้รับจ้างทั่วไป ดังนั้นพอที่จะสรุปได้ว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีความบ่อยครั้งในการชมภาพยนตร์น้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ในชุมชนเมืองป็นชนบท

เมื่อได้นำเอาตัวเลขเฉพาะผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ นำมาหาค่าอัตราการยลเพื่อพิจารณาถึงสถานที่ที่ผู้เปิดรับสื่อมวลชนใช้ในการเปิดรับสื่อมวลชน ปรากฏว่า บ้านเป็นสถานที่ที่ถูกใช้ในการเปิดรับสื่อมวลชนมากที่สุดในสื่อสี่ประเภทคือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร บ้าน ในที่นี้หมายความรวมถึงบ้านของตนเอง บ้านญาติพี่น้อง และบ้านเพื่อนฝูง จากข้อมูลตารางที่ ๑๒ แสดงให้เห็นว่า การรับฟังวิทยุกับการชมโทรทัศน์ของผู้รับการ

ตารางที่ ๑๒

การเปิดรับทอสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่บ้าน โดยแบ่งแยกตามความแตกต่างของ
การประกอบอาชีพ

การเปิดรับทอสื่อมวลชน ที่บ้าน	อาชีพ				
	เกษตรกรรวม (%)	อุตสาหกรรม (%)	พาณิชยกรรม (%)	รับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ (%)	รับจ้างทั่วไป (%)
วิทยุ	๑๐๐.๐	๕๘.๒	๕๘.๘	๕๓.๕	๕๓.๕
โทรทัศน์	๕๓.๔	๘๕.๓	๕๓.๖	๕๘.๖	๘๕.๓
หนังสือพิมพ์รายวัน	๖๑.๕	๕๔.๓	๘๖.๖	๓๑.๖	๕๔.๑
นิตยสาร	๑๐๐.๐	๘๒.๕	๕๔.๓	๓๘.๓	๓๓.๓

สัมภพณ์ส่วนใหญ่ที่มีการเปิดรับทอสื่อมวลชนประเภทดังกล่าวได้ทำที่บ้าน ถึงแม้ว่าส่วน
ใหญ่ของการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันกับการอ่านนิตยสารจะกระทำที่บ้านก็ตาม แต่ก็
มีบางส่วนของผู้อ่านใคร่กระทำที่อื่น เช่น ๓๔.๖% ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร
อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่ร้านขายของ ในขณะที่ ๒๘.๑% ของผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม
อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่สถานที่ประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับ ๑๘.๓% ของผู้รับ
ราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ และ ๒๒.๕% ของผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ก็อ่าน
หนังสือพิมพ์ในสถานที่ดังกล่าวด้วย สำหรับสถานที่อื่นรองลงมาสำหรับการอ่านนิตยสาร
ก็มีเฉพาะผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจและรับจ้าง
ทั่วไปจะอ่านนิตยสารที่สถานที่ทำงาน

สำหรับสถานที่ชมภาพยนตร์ของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เกือบทั้งหมด ถ้า

ไม่เข้ามาชมในกรุงเทพมหานคร ก็จะชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-
 ัญบุรี ตารางที่ ๑๓ เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นถึงผู้ที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ
 ที่ชมภาพยนตร์ เลือกสถานที่มาชมภาพยนตร์ที่กรุงเทพมหานครหรือในเขตคลองหลวง-
 ัญบุรี

ตารางที่ ๑๓

สถานที่ชมภาพยนตร์ แบ่งแยกตามลักษณะของการประกอบอาชีพ

สถานที่ชมภาพยนตร์	อาชีพ				
	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	พาณิชยกรรม	รับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างทั่วไป
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
กรุงเทพมหานคร	๑๘.๘	๒๔.๔	๒๐.๕	๖๖.๑	๕๓.๔
คลองหลวง-ัญบุรี	๖๒.๑	๒๑.๔	๖๔.๗	๓๐.๖	๓๗.๒

เนื่องจากเขตคลองหลวง-ัญบุรี เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นอยู่ในบริเวณชาน
 ของเมืองใหญ่ คือ กรุงเทพมหานคร บุคคลในชุมชนนั้น ๆ ย่อมมีโอกาสเข้ามาใช้
 บริการของเมืองใหญ่ด้วย จากข้อมูลในตารางที่ ๑๓ แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้
 ที่ประกอบอาชีพซึ่งเป็นอาชีพของชุมชนเมือง คือ อุตสาหกรรม รับราชการหรือทำ
 งานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป ที่เปิดรับสื่อภาพยนตร์ส่วนใหญ่เขามาชมภาพยนตร์
 ในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ส่วนใหญ่ของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมชมภาพยนตร์
 ในเขตคลองหลวง-ัญบุรี มีส่วนน้อยที่เขามาชมภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ แต่เป็นที่น่า
 สังเกตว่า ในกรณีที่ส่วนใหญ่ของผู้ที่ประกอบอาชีพพาณิชยกรรมที่ชมภาพยนตร์จะชม
 ภาพยนตร์ที่คลองหลวง-ัญบุรี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุของการพาณิชยกรรม

ในที่นี้เป็นการค้าขาย ซึ่งมีเวลาทำงานที่ต่อเนื่องกันตลอดทั้งวัน เวลาจึงเป็นข้อจำกัดในการที่จะเข้ามาชมภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ จึงต้องใช้บริการจากโรงภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี

เนื่องจากข้อมูลจากตารางที่ ๑๔ เป็นข้อมูลของครัวเรือนที่รับการสัมภาษณ์

ตารางที่ ๑๔

กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่มีต่อสื่อมวลชน แบ่งแยกตามความแตกต่างของอาชีพ

กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่มีต่อสื่อมวลชน	อาชีพ				
	เกษตรกรรม (%)	อุตสาหกรรม (%)	พาณิชยกรรม (%)	รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (%)	รับจ้างทั่วไป (%)
วิทยุ	๕๐.๖	๘๐.๕	๘๕.๒	๘๙.๖	๘๘.๗
โทรทัศน์	๕๓.๕	๖๕.๐	๗๘.๒	๘๓.๕	๖๑.๓
หนังสือพิมพ์รายวัน	๒๒.๗	๔๔.๒	๕๐.๕	๕๕.๘	๓๕.๕
นิตยสาร	๕.๕	๒๖.๕	๑๖.๘	๓๓.๑	๒๑.๗

ภาพทั้งหมด เพราะฉะนั้น พบว่าผู้ที่ไม่เปิดรับสื่อมวลชนก็ไม่มีสื่อมวลชนประเภทนั้น ๆ ไว้ในครอบครองด้วย ดังนั้นสื่อมวลชนบางประเภท เช่น นิตยสาร ซึ่งมีผู้อ่านจำนวนมาก ไม่น่าแปลก ดังนั้นอัตราการยลของกรรมสิทธิ์ในนิตยสาร จึงมีอัตราการยลที่ต่ำไปด้วย

จากตารางที่ ๑๔ ก็พอที่จะทราบว่า การเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุ มีอัตราที่ค่อนข้างสูง ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เช่นเดียวกับวิทยุ ส่วนใหญ่ของผู้รับ การสัมภาษณ์ที่ดูโทรทัศน์มีเครื่องรับโทรทัศน์ของตนเอง ในขณะที่ส่วนใหญ่ของอัตรา ยลที่เหลือก็คือครัวเรือนที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์และก็ไม่มีการรับโทรทัศน์ในครัวเรือน

รับในกรณีที่ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์แต่คุณอื่นนั้น ปรากฏว่าอัตราการรับชมโทรทัศน์
 ชายของ ของผู้มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาเป็นอันดับที่สองซึ่งก็มีเพียง ๔.๗%
 สำหรับผู้มีอาชีพอุตสาหกรรมและอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานที่ชมโทรทัศน์
 ชมมาก รองลงมาจากบ้านก็คือ โทรทัศน์ในที่สาธารณะ เช่น ที่ทำงาน หอสมุด
 ๑๐.๘% ของผู้มีอาชีพอุตสาหกรรม และ ๘.๘% ของผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป
 สถานที่ดังกล่าวในการชมโทรทัศน์ สำหรับอาชีพอื่น ๆ มีอัตราการละที่ต่ำมาก
 ชมโทรทัศน์จากสถานที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่บ้าน

ถึงแม้ว่าจะประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน แต่ในครอบครัวเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้ว
 ครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้จ่ายเงินให้สมาชิกในครอบครัวไป
 ภาพยนตร์ รองลงมาจึงอยู่ในประเภทที่ผู้ใดไปก็เสียเงินเอง ดังนั้นจึงพอกล่าว
 ได้ไม่ว่าลักษณะการประกอบอาชีพของครอบครัวเป็นอย่างไร หัวหน้าครอบครัว
 หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวก็ยังมีบทบาทกำหนดการไปชมภาพยนตร์ของสมาชิกใน
 ครัว ในฐานะที่เป็นแหล่งสนับสนุนทางการเงินสำหรับการชมภาพยนตร์

ในทุกอาชีพส่วนใหญ่ผู้ที่กำหนดการรับฟังรายการวิทยุ ได้แก่ หัวหน้า
 ครัว หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว รองลงมาได้แก่ ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ใน
 แลแต่โอกาส ยกเว้นผู้ที่ประกอบอาชีพทางพาณิชย์กรรม อันดับรองลงมาได้
 ลูก หรือญาติ หรือผู้ที่อยู่อาศัย ซึ่งก็หมายความว่า หัวหน้าครอบครัว และภรรยา
 ครัวไม่มีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดเนื้อหาและการเปิดรับต่อการรับฟัง
 แต่การเลือกรับชมโทรทัศน์ แตกต่างจากการเลือกรับฟังรายการวิทยุ เพราะ
 ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ของการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
 อุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป เป็นของหัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว
 ขณะที่ส่วนใหญ่ของการเปิดรับชมโทรทัศน์ของผู้ประกอบอาชีพพาณิชย์กรรม ได้แก่
 ลูก หรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัย และสำหรับผู้มีอาชีพรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ
 ในของใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้นไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส สำหรับอันดับรองลงมา

ของแต่ละอาชีพ ดังนี้คือ อาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ไคแก
 ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในมานั้นแล้วแต่โอกาส แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราร้อยละของ
 ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในมานั้น แล้วแต่โอกาสของผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม มีความ
 ใกล้เคียงกับอัตราการร้อยละของลูกหรือญาติ หรือผู้ที่อยู่อาศัย (๑๘.๕% กับ ๑๘.๑%)
 สำหรับผู้ที่รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ อันค้ำรองลงมาได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน
 หรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือน และอาชีพรับจ้างทั่วไป ไคแก ลูก หรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัย
 ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเลือกสถานที่หรือรายการโทรทัศน์ในครัวเรือนที่มีอาชีพแตกต่างกัน
 ถูกกำหนดโดยบุคคลหลายคนที่ เป็นสมาชิกในครัวเรือนนั้น ๆ หัวหน้าครัวเรือน
 หรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือนไม่ได้มีบทบาทในการเลือกชมรายการโทรทัศน์แต่ผู้เดียว

ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบอาชีพทุกอาชีพในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี อาน
 หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม อาทิเช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ บานเมือง ดาว
 สยาม เสียงปวงชน ตะวันสยาม มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นของผู้รับการสัมภาษณ์ใน
 ทุกอาชีพที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ ซึ่งได้แก่ สยามรัฐ มติชน
 อัตราที่สูงที่สุดของผู้ที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทนี้เพียง ๖.๕% ของผู้ที่ประกอบ
 อาชีพอุตสาหกรรม สำหรับกรณีที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทคือ อานหนังสือพิมพ์รายวันประเภท
 ประชานิยมและประเภทคุณภาพ จากข้อมูลปรากฏว่า ๑๐% ของผู้ประกอบอาชีพ
 อุตสาหกรรม ๘.๕% ของผู้ที่รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ ๘.๕% ของผู้ที่รับ
 จ้างทั่วไป และเพียง ๐.๘% ของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง
 สองประเภทดังกล่าว ดังนั้น หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมยังคงเป็นที่แพร่หลาย
 มากที่สุด ในครัวเรือนของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี

ภาพยนตร์ที่ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ดูเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ ภาพยนตร์
 ไทย ยกเว้นผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมดูภาพยนตร์ฝรั่งมากที่สุด ภาพยนตร์จีน
 เป็นภาพยนตร์ที่มีผู้ดูมาก รองลงมาในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พาณิชยกรรม
 และรับจ้างทั่วไป ส่วนภาพยนตร์ไทยเป็นภาพยนตร์ที่มีผู้ดูมากในกลุ่มผู้ประกอบ

อาชีพอุตสาหกรรมและภาพยนตร์ฝรั่งมีผู้ชมลดลงมากในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ

จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ซึ่งอาชีพเป็นตัวแปรอิสระและการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าค่า χ^2 เท่ากับ ๘๐.๕๕ กับ ๓๒ degrees of freedom ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานทางสถิติที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเปิดรับสื่อมวลชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ นั่นก็หมายความว่าความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของอาชีพด้วย

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

สถานภาพทางเศรษฐกิจในที่นี้วัดจากรายได้เฉลี่ยทั้งหมดของครอบครัวต่อปี ผู้ที่มีรายได้สูงถือว่าเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีรายได้ต่ำถือว่าเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำด้วย ผู้ที่มีรายได้ต่ำ ถือเกณฑ์มีรายได้เฉลี่ยทั้งปีไม่เกิน ๑๔,๐๐๐ บาท และผู้ที่มีรายได้สูงก็คือผู้ที่มีรายได้เกินกว่า ๑๔,๐๐๐ บาทต่อปี

ตารางที่ ๑๕ แสดงการเปรียบเทียบครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน และผลที่มีต่อการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ จากตารางนี้พบว่า ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะเปิดรับสื่อมวลชนหลายประเภทรวม ๆ กันในอัตราที่สูง จะเห็นวากว่า ๘๐% ของผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง เปิดรับสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน ครั้งหนึ่งชมภาพยนตร์เป็นประจำ ๔๔% ที่อ่านนิตยสารเป็นประจำ สำหรับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ นอกจากการเปิดรับสื่อประเภทวิทยุ กับโทรทัศน์แล้ว การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ มีระดับที่ไม่สูงนัก ดังนั้นอาจจะตั้งเป็นข้อสมมติฐานเอาไว้ได้ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งก็ให้ความหมายเป็นนัยเอาไว้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับ

ตารางที่ ๑๕

การเปิดรับทอสื่อมวลชน แบ่งแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ

การเปิดรับทอสื่อมวลชน	สถานภาพทางเศรษฐกิจ	
	ต่ำ %	สูง %
วิทยุ	๘๘.๕	๘๐.๖
โทรทัศน์	๗๒.๕	๘๖.๘
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๓.๗	๘๑.๒
นิตยสาร	๒๐.๘	๔๔.๓
ภาพยนตร์	๓๗.๓	๕๑.๖
จำนวนทั้งสิ้น N= ๘๘๕	N= ๕๕๔	N= ๓๓๑

ทั้งนี้ ในขณะที่ผู้ที่มิได้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีการเปิดรับทอสื่อมวลชนในระดับที่ต่ำกว่า

นอกจากการเปิดรับทอสื่อมวลชนของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงอยู่ในอัตราที่สูงกว่าการเปิดรับดังกล่าวของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำแล้ว อัตราของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ยังมีอัตราที่สูงกว่าอัตราความบ่อยครั้งของการเปิดรับทอสื่อมวลชนของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำอีกด้วย ในทำนองกลับกันก็พบว่า อัตราของการไม่เปิดรับทอสื่อมวลชนของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง มีอัตราที่ต่ำกว่าอัตราของการไม่เปิดรับทอสื่อมวลชนของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งตัวเลขของตารางที่ ๑๖ เป็นข้อสรุปอย่างคร่าวๆ สำหรับคำอธิบายข้างต้น ถึงแม้ว่าครั้งหนึ่งของครอบครัวทั้งที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงและต่ำ

ตารางที่ ๑๖

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชน แยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชน	สถานภาพทางเศรษฐกิจ	
	ต่ำ %	สูง %
วิทยุ		
- ฟังทุกวัน	๖๕.๐	๖๔.๒
- ไม่ได้ฟังเลย	๑๑.๓	๘.๑
โทรทัศน์		
- ชมทุกวัน	๕๖.๓	๖๖.๓
- ไม่ได้ชมเลย	๒๘.๒	๑๓.๕
หนังสือพิมพ์รายวัน		
- อ่านทุกวัน	๒๓.๖	๕๕.๐
- ไม่ได้อ่านเลย	๕๖.๘	๑๘.๕
นิตยสาร		
- อ่าน ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๘.๓	๒๒.๖
- ไม่ได้อ่านเลย	๔๐.๓	๕๕.๓
ภาพยนตร์		
- ชม ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๖.๒	๓.๓
- ไม่ได้ชมเลย	๖๓.๒	๕๓.๘
จำนวนทั้งสิ้น N= ๘๘๕	N= ๕๕๔	N= ๓๓๑

รับฟังวิทยุและชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน แต่ความบ่อยครั้งของการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และการชมภาพยนตร์ ทำให้เห็นข้อแตกต่างอันเป็นผลมาจากความแตกต่างของสถานภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจตั้งเป็นข้อสมมติฐานไว้ได้ว่า ความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ

ตัวเลขที่ปรากฏในตารางที่ ๑๗ เป็นตัวเลขร้อยละจากผู้รับการสัมภาษณ์

ตารางที่ ๑๗

การเปิดรับสื่อมวลชนที่บ้าน แบ่งแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ

การเปิดรับสื่อมวลชนที่บ้าน	สถานภาพทางเศรษฐกิจ	
	ต่ำ	สูง
	%	%
วิทยุ	๘๘.๑	๘๓.๘
โทรทัศน์	๗๐.๒	๗๕.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน	๓๕.๒	๔๕.๗
นิตยสาร	๑๖.๖	๓๒.๖

ทั้งหมด อัตราร้อยละที่แสดงไว้ เป็นอัตราร้อยละสูงสุดของสื่อมวลชนทั้งสี่ประเภท ซึ่งการเปิดรับสื่อมวลชนดังกล่าว ได้กระทำที่บ้าน ส่วนอัตราร้อยละที่เหลือส่วนใหญ่ เป็นครัวเรือนที่ไม่เปิดรับสื่อมวลชน ดังนั้น ส่วนใหญ่ของครัวเรือนที่ไม่ได้เปิดรับทั้งวิทยุที่บ้าน ก็คือครัวเรือนที่ไม่เปิดรับฟังวิทยุ ส่วนการรับฟังวิทยุที่อื่น ๆ นอกจากบ้าน มีอัตราส่วนน้อยมาก สำหรับโทรทัศน์ก็เช่นเดียวกัน อัตราร้อยละที่เหลือส่วนใหญ่ของครอบครัวซึ่งมีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่อและสูง ก็คือ ผู้ที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์ แต่สำหรับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ยังมีอีก ๘.๓% ที่ชมโทรทัศน์เป็นประจำในที่ทำงาน

ครอบครัวที่อ่านหนังสือพิมพ์ มีที่อ่านหนังสือพิมพ์อื่น ๆ อีกนอกจากบ้าน
ถึงแม้ว่าอัตราการยดะของการอ่านในท้องถิ่น ๆ จะต่ำกว่าอัตราการยดะของผู้อ่านที่บ้าน
ก็ตาม จากข้อมูล ปรากฏว่า ครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจระดับต่ำ ๘.๒%
อ่านที่ร้านขายของ และ ๖.๑% อ่านที่ทำงาน ในขณะที่ครอบครัวที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจสูง ๒๒.๓% อ่านที่ทำงาน และ ๘.๘% อ่านหนังสือพิมพ์รายวันหลายสถานที่

สำหรับที่อ่านนิตยสารของครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจต่ำ ส่วน
ใหญ่อ่านที่บ้านหรือก็ไม่อ่านเลย แต่สำหรับครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจสูง
อ่านนิตยสารส่วนใหญ่ที่บ้านแต่ปรากฏว่ายังมีอีก ๖.๒% อ่านที่ทำงาน และ ๘.๑%
อ่านนิตยสารหลายสถานที่

ส่วนใหญ่ของครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจต่ำ (๑๗.๘%) จะไปดู
ภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี แต่ส่วนใหญ่ของครอบครัวที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจสูง (๓๕.๘%) ไปดูภาพยนตร์ที่กรุงเทพฯ และพอจะกล่าวได้ว่า
สำหรับผู้ที่ดูภาพยนตร์ของผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจทั้งสองระดับนี้ ส่วนใหญ่ก็จะ
ดูภาพยนตร์ไม่ที่กรุงเทพฯ ก็ที่คลองหลวง-ธัญบุรี มีเพียงส่วนน้อยมากที่ไปดู
ภาพยนตร์ที่อยุธยา ปทุมธานี หรือนนทบุรี

จากตารางที่ ๑๘ พบว่าโดยปกติแล้ว ไม่ว่าครอบครัวจะมีสถานภาพ
ทาง เศรษฐกิจและสังคมในระดับใด ส่วนใหญ่จะฟังวิทยุและดูโทรทัศน์จากเครื่องรับ
ของครอบครัว นอกนั้นส่วนใหญ่มิใช่ผู้ฟังวิทยุหรือชมโทรทัศน์ การที่จะไปฟัง
วิทยุที่สถานพักผ่อนหย่อนใจจะไม่มีเลย แต่การไปดูโทรทัศน์ที่อื่น พบว่าผู้ที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีเพียง ๓.๖% จะไปอยู่ที่โทรทัศน์ที่ไม่ใช่ของคนแต่เป็นของเพื่อน
หรือคนรู้จัก ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจสูง ซึ่งมีอัตรา ๑๓.๒% จะไป
ดูโทรทัศน์ซึ่งเป็นของสาธารณะ เช่น ที่ทำงาน

ตารางที่ ๑๘

กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่ถือสืบลานชน แบ่งแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ

การเป็นเจ้าของของสืบลานชน ของครอบครัว	สถานภาพทางเศรษฐกิจ	
	ต่ำ %	สูง %
วิทาย	๘๖.๕	๘๕.๐
โทรทัศน์	๖๕.๐	๖๘.๒
หนังสือพิมพ์รายวัน	๓๕.๐	๕๑.๐
นิกยสาร	๑๕.๓	๓๕.๒

ส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์รายวันและนิกยสาร สมาชิกของครอบครัวจะเป็น
ผู้ซื้อ นอกจากนี้แล้วพบว่า ๗.๖% และ ๕.๑% ตามลำดับของผู้ที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจต่ำ อ่านหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งตนเองไม่ได้ซื้อแต่เป็นของร้านขายของ หรือ
เป็นของสาธารณะ สำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง พบว่า ๒๕.๘%
ไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์รายวันอ่าน แต่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นของสาธารณะ

ส่วนใหญ่ของผู้อ่านนิกยสาร ไม่ว่าจะมียุทธภาพทางเศรษฐกิจระดับไหน
จะชื่อนิกยสารอ่านเอง มีเพียง ๗.๓% ของผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง ที่อ่าน
นิกยสารรับเป็นของสาธารณะ นอกนั้นก็เหลือมีอัตราการยดะที่ต่ำมาก

ส่วนใหญ่ของสมาชิกของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจทั้งต่ำและสูง
ไม่ถูกภาพยนตร์โดยหัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้จ่ายเงินให้
ไปดู มีเพียง ๑๐.๕% ของสมาชิกของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ และ
๑๘.๖% ของสมาชิกของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง เท่านั้นที่ยุไปดู
ภาพยนตร์เป็นผู้จ่ายเงินเอง

ไม่ว่าครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใดก็ตาม การเลือกรายการหรือสถานีรับฟังวิทยุเป็นประจำ ส่วนใหญ่ถูกเลือกโดยหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ๔๔.๔% ของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ และ ๕๖.๐% ของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงที่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้กำหนดการรับฟังวิทยุในครอบครัว ผู้ที่เลือกรายการหรือสถานีในการรับฟังวิทยุในอันับรองลงมาไม่ว่าจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับใดก็ตาม ไคร้ก็ไคร้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้น แลวแต่โอกาส ซึ่งค่าตอบนี้ ๒๑.๗% เป็นค่าตอบของผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ และ ๑๗.๖% เป็นค่าตอบของผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับสูง

การเลือกรายการหรือสถานีสำหรับการชมโทรทัศน์ของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันไปควย สำหรับครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับลูกหรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัย เป็นผู้เลือกรายการ หรือสถานีในการชมโทรทัศน์ ซึ่งก็มีอัตราการยละของทั้งสองกลุ่มนี้เท่าเทียมกันคือ ๒๓% ในขณะที่ ๑๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มนี้ไคร้ระบุว่า เป็นไคร้ก็ไคร้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแลวแต่โอกาส แต่สำหรับครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงส่วนใหญ่ของการเลือกรายการหรือสถานีสำหรับการชมโทรทัศน์เป็นของหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว โดยมีอัตรา ๓๖.๑% รองลงมาของผู้ที่รับการสัมภาษณ์กลุ่มนี้ ไคร้ก็ไคร้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแลวแต่โอกาส โดยมีอัตรา ๒๔.๖%

จากการสำรวจการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของผู้ที่มีระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน พบว่าส่วนใหญ่ของผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจทั้งต่ำและสูงนิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (ไทยรัฐ เติลนิวส์ บ้านเมือง เลียงปางรณ ทะวันสยาม คาวสยาม) เป็นประจำ กล่าวคือ ๔๘.๖% ของครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำและ ๖๐.๔% ของครอบครัวที่มีสถานภาพ

ทาง เศรษฐกิจ ระดับสูง ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชาชนเป็นประจำ แต่
 อีก ๕๘.๒% ของครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจ ระดับต่ำไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
 เป็นประจำ ดังนั้นจึงพบว่าในระหว่างครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจ ระดับ
 ต่ำมีอัตราการยดละที่ค่ามากในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ (สยามรัฐ
 มติชาน) เป็นประจำ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวของผู้ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐ
 กิจ ระดับสูงแล้ว กลุ่มผู้สัมภาษณ์กลุ่มนี้ยังมีอัตราถึง ๖.๒% ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
 ประเภทคุณภาพเป็นประจำ และ ๑๑.๗% ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้งประเภทประ
 ชาชนและประเภทคุณภาพ โดยที่เพียง ๒๐.๘% เท่านั้นที่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
 เป็นประจำ

ส่วนใหญ่ของครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจ ระดับต่ำคุณภาพคนไทย
 เป็นประจำ รองลงมาได้แก่ภาพยนตร์จีน แต่สำหรับครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐ
 กิจ ระดับสูง ภาพยนตร์ฝรั่งมีอัตราการรับชมสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ภาพยนตร์ไทย
 เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ว่าครอบครัวจะมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจ ระดับใด ส่วนใหญ่จะ
 ไม่นิยมคุณภาพยนตร์หลายประเภทปน ๆ กัน แต่จะชมภาพยนตร์ประเภทใดประเภท
 หนึ่ง เท่านั้น คือชอบภาพยนตร์ไทยก็ชมภาพยนตร์ไทยแต่อย่างเดียว และจะไม่ชม
 ภาพยนตร์ไทย จีน ฝรั่ง ปนกัน

จากการทดสอบค่า โค-สแควร์ (χ^2) ระหว่างสถานภาพทาง เศรษฐกิจ
 ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ กับการเปิดรับสื่อมวลชนซึ่งเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่า χ^2
 เท่ากับ ๘๑.๓๓ กับ ๔ degrees of freedom ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานทาง
 สถิติที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างสถานภาพทาง เศรษฐกิจ กับการเปิดรับสื่อ
 มวลชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ นั่นก็คือ ความแตกต่างของสถานภาพทาง
 เศรษฐกิจมีผลต่อความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนด้วย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญของสังคมที่ได้รับ
การพัฒนาแล้ว เพราะสังคมที่พัฒนาแล้วต้องการการเข้ามามีบทบาทของประชาชน
ทุกคนต่อกิจกรรมของสังคม ซึ่งกิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทของ
วิถีการดำรงชีวิตของสังคมที่สำคัญยิ่ง การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองวัดจากการ
ไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด
และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านมาแล้ว โดยถือเกณฑ์ว่า ถ้าผู้ใดไปเลือก
ครั้งใดครั้งเดียว ๓-๕ อย่าง ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ถ้าไปเลือก
ครั้ง ๒ อย่าง ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับกลาง และถ้าไปเลือกครั้ง
เพียง ๑ อย่าง ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ

ตารางที่ ๑๔ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ปรากฏว่าไม่ว่าผู้รับการ
สัมภาษณ์จะมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับใดก็ตาม ต่างก็เปิดรับต่อสื่อมวลชนในอัตรา
ที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภท วิทยุ โทรทัศน์ และ
หนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งจากข้อมูลนี้อาจพิจารณาได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองอาจจะมีคามเกี่ยวข้องกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ในทางตรงกันข้ามเพราะ
กิจกรรมบุคคลมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ หรือผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง ควรที่จะมีการ
เปิดรับต่อสื่อมวลชนต่ำไปด้วยคือ ไม่ฟังวิทยุ ไม่ดูโทรทัศน์ ไม่นิยมนานหนังสือพิมพ์
แต่จากข้อมูลตารางที่ ๑๔ ที่พิจารณาค้นกลับมาในทางตรงกันข้าม คือผู้ที่มีส่วน
ร่วมทางการเมืองต่ำ แต่การเปิดรับต่อสื่อมวลชนก็ยังอยู่ในระดับสูง ในอัตราที่พอ ๆ
กันกับผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอื่น ๆ ผลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลตรง
กันข้ามกับผลของการวิจัยของ เสน่ห์ นนทะโชติ ซึ่งได้ทำการศึกษาถึงแบบแผนของ
การสื่อสารทางการเมืองในชนบท และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
ชุมชนชนบท โดยศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคลา อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ ๑๘
การเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	ต่ำ (%)	กลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๘.๕	๕๐.๕	๕๑.๘
โทรทัศน์	๘๓.๕	๘๗.๘	๗๕.๓
หนังสือพิมพ์รายวัน	๗๕.๕	๖๐.๐	๕๕.๗
นิตยสาร	๓๖.๕	๕๖.๕	๒๓.๗
ภาพยนตร์	๕๘.๕	๕๕.๗	๓๖.๓
จำนวนทั้งสิ้น N = ๖๘๖	N = ๑๘๖	N = ๑๐๗	N = ๓๙๓

โดยพบว่า "ประชาชนในชุมชนชนบทที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าประชาชนที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำกว่า" นั่นก็หมายความว่าระดับของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชนบทไทย

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับระดับของการมีส่วนร่วมทาง

เสนอ นนทะโชติ, "การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๓๒

การ เมืองคู่เหมือนจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามด้วย ตารางที่ ๒๐ แสดงให้

ตารางที่ ๒๐

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับทอล์คโชว์มวชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความบ่อยครั้งของการ เปิดรับทอล์คโชว์มวชน	ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	ต่ำ (%)	กลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ			
- ฟังทุกวัน	๖๓.๕	๖๔.๒	๖๖.๘
- ไม่ค่อยฟังเลย	๑๐.๘	๘.๓	๑๐.๓
โทรทัศน์			
- ดูทุกวัน	๖๒.๐	๖๖.๔	๖๑.๕
- ไม่ค่อยดูเลย	๑๖.๗	๑๗.๘	๒๖.๔
หนังสือพิมพ์			
- อ่านทุกวัน	๕๗.๔	๓๔.๖	๒๘.๐
- ไม่ค่อยอ่านเลย	๒๕.๕	๕๑.๑	๕๕.๓
นิตยสาร			
- อ่าน ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๑๘.๘	๑๔.๐	๘.๘
- ไม่ค่อยอ่านเลย	๖๓.๕	๗๐.๑	๗๘.๑
ภาพยนตร์			
- ชม ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๖.๒	๓.๗	๖.๘
- ไม่ค่อยชมเลย	๕๑.๐	๕๗.๑	๖๓.๕
จำนวนทั้งสิ้น N= ๖๘๖	N= ๑๘๒	N= ๑๐๗	N= ๓๙๗

เห็นว่าอัตราของความบ่อยครั้งของการเปิดรับต่อสื่อมวลชน มีความใกล้เคียงกันในทุกระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นที่น่าสนใจอีกควยว่า ๔๓.๔% ของผู้ที่มิ่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่าอนหนึ่งสื่อพิมพ์เป็นประจำทุกวัน ในขณะที่ ๒๘.๐% ของผู้ที่มิ่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงอ่านหนึ่งสื่อพิมพ์เป็นประจำทุกวัน และ ๑๘.๘% ของผู้ที่มิ่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่า อานนิตยสาร ๑-๒ ครั้งต่อสัปดาห์ ในขณะที่เพียง ๘.๘% ของผู้ที่มิ่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงอ่านนิตยสารเพียง ๑-๒ ครั้งต่อสัปดาห์

ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับใดก็ตาม ส่วนใหญ่หรือ เกือบทั้งหมดรับฟังวิทยุเป็นประจำฟังวิทยุที่บ้านของตนเอง ส่วนที่เหลือส่วนใหญ่เป็นพวกที่ไม่ได้ฟังวิทยุ เช่นเดียวกับสถานที่ได้รับฟังวิทยุ สถานีที่ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นบ้านของตนเอง ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับใดก็ตาม ซึ่งก็ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๒๑ สำหรับส่วนที่เหลือส่วนใหญ่เป็นพวกที่ไม่ได้ชมโทรทัศน์ สำหรับการไปชมโทรทัศน์ในสถานอื่น ๆ มีอัตราไม่สูงนัก

ตารางที่ ๒๑

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนที่บ้านและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน ที่บ้าน	ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	ต่ำ (%)	กลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๓.๐	๘๓.๘	๘๘.๔
โทรทัศน์	๓๘.๖	๓๖.๖	๓๑.๐
หนึ่งสื่อพิมพ์	๔๓.๒	๓๕.๕	๓๖.๘
นิตยสาร	๒๓.๖	๒๓.๑	๑๘.๔

กล่าวคือ ๖.๓% ของผู้ที่มีส่วนรวมทางการเมืองในระดับต่ำ ๔.๗% ของผู้ที่มีส่วนรวมทางการเมืองในระดับปานกลาง และเพียง ๐.๘% ของผู้ที่มีส่วนรวมทางการเมืองระดับสูง ดูโทรทัศน์เป็นประจำที่ทำงาน

จากข้อมูลในตารางที่ ๒๒ นี้ แสดงให้เห็นถึงว่าผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ของทุกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและอ่านนิตยสารที่บ้านของตนเอง นอกจากนี้สถานที่ประกอบอาชีพก็มีอัตราของผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันประจำรองลงมาของกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำและระดับปานกลาง ฐานชายของ เป็นสถานที่ที่มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำอันดับรองลงมาของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง แต่สำหรับการอ่านนิตยสารแล้ว ส่วนใหญ่อ่านที่บ้านหรือก็ไม่อ่านเลย การอ่านนิตยสารเป็นประจำจากสถานที่อื่นมีอัตราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือเพียง ๔.๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีส่วนรวมทางการเมืองในระดับต่ำอ่านนิตยสารเป็นประจำจากสถานที่ประกอบอาชีพ และอีก ๓.๖% ของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มนี้ที่ใคร่บ่จะอ่านนิตยสารเป็นประจำจากหลายสถานที่ นอกจากนี้ก็มีอัตราร้อยละที่ต่ำความมาก

ส่วนใหญ่ของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำกับระดับปานกลางจะเข้ามาชมภาพยนตร์ที่กรุงเทพฯ ส่วนการชมภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี มีผู้รับการสัมภาษณ์ในกลุ่มนี้ในอัตราร้อยละที่รองลงมา ในทางกลับกันปรากฏว่าส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีส่วนรวมทางการเมืองระดับสูงชมภาพยนตร์โดยปกติที่โรงภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี อัตราที่ผู้ชมภาพยนตร์ในกลุ่มนี้รองลงมาเข้ามาชมภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ สำหรับสถานที่อื่น ๆ เช่น โรงภาพยนตร์ในเขตอยุธยา หรือที่จังหวัดปทุมธานี ปรากฏว่ามีผู้เข้าไปชมภาพยนตร์จากสถานที่ดังกล่าวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้โดยไม่ได้นำถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใดก็ตาม

ส่วนใหญ่ของเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่ามีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างไร เป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัว ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่ไม่ฟังวิทยุหรือโทรทัศน์เป็นประจำและก็ไม่ฟังวิทยุหรือเครื่องรับโทรทัศน์ ตารางที่ ๒๒ ใกล้เคียงให้เห็นแล้วว่าส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่ามีระดับการ

ตารางที่ ๒๒

การมีกรรมสิทธิ์ต่อสื่อมวลชนของครอบครัวและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีกรรมสิทธิ์ต่อสื่อมวลชน ของครอบครัว	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	ต่ำ (%)	กลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๕.๘	๘๖.๐	๘๗.๘
โทรทัศน์	๗๑.๘	๖๘.๒	๖๘.๐
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๐.๐	๓๖.๘	๓๗.๐
นิตยสาร	๒๘.๒	๒๗.๑	๑๘.๑

มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใดก็ตามมีเครื่องรับวิทยุและเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ภายในบ้าน มีเพียง ๘.๓% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ รัับชมโทรทัศน์เป็นประจำจากโทรทัศน์ที่เป็นของสาธารณะ เช่น อยู่ในที่ทำงาน ในขณะที่ ๖.๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลางรับชมโทรทัศน์เป็นประจำจากโทรทัศน์ที่เป็นของสาธารณะ และอีก ๖.๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มเดียวกันนี้ดูโทรทัศน์เป็นประจำที่บ้านเพื่อน อัตราของผู้รับชมโทรทัศน์จากสถานีอื่น ๆ นอกจากนี้มีอัตราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ถ้าไม่นำพวกที่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารมาวิเคราะห์ก็พบว่า

ส่วนใหญ่แล้วสมาชิกในครอบครัว เป็นผู้ซื้อหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร ถ้าจะไป
 อ่านที่หน้าพบว่า ๑๓.๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ต่ำ และ ๑๓.๑% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง
 อ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นของสาธารณะเป็นประจำ แต่ ๘.๑% ของผู้รับการ
 สัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงอ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำ
 ที่ร้านขายของ ซึ่งก็เป็นอัตราที่รองลงมาจากที่อ่านที่บ้าน มีเพียง ๖.๓%
 ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำที่อ่านนิตยสารที่เป็นของ
 สาธารณะ นอกนั้นในทุกระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอัตราการอ่านนิตยสาร
 เป็นประจำในที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่บ้านของตนเอง อยู่ในอัตราที่ต่ำมาก

ในทุกระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ที่จ่ายเงินให้คนในครอบครัว
 ไปดูหนัง ส่วนใหญ่ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว อันค้ำรอง
 ลงมาได้แก่ ผู้ใดไปดูก็จ่ายเงินเอง

ส่วนใหญ่ของการเลือกรายการหรือสถานีในการรับฟังวิทยุ เป็นของหัวหน้า
 ครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นจะมีระดับของการมีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมืองมากน้อยเท่าไร อัตรารอยละที่รองลงมาของกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์
 ที่มีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นผู้เลือกรับชมรายการหรือเลือกสถานี
 รับฟังวิทยุในระดับต่ำได้แก่ ลูก หรือญาติ หรือผู้อาศัย แต่สำหรับผู้รับการสัมภาษณ์
 ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลางและระดับสูงมีอัตรารอยละของผู้ตอบ
 ที่ระบุว่า ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้นแล้วแต่โอกาส รองลงมาจากคำตอบที่ว่า
 หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว

เช่นเดียวกับการเลือกรายการหรือเลือกสถานีวิทยุ การเลือกรายการ
 โทรทัศน์เพื่อรับชมส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว
 ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นจะมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับใด แต่อัตรารอย
 ละที่รองลงมาของการเลือกรายการหรือสถานีรับชมโทรทัศน์ของครอบครัวที่มีระดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับต่ำกับระดับปานกลาง เหมือนกันคือ ลูก หรือญาติ หรือผู้ที่อยู่อาศัย เป็นผู้เลือกรับชมรายการโทรทัศน์ แต่อัตราการยอดที่รองลงมาของครอบครัวที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ก็คือ "ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้นแล้วแต่โอกาส" แต่ถึงอย่างไรก็ตามอัตราการยอดของผู้ที่มีสิทธิเลือกรายการหรือเลือกสถานีรับชมโทรทัศน์ของครอบครัวที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง มีอัตราที่ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ ๒๔.๘% ของหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ๒๓.๒% ของใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแล้วแต่โอกาส และ ๒๒.๒% ของลูก หรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัย

๕๓.๖% ของผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ ๕๑.๘% ของผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง และ ๔๙.๙% ของผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (ไทยรัฐ เคลื่อนิวส์ บ้านเมือง ตะวันสยาม เสี่ยงปวงชน คาวสยาม) เป็นประจำ เป็นที่นำประหลาดปรากฏว่าหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (สยามรัฐ มติชน) ส่วนใหญ่อ่านโดยผู้ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ คือ ๒.๘% ของกลุ่มนี้ และอีก ๑๒.๐% ของกลุ่มนี้ที่ใคร่บวกรวมอ่านหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมและประเภทคุณภาพ สำหรับกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลางและระดับสูง อ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพเพียง ๑.๙% และ ๑.๓% ตามลำดับเท่านั้น และอีก ๒.๘% กับ ๒.๕% ของทั้งสองกลุ่มนี้ตามลำดับที่ใคร่บวกรวมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้งสองประเภทซึ่งเป็นอัตราการยอดที่ต่ำมาก

ภาพยนตร์ไทยเป็นที่นิยมของผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับ แต่ภาพยนตร์ฝรั่งมีอัตราการรับชมที่ใกล้เคียงกับอัตรารับชมภาพยนตร์ไทยในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ (๑๘.๘% ภาพยนตร์ไทยเปรียบเทียบ กับ ๑๗.๒% ภาพยนตร์ฝรั่ง) สำหรับกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับปานกลางกับระดับสูง มีอัตราการชมภาพยนตร์จีนและฝรั่งลดลงมาจาก
ภาพยนตร์ไทย

จากการทดสอบค่า ไค-สแควร์ (χ^2) ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการ
เมืองซึ่ง เป็นตัวแปรอิสระ กับการเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏ
ว่าค่า χ^2 เท่ากับ ๒๒.๒๗ กับ ๘ degrees of freedom ทำให้ปฏิเสธสมมติฐาน
ทางสถิติที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับการเปิดรับ
สื่อมวลชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕ นั่นก็หมายความว่าความแตกต่างของ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผลต่อความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชน

ค่านิยมสมัยใหม่

ค่านิยมสมัยใหม่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคนที่สามารถนำไปสู่ผลสำเร็จ
ของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ค่านิยมสมัยใหม่ที่มีถึงแม้ว่าจะใช้วิธีการวัดที่
นำมาจากของต่างประเทศ แต่ผู้วิจัยก็ถือว่าค่านิยมสมัยใหม่มีลักษณะเชิงเปรียบเทียบ
ซึ่งก็หมายความว่านำวิธีการวัดอันนี้ไปหาคณะแนบกับกลุ่มบุคคลที่ตั้งข้อสันนิษฐาน
เอาไว้ว่าต้องเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เมื่อใดคณะแนบมาเท่าไรแล้ว
จึงนำเอาคณะแนบของตัวอย่างที่ทำการศึกษามา เปรียบเทียบกับคณะแนบของ
กลุ่มที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูงที่ใดตั้งข้อสันนิษฐานเอาไว้ แล้วจึงจัดแบ่งแยกคา
คณะแนบของผู้รับการสัมภาษณ์จากตัวอย่างที่ทำการศึกษาออกเป็นซึ่งมีค่านิยมสูง
ปานกลาง และต่ำ ตามความมากน้อยของคะแนนที่ใครรับ ถ้าคะแนนที่ใครรับสูง
ก็แสดงว่ามีค่านิยมสมัยใหม่สูง แต่ถ้าคะแนนที่ใครรับต่ำก็แสดงว่ามีค่านิยมสมัยใหม่ต่ำ

ตารางที่ ๒๓ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม
สมัยใหม่กับการเปิดรับสื่อมวลชน ถ้าพิจารณาข้อมูลในแต่ละช่องแล้วก็พอสรุปได้ว่า
ถ้ายกค่านิยมสมัยใหม่อยู่ในระดับสูง การเปิดรับสื่อมวลชนก็อยู่ในระดับสูงไปด้วย
ดังนั้น ผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เปิดรับสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภทในเวลา

ตารางที่ ๒๓
การเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	ระดับค่านิยมสมัยใหม่		
	ต่ำ (%)	ปานกลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๔.๗	๘๐.๓	๘๕.๗
โทรทัศน์	๖๒.๐	๘๐.๘	๘๕.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน	๔๐.๐	๖๗.๒	๘๕.๗
นิตยสาร	๘.๓	๓๒.๘	๕๒.๘
ภาพยนตร์	๓๒.๗	๕๔.๗	๕๔.๓
จำนวนทั้งสิ้น N= ๘๐๓	N= ๑๕๕	N= ๖๓๘	N= ๗๐

เกี่ยวข้องกับมากกว่าผู้ที่ค่านิยมสมัยใหม่ในระดับที่ต่ำกว่า

ตารางที่ ๒๔ ซึ่งแสดงถึงความบ่อยครั้งของการเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่ จากตัวเลขของตารางนี้เป็นเครื่องยืนยันอีกครั้งที่ว่า ถ้าบุคคลมีค่านิยมสมัยใหม่สูงก็ย่อมมีการเปิดรับต่อสื่อมวลชนบ่อยครั้งและใช้สื่อมวลชนหลายประเภทในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่า ๖๓.๓% ของผู้ที่มีค่านิยมระดับปานกลางที่ชมโทรทัศน์ทุกวัน เป็นอัตราร้อยละที่สูงกว่า ๖๑.๔% ของผู้ที่มีค่านิยมระดับสูงที่ชมโทรทัศน์ทุกวันก็ตาม แต่อัตราร้อยละของผู้ไม่ชมโทรทัศน์เลยของกลุ่มผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ปานกลาง ก็มีค่าที่สูงกว่าคือ ๒๐.๑% ในขณะที่มีเพียง ๑๕.๗% ของกลุ่มผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูงที่ไม่ได้ชมโทรทัศน์เลย ซึ่งนั่นก็หมายความว่า การเปิดรับต่อสื่อโทรทัศน์ไม่ทุกวันของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูงควรจะต้องมีอัตราร้อยละที่สูงอีกด้วย ก็เท่ากับ

ตารางที่ ๒๔

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับ สื่อมวลชน	ระดับค่านิยมสมัยใหม่		
	ต่ำ (%)	ปานกลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ			
- ฟังทุกวัน	๖๐.๐	๖๕.๗	๗๕.๓
- ไม่ค่อยฟังเลย	๑๘.๑	๙.๙	๔.๓
โทรทัศน์			
- ชมทุกวัน	๔๗.๑	๖๓.๓	๖๑.๔
- ไม่ค่อยชมเลย	๕๐.๐	๒๐.๑	๑๕.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน			
- อ่านทุกวัน	๑๙.๔	๕๐.๓	๕๒.๙
- ไม่ค่อยอ่านเลย	๖๑.๓	๓๒.๙	๑๕.๓
นิตยสาร			
- อ่าน ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์		๑๕.๓	๒๔.๓
- ไม่ค่อยอ่านเลย	๙๑.๖	๖๘.๑	๕๗.๑
ภาพยนตร์			
- ดู ๑-๒ ครั้ง/สัปดาห์	๕.๑	๗.๐	๗.๒
- ไม่ค่อยดูเลย	๖๙.๐	๕๕.๓	๕๒.๙
จำนวนทั้งสิ้น N= ๙๐๓	N=๑๕๕	N= ๖๗๘	N= ๗๐

เป็นการยืนยันสมมติฐานที่ว่า ค่านิยมสมัยใหม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนและความบ่อยครั้งต่อการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ในลักษณะที่ไปในทิศทางเดียวกันด้วย

นอกจากนั้นแล้ว การไปฟังวิทยุที่อื่นเป็นประจำแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย หมายความว่าผู้รับการสัมภาษณ์จะมีค่านิยมสมัยใหม่อยู่ในระดับใด และจากตารางที่ ๒๕ แสดง

ตารางที่ ๒๕
การเปิดรับต่อสื่อมวลชนที่บ้านกับค่านิยมสมัยใหม่

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนที่บ้าน	ระดับค่านิยมสมัยใหม่		
	ต่ำ (%)	ปานกลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๔.๐๕	๘๗.๐๐	๘๒.๐๘
โทรทัศน์	๕๘.๐๗	๗๕.๐๑	๗๗.๐๑
หนังสือพิมพ์รายวัน	๒๕.๐๘	๔๒.๐๒	๔๐.๐๐
นิตยสาร	๖.๐๕	๒๔.๐๘	๓๔.๐๓

ให้เห็นว่ายังมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงยิ่งเปิดรับสื่อวิทยุที่บ้านสูงขึ้นตามไปด้วย เช่นเดียวกันกับการฟังวิทยุ ผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะมีระดับค่านิยมสมัยใหม่ระดับใดก็ตามจะดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน เพียง ๑๐.๐% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูงที่ดูโทรทัศน์เป็นประจำที่ทำงาน ในขณะที่ ๔.๑% และ ๑.๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางและระดับต่ำดูโทรทัศน์ที่ทำงานเป็นประจำ สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารส่วนใหญ่จะอ่านที่บ้านไม่ว่าผู้รับการสัมภาษณ์จะมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับใด สถานที่ที่มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารในอัตราที่รองลงมาได้แก่สถานที่ทำงาน ส่วนอัตราของผู้รับการสัมภาษณ์

ที่เหลือส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร

ส่วนใหญ่ของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับปานกลางและในระดับสูงจะนิยม
 เข้ากรุงเทพฯ เพื่อชมภาพยนตร์ แต่สำหรับผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำ จะชมภาพยนตร์
 ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ซึ่งมีลักษณะเช่นนี้เหมือนกับที่ Everette M. Rogers
 และ Floyed F. Shomaker^๑ กล่าวไว้ว่าบุคคลสมัยใหม่มีแนวโน้มที่เดินทาง
 เข้ามาในเมืองหรือออกนอกบริเวณที่ตนอยู่อาศัยบ่อยครั้งกว่าบุคคลที่มีความสมัยใหม่
 น้อย การที่บุคคลใดเดินทางเข้ามาในเมืองบ่อย ๆ เท่ากับเป็นการสอนให้บุคคลเกิด
 การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และเกิดความเข้าใจผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะ
 ของบุคคลที่สามารถยอมรับสิ่งใหม่ได้ไม่ยาก และทำให้การพัฒนาเป็นไปได้

วิทยุที่รับฟังเป็นประจำของผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะมีระดับค่านิยมสมัยใหม่
 ระดับใดก็ตามส่วนใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัว และมีอัตราการยลที่ค่ามากของ
 ผู้ฟังวิทยุเป็นประจำไปฟังวิทยุซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น ซึ่งตัวเลขดังกล่าวได้เสนอ
 ไว้แล้วในตารางที่ ๒๖ ถึงแนวส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะมีระดับค
 ่านิยมสมัยใหม่ระดับใดก็ตามดูโทรทัศน์ที่เป็นของครอบครัว แต่ ๑๒.๕% ของผู้รับการ
 สัมภาษณ์ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูงชมโทรทัศน์เป็นประจำจากเครื่องรับโทรทัศน์ที่
 เป็นของสาธารณะคือ เป็นของที่ทำงาน ในขณะที่มีเพียง ๕.๓% และ ๓.๕% ของ
 ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับค่านิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางกับระดับที่ชมโทรทัศน์เป็น

^๑ Everette M. Rogers and Floyed F. Shomaker, Communication of Innovation (New York: the Free Press, 1971), pp. 258-259 และดูเพิ่มเติมจ
 Everette M. Rogers and Lynne Svenning, Modernization among Peasants
 (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969), pp. 208- 210.

ตารางที่ ๒๖

กรรมสิทธิ์ของครอบครัวที่มีต่อสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่

กรรมสิทธิ์ของครอบครัว ที่มีต่อสื่อมวลชน	ระดับค่านิยมสมัยใหม่		
	ต่ำ (%)	ปานกลาง (%)	สูง (%)
วิทยุ	๘๑.๓	๘๖.๔	๙๐.๐
โทรทัศน์	๕๒.๓	๗๐.๒	๖๕.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน	๒๔.๕	๔๔.๒	๔๕.๗
นิตยสาร	๕.๒	๒๕.๔	๓๕.๗

เป็นประจำจากโทรทัศน์ที่เป็นของสาธารณะ อีก ๔.๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์ค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำชมโทรทัศน์เป็นประจำที่บ้านเพื่อนหรือธุรกิจ นอกจากนี้ก็กล่าวมาแล้วข้างต้นอัตราการชมโทรทัศน์ในสถานท่อน ๆ ของผู้รับการสัมภาษณ์ทุกระดับของค่านิยมสมัยใหม่มีอัตราที่ต่ำมาก

ส่วนใหญของผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารในทุกระดับของค่านิยมสมัยใหม่เป็นผู้ซื้อหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร นอกจากนี้ยังมีผู้รับการสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันและอ่านนิตยสารซึ่งเป็นของสาธารณะ โดยมีอัตราดังต่อไปนี้คือ ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำมีอัตรา ๕.๘% สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันและ ๒.๖% สำหรับนิตยสาร ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับค่านิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางมีอัตรา ๑๓.๐% สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันและ ๓.๔% สำหรับนิตยสาร สำหรับผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับค่านิยมสมัยใหม่มีอัตราที่ค่อนข้างสูงในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

ที่เป็นของสาธารณะถึง ๒๔.๖% และในการอ่านนิตยสารที่เป็นของสาธารณะถึง ๑๐.๐% ซึ่งก็แสดงว่าผู้ที่มีการศึกษามากก็ยังไม่แสวงหาข่าวสาร ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถมีสื่อมวลชนนั้น ๆ ไว้ในครอบครองก็ตาม

ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ของครอบครัวผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีค่านิยมสมัยใหม่แตกต่างกัน จะไปชมภาพยนตร์โดยที่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้จ่ายเงินให้ไปชมภาพยนตร์ แต่สำหรับครอบครัวที่มีค่านิยมสมัยใหม่สูงอัตราของการที่ไปดูภาพยนตร์แล้วจ่ายค่าดูเอง เกือบเท่ากับอัตราของการไปดูภาพยนตร์โดยที่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้จ่ายค่าดูภาพยนตร์โดยที่มีอัตรา ๒๐% สำหรับผู้จ่ายเงินเอง เปรียบเทียบกับ ๒๑.๕% หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้จ่ายเงินให้ไปดูภาพยนตร์

ผู้ที่กำหนดการเลือกรายการและเลือกสถานีในการฟังวิทยุของครอบครัวส่วนใหญ่ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ไม่ว่าครอบครัวจะมีค่านิยมสมัยใหม่เป็นอย่างไรก็ตาม รองลงมาได้แก่ผู้ใดก็ได้ที่อยู่ในบ้านแล้วแต่โอกาส สำหรับครอบครัวที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำและระดับปานกลาง แต่สำหรับครอบครัวที่มีค่านิยมระดับสูง ลูก หรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัยกับใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแล้วแต่โอกาสมีอัตราเท่า ๆ กันคือ ๑๒.๕%

สำหรับโทรทัศน์ผู้ที่เลือกรายการหรือสถานีสำหรับการรับชม ก็คือหัวหน้าครอบครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัวเรือน เช่นเดียวกับวิทยุ แต่รองลงมาสำหรับครอบครัวที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำกับระดับปานกลาง ได้แก่ ลูก หรือญาติ หรือผู้อยู่อาศัยกับผู้ใดก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแล้วแต่โอกาส โดยมีอัตราร้อยละที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาก แต่สำหรับครอบครัวที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับสูง ได้แก่ใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในบ้านแล้วแต่โอกาสแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ผู้วิจัยได้คาดหวังเอาไว้ว่าผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ในระดับสูง จะอ่านหนังสือพิมพ์ทั้งประเภทประชานิยมและประเภทคุณภาพ ในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ที่มีระดับต่ำกว่า จากข้อมูลที่ยืนยันการคาดหวังอันนี้ของผู้วิจัย คือ ๑๒.๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีความนิยมสมัยใหม่ระดับสูงอ่านหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (สยามรัฐ มกฉน) เป็นประจำ และยังมีอีก ๑๓.๑% ของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มนี้ที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้งประเภทประชานิยมและประเภทคุณภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับ ๐.๖% ของผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ระดับต่ำกับ ๒.๔% ของผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ และ ๐.๖% กับ ๕.๕% ของผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ระดับต่ำกับระดับปานกลางตามลำดับที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้งสองประเภท แต่ถึงอย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (ไทยรัฐ เคลื่อนิวส์ บ้านเมือง ตะวันสยาม เสียงปวงชน ทิวสยาม) ยังคงมีอัตราการอ่านเป็นประจำสูงที่สุดของทุกกลุ่ม ความนิยมสมัยใหม่ที่มีระดับที่แตกต่างกัน

ผู้ที่มีระดับความนิยมสมัยใหม่ระดับสูงมักชมภาพยนตร์ฝรั่งเป็นประจำในอัตราที่สูง รองลงมาได้แก่ ภาพยนตร์ไทย สำหรับผู้ที่มีระดับความนิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางมักชมภาพยนตร์ไทยในอัตราที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ภาพยนตร์ฝรั่ง ผู้ที่มีระดับความนิยมสมัยใหม่ระดับต่ำ มักชมภาพยนตร์ไทยในอัตราที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาพยนตร์จีน ดังนั้นเห็นว่าความนิยมในการชมภาพยนตร์ที่แตกต่างกันของผู้ที่มีระดับความนิยมสมัยใหม่ที่แตกต่างกัน

จากการทดสอบค่า ไค-สแควร์ (χ^2) ระหว่างความนิยมสมัยใหม่ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระกับการเปิดรับคอลีอมาวลชนซึ่งเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าค่า χ^2 เท่ากับ ๓๖๑.๘๖ กับ ๑๖ degrees of freedom ทำให้ปฏิเสธสมมติฐานทางสถิติที่ว่าความนิยมสมัยใหม่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับคอลีอมาวลชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ นั่นก็คือ ความแตกต่างของระดับความนิยมสมัยใหม่มีผลต่อความมากน้อยในการเปิดรับคอลีอมาวลชน

สรุป

การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของเขตเมืองป็นชนบท ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เป็นเขตที่ใช้สำหรับการศึกษารั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ตองการทราบการใช้สื่อมวลชน ประเภท วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ ของประชาชนในเขตที่ทำการศึกษา ผลปรากฏจากการสำรวจพบว่า วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่ถูกใช้มากที่สุดตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตคือแนวโน้มของการใช้โทรทัศน์มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการสำรวจเท่าที่ผ่านมา ในขณะที่การใช้สื่อวิทยุกับหนังสือพิมพ์รายวันไม่แตกต่างจากที่ผ่านมามากนัก สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์ยังคง เป็นสื่อมวลชนที่ใช้กันไม่แพร่หลายนักในเขตที่ทำการศึกษานี้

บ้าน เป็นสถานที่ใช้ในการเปิดรับสื่อมวลชนมากที่สุด และผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนมักจะเป็นผู้ที่มีการมสิทธิ์ในสื่อมวลชนนั้นด้วย การที่ไปใช้สื่อมวลชนซึ่งเป็นการสิทธิ์ของผู้อื่นมีไม่มากนัก หัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือนมีบทบาทสำคัญในการเปิดรับสื่อมวลชน เพราะเป็นแหล่งเงินสำหรับการไปชมภาพยนตร์ของสมาชิกในครอบครัว และส่วนใหญ่ยังเป็นผู้เลือกรายการและสถานีสำหรับการรับฟังวิทยุ และการชมโทรทัศน์อีกด้วย

จากการทดสอบสมมติฐาน ผลปรากฏว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้รับการยืนยัน นั่นก็คือ ความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน

หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนา

หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในลักษณะของการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น Wilbur Schramm^๑ ได้สรุปหน้าที่ดังกล่าวของสื่อมวลชนไว้ ๓ ประการ หน้าที่หลักประการแรกก็คือ หน้าที่การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา ประการที่สอง หน้าที่ในการช่วยกระบวนกรตัดสินใจ และประการที่สาม หน้าที่ในการสอนให้ความรู้ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ในแต่ละหน้าที่ได้แยกแยะออกไปอีก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาทดสอบกับประชากรในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ซึ่งเป็นเขตชุมชนเมืองปชนบท เพื่อที่ตองการทราบว่าตามความคิดของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนลักษณะนี้มีความคิดเห็นว่าสื่อมวลชนของไทยได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาบ้างหรือไม่ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของบทนี้ก็เพื่อทดสอบหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาในเขตเมืองปชนบท สำหรับการวิเคราะห์ในบทนี้ได้วิเคราะห์ โดยแยกออกในแต่ละหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด ๑๑ หน้าที่ตามที่ได้สรุปไว้แล้วในตอนต้น พร้อมกันนี้จะได้ทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

- ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศ ไม่เท่าเทียมกัน
- ข. ในกรณีสื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศการสื่อสารในรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน
- ค. ไม่มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชน ในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ

^๑Schramm, Mass Media and National Development, Op. cit., p.

หน้าที่ประการที่ ๑ รายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง

โดยปกติแล้วประชาชนเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวจากสื่อมวลชน หรือเท่ากับว่าสื่อมวลชนได้นำสิ่งแวดลอมที่อยู่นอกเหนือจากการเข้าถึงโดยประสาทังห้าของบุคคลให้เข้ามาอยู่ในลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ ตารางที่ ๒๗ แสดงให้เห็นถึง อัตราร้อยละของผู้รับสารสัมภาษณ์ที่ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ปรากฏผลดีกว่าครั้งหนึ่งของผู้รับสารสัมภาษณ์ได้ติดตามข่าวความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน โดยที่วิทยุมีอัตราการใช้สื่อสูงสุด รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ เพียง ๘.๓% และ ๑.๒% ของผู้รับสารสัมภาษณ์ที่โคระบุว่าติดตามข่าวความเคลื่อนไหวบ้านเมืองจากนิตยสาร

ตารางที่ ๒๗

การติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	อัตราการติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง
	%
วิทยุ	๗๘.๖
โทรทัศน์	๖๖.๘
หนังสือพิมพ์รายวัน	๘๖.๓
นิตยสาร	๘.๓
ภาพยนตร์	๑.๒
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๘๐๓

และจากภาพยนตร์ คังนั้นนาที่จะสร้างภาพประชาชนในเขตเมืองปทุมเทพของอำเภอคลองหลวงกับอำเภอชัยบุรีไม่ได้ใช้สื่อวิทยุกับสื่อภาพยนตร์ เป็นสื่อสำหรับการแสวงหาข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง

สถานีวิทยุที่คนส่วนใหญ่นิยมในเขตคลองหลวง-ชัยบุรีฟังอยู่เป็นประจำในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองก็คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุ ปตอ. (๑๐๕) สถานีวิทยุทหารอากาศ (๑๐๒) โดยที่ ๗๓.๘% ของผู้รับฟังวิทยุโดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ด้วยวิธีการฟังข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๗ เป็นสถานีที่ประชาชนในเขตคลองหลวง - ชัยบุรีใช้สำหรับในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวมากที่สุด สำหรับสถานีโทรทัศน์ของอื่น ๆ มีอัตราที่ประชาชนในเขตนี้ติดตามข่าวสารใกล้เคียงกัน ๕๑.๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่ใช้โทรทัศน์ในการติดตามข่าวสารของเหตุการณ์บ้านเมืองจากรายการข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (ไทยรัฐ เดลินิวส์ บ้านเมือง เลียงปวงชน ตะวันสยาม)

ถ้าในกรณีที่ไม่มีสื่อมวลชนสำหรับใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวบ้านเมืองปรากฏว่า ๓๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ซึ่งก็เป็นอัตราสูงที่สุด ใคร่บอกว่าเพื่อนเป็นแหล่งที่จะให้ทราบความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองได้ แต่เมื่อผู้รับการสัมภาษณ์ถูกขอร้องให้เปรียบเทียบระหว่างการใช้สื่อมวลชนกับการได้รับข่าวสารดังกล่าวจากเพื่อนในการติดตามข่าวสารของบ้านเมืองอย่างไรจะดีกว่ากัน ผลปรากฏว่า ๔๖% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดมีความเห็นว่าสื่อมวลชนดีกว่าเพียง ๕% เท่านั้นที่มีความเห็นเพื่อนดีกว่า และเพียง ๓% ที่มีความเห็นว่าเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลืออีก ๔๖% ไม่มีความเห็น คังนั้นสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคลองหลวง-ชัยบุรีทำหน้าที่ในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองดีที่สุด

ดังนั้น ในหน้าที่ประการที่ ๑ นี้ พอสรุปได้ว่า

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่รายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเท่ากับยืนยันสมมติฐาน ข้อ ก.

ข. ในกรณีสื่อมวลชนไม่ใคร่ทำหน้าที่ในการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง การสื่อสาร ในรูปแบบอื่น จะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชนได้บ้าง แต่ไม่ทั้งหมด ซึ่งก็เท่ากับยืนยันสมมติฐาน ข้อ ข.

ค. มีความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชน ในการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ผู้รับสารสัมพันธ์ มีความเห็นว่าสื่อมวลชนทำหน้าที่ได้ดีกว่า การสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้น สมมติฐานของ ค. จึงถูกปฏิเสธ

หน้าที่ประการที่ ๒ การเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สื่อมวลชนนำสิ่งซึ่งสมาชิกในชุมชนนั้น ไม่เคยพบเห็นหรือไม่เคยทราบมาก่อนให้ได้เห็นให้ใคร่ทราบ เท่ากับว่าเป็นการขยายประสิทธิผลการของประชาชนในชุมชนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยต้องการทราบว่าประชาชนในชุมชนเมืองปทุมธานี เช่น เขตคลองหลวง-ธัญบุรี เมื่อต้องการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งของที่มีอยู่ในประเทศของเราหรือของต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จะเลือกใช้สื่อมวลชนอะไรที่สนองต่อความต้องการนี้ เพราะถ้าสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่นี้แล้ว คำตอบของสื่อมวลชนทุกประเภทควรจะมีอัตราร้อยละที่สูงเท่าเทียมกัน ตารางที่ ๒๔ แสดงให้เห็นว่า วิจัยเป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี จะพึงเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิผลการมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์มีอัตราร้อยละที่ไม่สูงนัก ซึ่งก็เท่ากับแสดงว่าประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ไม่ค่อยจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หรือใคร่รับความรู้เพิ่มเติมจากนิตยสารหรือภาพยนตร์

ตารางที่ ๒๘

การใช้สื่อมวลชนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ประเภทสื่อมวลชน	อัตราการยอดใช้ในการใช้สื่อมวลชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพ %
วิทยุ	๗๑.๘
โทรทัศน์	๖๗.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๒.๓
นิตยสาร	๑๒.๘
ภาพยนตร์	๕.๘
จำนวนทั้งสิ้น	N= ๘๐๓

ถ้าในกรณีที่สื่อมวลชนดังกล่าวไม่สามารถทำหน้าที่เพิ่มพูนความรู้ให้ได้ ทางเลือกอื่นที่สามารถจะเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่ได้มาจากเพื่อน ซึ่งในที่นี้ได้แก่เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน หรือเพื่อนที่รู้จักกันโดยมีอัตรา ๑๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้ระบุประเด็นนี้ซึ่งก็เป็นอัตราการยอดที่สูงที่สุด เมื่อให้เปรียบเทียบระหว่างเพื่อนกับสื่อมวลชน ในการเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพใครจะเป็นผู้ให้ดีกว่ากัน ปรากฏว่า ๓๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ระบุว่าสื่อมวลชนทำได้ดีกว่า เปรียบเทียบกับ ๑๐% ของผู้รับการสัมภาษณ์ระบุว่าเพื่อนดีกว่า เพียง ๒% เท่านั้นที่ระบุว่า เท่ากันระหว่างเพื่อนกับสื่อมวลชน ดังนั้นสรุปได้ว่าสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ทำหน้าที่เพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพดีกว่าสื่ออื่น ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผลของการทดสอบ สมมติฐานของหน้าที่ประการที่ ๒ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นสมมติฐานข้อ ก. จึงได้รับการยืนยัน

ข. ในกรณีสื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การสื่อสารรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน โดยบางแต่ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ได้เท่ากับสื่อมวลชน ดังนั้นสมมติฐานข้อ ข. ก็ได้รับการยืนยันเช่นเดียวกัน

ค. มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่น กับสื่อมวลชนอย่างชัดเจน ในการทำหน้าที่เพิ่มพูนความรู้เรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ได้ผลมากกว่า การสื่อสารในรูปแบบอื่น ดังนั้น สมมติฐานข้อ ค. จึงถูกปฏิเสธ

หน้าที่ประการที่ ๓ ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

ในสังคมสมัยใหม่สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลได้ถูกนำเข้ามาอยู่ใกล้เราโดยสื่อมวลชน วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์และภาพยนตร์ ได้ทำหน้าที่เป็นยามคอยตรวจสอบความเคลื่อนไหวหรือเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และยังทำหน้าที่เลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเสนอกับประชาชนการเลือกปัญหาโดยสื่อมวลชนนี้เองก็คือเลือกที่จะให้ประชาชนสนใจต่อเรื่องที่สื่อมวลชนนำเสนอ

ตารางที่ ๒๙ แสดงให้เห็นว่า วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่ทำให้ประชาชนในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองมากน้อยตามลำดับในอัตราที่ค่อนข้างสูง ในตารางที่ ๓๐ เป็นการแสดงถึงอันดับที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้ให้ไว้ว่าสื่อมวลชนประเภทใดบ้างที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา ๓๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ให้วิทยุเป็นสื่อ

ตารางที่ ๒๘

ความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของบ้านเมืองที่เกิดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	อัตราร้อยละของความสนใจที่เกิดขึ้น %
วิทยุ	๘๔.๕
โทรทัศน์	๗๔.๘
หนังสือพิมพ์รายวัน	๖๓.๕
นิตยสาร	๒๓.๐
ภาพยนตร์	๑๗.๕
จำนวนทั้งสิ้น	N=

อันดับที่หนึ่งที่ถูกก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาของบ้านเมืองในขณะที่โทรทัศน์มีอัตรา ๓๔% ซึ่งก็แสดงถึงวาระห่างสื่อทั้งสองประเภทนี้คือ วิทยุกับโทรทัศน์มีบทบาทที่สำคัญแก่ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาของบ้านเมืองอันดับที่สามได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันโดยมีอัตรา ๒๑% เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาพยนตร์มีอัตราถึง ๑๘% ในอันดับที่ ๑ ซึ่งทำให้คิดได้ว่าภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่สะท้อนปัญหาของสังคมทำให้ถูกเกิดความสนใจขึ้นมา เพราะอัตราของภาพยนตร์ได้รับนั้นแตกต่างจากอัตราของหนังสือพิมพ์ในอันดับที่ ๑ เพียง ๓% เท่านั้น

ถ้าในกรณีที่ไม่มีสื่อมวลชนประเภทใดเลยที่มาทำหน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาของบ้านเมืองปรากฏว่าส่วนใหญ่ของคำตอบจะระบุเพื่อนเข้ามามีบทบาททำหน้าที่แทนสื่อมวลชนในกรณีนี้ จากการวิเคราะห์ปรากฏว่า ๒๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดระบุว่าเพื่อนจะเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวแทนซึ่งก็เป็นอัตราสูงที่สุด

ตารางที่ ๓๐

การจัดอันดับความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของบ้านเมืองที่เกิดจากสื่อมวลชน
ประเภทต่าง ๆ

สื่อมวลชน	อันดับของความสนใจต่อปัญหาที่เกิดจากสื่อมวลชน				
	อันดับที่ ๑	อันดับที่ ๒	อันดับที่ ๓	อันดับที่ ๔	อันดับที่ ๕
	%	%	%	%	%
วิทยุ	๓๘	๒๙	๑๔	๑๐	๒
โทรทัศน์	๓๕	๒๖	๑๒	๑	-
หนังสือพิมพ์รายวัน	๒๑	๑๘	๒๑	๑	-
นิตยสาร	๒	๑	๒	๑๖	๒
ภาพยนตร์	๑๘	-	๑	๒	๑

นอกนั้นก็ยังมี ๒% จากญาติและ ๔% จากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ที่เหลือก็มีอัตราที่ต่ำกว่า
นี้หรือไม่ตอบ เมื่อนำเปรียบเทียบกันในการทำหน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหา
บ้านเมืองระหว่างเพื่อนกับสื่อมวลชน ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ คือ
๓๘% มีความคิดเห็นว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ได้ดีกว่า มีเพียง ๖% เท่านั้นที่มีความคิด
เห็นว่าเพื่อนดีกว่าและ ๑% มีความเห็นว่า ทำได้เท่า ๆ กัน ดังนั้น สื่อมวลชนทำ
หน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาของบ้านเมืองดีกว่าการสื่อสารประเภทอื่น ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผลของการทดสอบสมมติฐานของหน้าที่ประการ
ที่ ๓ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น
กันในสังคมไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งก็เท่ากับเป็นการยืนยันสมมติฐานข้อ ก.

ข. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ทำหน้าที่ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

ในสังคม การสื่อสารในรูปแบบอื่น เขามาทำหน้าที่แทน ถึงแม้ว่าจะทำหน้าที่ได้ไม่
มากเท่ากับสื่อมวลชนก็ตาม เพราะฉะนั้นสมมติฐานข้อ ข. ก็ได้รับการยืนยันเช่นกัน

ค. มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับการสื่อสารมวลชน
ในการทำหน้าที่ ก่อให้เกิดความสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เพราะตามความคิด
เห็นของผู้รับสารสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ สื่อมวลชนทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดีกว่าการสื่อสารรูปแบบ
อื่น ๆ ดังสมมติฐานข้อ ค. จึงถูกปฏิเสธ

หน้าที่ประการที่ ๔ การสร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชน

สื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ได้สร้างความต้องการหรือความอยาก
ใคร่หรือความอยากจะเป็นในให้กับผู้รับสารจากสื่อมวลชน ความอยากนี้เองเป็นปณิธาน
ที่ก่อให้เกิดความคิดในการเปลี่ยนแปลง เห็นว่าการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้
ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งภคณีปีศาจ ความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่เกิด
ขึ้นได้นี้เอง เป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ในสังคม

ตารางที่ ๓๑ แสดงให้เห็นถึงการสร้างเสริมปณิธานโดยสื่อมวลชนหรือ
การที่สื่อมวลชนได้ไปทำให้เกิดความอยากนานับประการแก่ผู้รับสาร ขอบที่นำเสนอ
จากตารางนี้คือ ผู้ที่ตอบคำถามนี้มีเพียง ๒๕๐ คน หรือ ๒๓% ของผู้รับสารสัมภาษณ์
ทั้งหมด ซึ่งอัตรานี้ก็คืออัตราที่สื่อมวลชนเคยสร้างเสริมปณิธานให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับสาร
ของสื่อมวลชน ดังนั้น อัตราร้อยละในตารางที่ ๓๑ จึงเป็นอัตราร้อยละของ ๒๓%
ของผู้รับสารสัมภาษณ์ทั้งหมด จากข้อมูลของตารางนี้ปรากฏว่า โทรทัศน์อยู่ในอันดับ
ที่ ๑ คือมีถึง ๗๐% ของผู้ที่เกิดปณิธานโดยสื่อมวลชน เกิดมาจากการชมโทรทัศน์
ในขณะที่อันดับที่สอง ใดแกววิทยุ โดยมีอัตรา ๒๑.๔% สำหรับหนังสือพิมพ์รายวัน
นิตยสาร และภาพยนตร์ มีอัตราของการสร้างเสริมปณิธานให้กับประชาชนในเขต
คลองหลวง-ธัญบุรี ไม่สูงมากนัก แท้จริงแล้ว หน้าที่ประการนี้ นิตยสารกับภาพยนตร์

ตารางที่ ๓๑
การเสริมสร้างปณิธานโดยสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	อัตราร้อยละของปณิธานที่เกิดขึ้น %
วิทยุ	๖๑.๔
โทรทัศน์	๗๐.๐
หนังสือพิมพ์รายวัน	๓๗.๕
นิตยสาร	๑๒.๘
ภาพยนตร์	๕.๗
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๒๕๐

น่าที่จะทำได้ก็เท่าเทียมกับโทรทัศน์ เพราะอะไรก็ตามที่ยังเป็นความฝันของผู้รับสาร นิตยสาร และภาพยนตร์น่าจะเสนอได้ดีที่สุด แต่ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอัตราการใช้นิตยสารและการดูภาพยนตร์ของประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี อยู่ในอัตราที่ต่ำ จึงมีประชาชนไม่มากนักที่ได้รับบริการค่านี้นจากสื่อมวลชนทั้งสองประเภทนี้

เมื่อผู้วิจัยได้ถามถึงตัวอย่างที่วิทยุได้สร้างเสริมปณิธานเอาไว้ ปรากฏว่าวิทยุได้สร้างเสริมปณิธานไว้หลายประการ แต่ส่วนใหญ่ของผู้ตอบใคร่จะพูดไว้คือ ทำให้เกิดความอยากได้ รถ บ้าน ที่วี อยากเป็นนักเรียน นักดนตรี และอยากใหลูกได้เรียนสูง ๆ สำหรับโทรทัศน์ส่วนใหญ่อยากได้ของใช้ต่าง ๆ เช่น รถ บ้าน ที่วี นอกนั้นมีอัตราส่วนร้อยละที่ต่ำมาก หนังสือพิมพ์รายวันก็เช่นเดียวกับวิทยุและโทรทัศน์ นั่นก็คือ ทำให้ผู้อ่านเกิดความอยากได้ของใช้ต่าง ๆ ซึ่งก็ได้แก่ รถ บ้าน ที่วี สำหรับนิตยสารและภาพยนตร์ ได้สร้างเสริมปณิธานไว้หลายประเภทด้วยกัน แต่เนื่องจากมีผู้รับการสัมภาษณ์จำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ได้ตอบคำถามนี้ เลยทำให้ไม่มีความของการประเภทหนึ่งประเภทใด มีอัตราสูงจนเห็นได้ชัดเจน

ประเด็นต่อไปที่ผู้วิจัยต้องการอยากรู้อีกก็คือ ต้องการตรวจสอบว่า สื่อมวลชนทำให้เกิดปณิธานดังกล่าวแก่ผู้รับสารหรือปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดปณิธานเหล่านี้ ก็โดยตั้งคำถามว่า "ถ้าท่านไม่ได้เปิดรับสื่อมวลชน ท่านคิดว่าท่านยังจะมีความอยากได้หรืออยากจะเป็นดังกล่าวอยู่หรือไม่" ผลของคำตอบได้แสดงไว้ในตารางที่ ๓๒ ปรากฏว่า สื่อโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดปณิธานสูงสุดสามอันดับแรก มีอิทธิพลไปประมาณครึ่งหนึ่ง ในกรณีที่ไม่ได้รับสารจากสื่อมวลชน เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขกับตารางที่ ๓๑ กล่าวคือ ถ้าไม่ได้รับฟังวิทยุ ๒๖.๓% ของผู้ตอบคำถามนี้จะไม่เกิดปณิธานขึ้น ถ้าไม่ดูโทรทัศน์ ๓๘.๙% ของผู้ตอบคำถามนี้ไม่เกิดปณิธานขึ้น ถ้าไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ๑๙% ของผู้ตอบคำถามนี้ไม่เกิดปณิธานขึ้น สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์ เนื่องจากมีผู้ตอบเพียงจำนวนเล็กน้อย จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ก็ยังเปลี่ยนแปลงในทางลดลงอยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในการสร้างเสริมปณิธานให้กับประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรีได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ ๓๒

การที่ไม่มีสื่อมวลชนกับปณิธานที่เกิดขึ้น

การที่ไม่มีสื่อมวลชน	ร้อยละของปณิธานที่เกิดขึ้น
วิทยุ	๓๕.๑
โทรทัศน์	๓๑.๓
หนังสือพิมพ์รายวัน	๑๘.๘
นิตยสาร	๓.๘
ภาพยนตร์	๓.๒
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๒๘๐

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้สรุปสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการสร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชนได้ดังนี้คือ

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ในการสร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชนไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งก็เท่ากับยืนยันสมมติฐานข้อ ก.

ข. ในกรณีสื่อมวลชนไม่ใคร่สร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชนก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดการสร้างเสริมปณิธานแก่ประชาชนอยู่ถึงแม้ว่าการสร้างเสริมปณิธานจะลดลงก็ตาม จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานข้อ ข. ได้รับการยืนยันเช่นเดียวกัน

ค. เนื่องจากผลสรุปในข้อ ข. ข้างต้นนี้ทำให้นำไปสู่การปฏิเสธสมมติฐานข้อ ค. ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ามีความแตกต่างระหว่างปัจจัยอื่น ๆ กับสื่อมวลชนในการทำให้เกิดปณิธานแก่ประชาชน และสื่อมวลชนก่อให้เกิดปณิธานได้ผลมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

หน้าที่ประการที่ ๕ การสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา

หน้าที่หนึ่งของสื่อมวลชน หมายถึงการที่สื่อมวลชนในทิวาสารที่สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกว่าชีวิตสามารถมีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปในทางที่มีชีวิตที่คึกคัก นั่นก็หมายถึง เป็นการพัฒนาขึ้น บรรยากาศเหล่านี้เป็นสิ่งซึ่งสื่อมวลชนสามารถทำให้เกิดขึ้นมาได้ การที่สื่อมวลชนได้สร้างบรรยากาศเช่นขึ้นมาหรือไม่ โดยวิธีที่ตามความคิดเห็นจากผู้รับสารของสื่อมวลชน ผลจากการสำรวจและนำมาวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ ๓๓ ปรากฏว่า จำนวนผู้ตอบว่า สื่อมวลชนสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๑๘ คน หรือ ๘๕.๖% ของผู้รับสารสัมภาษณ์ทั้งหมด วิทย์เป็นสื่อที่สร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนาสูงสุด รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ ตามลำดับ ซึ่งสามอันดับแรก คือ วิทย์-โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน จัดได้ว่ามีอิทธิพลของ

ตารางที่ ๓๓

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนที่มีผลต่อการสร้าง บรรยากาศสำหรับการพัฒนา	ร้อยละ
วิทยุ	๘๗.๑
โทรทัศน์	๗๖.๒
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๖.๖
นิตยสาร	๒๒.๗
ภาพยนตร์	๒๐.๓
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๗๑๘

การสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนาอยู่ในระดับสูงที่เคียว

การสร้างบรรยากาศเพื่อการพัฒนาโดยสื่อมวลชนประเภท วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน ส่วนใหญ่เป็นการที่สื่อมวลชนดังกล่าวให้ความรูทาง ๆ แก่ ประชาชนเพิ่มมากขึ้นให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือ การที่เตรียมบุคคลให้ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง อันเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนา

การพัฒนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งความคิดใหม่ ถูกเสนอแนะเข้าสู่ระบบสังคม เพื่อที่จะทำให้อายุไข่อุ่ของประชาชนสูงขึ้น และระดับความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยผ่านวิธีการผลิตสมัยใหม่และการปรับปรุงองค์กรทางสังคม คำจำกัดความของการพัฒนานี้เป็นของ Everett M. Rogers and Lynne Svenning, Modernization among Peasants (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969), p. 8.

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชน ในการสร้างบรรยากาศในการพัฒนาได้ แต่เพียงว่าสื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ ในการสร้างบรรยากาศในการพัฒนาไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งก็ยืนยันสมมติฐาน ข้อ ก. สำหรับสมมติฐานอีกสองข้อนั้นไม่มีข้อมูลสำหรับการทดสอบ

หน้าที่ประการที่ ๖ ช่วยเปลี่ยนความคิดเห็นโดยทางอ้อม

หน้าที่หลักประการหนึ่งของสื่อมวลชน ก็คือการช่วยให้ข่าวสาร สำหรับ กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งในที่นี้ส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจของกลุ่ม ดังนั้น การตัดสินใจ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือความคิดเห็นของคนในกลุ่ม เพื่อให้ สามารถตกลงตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ไปได้ เท่าที่มีการศึกษาถึงความสามารถของ สื่อมวลชนกันมา ก็ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นหรือทัศนคติได้ โดยตรง แต่จะช่วยทางอ้อม การเปลี่ยนความคิดเห็นนี้มีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยน พฤติกรรมด้วย เพราะความคิดเห็นนั้นมาจากทัศนคติซึ่งเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรม การเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้ยอมรับว่า การเปลี่ยนแปลงเป็น สิ่งที่เกิดขึ้นได้ นั่นก็หมายความว่า การพัฒนาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ นั่นก็คือ สื่อมวลชน ช่วยเหลือกระบวนการตัดสินใจที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้น

เพื่อที่จะทดสอบดูว่า สื่อมวลชนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ของประชาชนในเขตคลองหลวง-ชัยบุรีบ้างหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏว่า จากตาราง ที่ ๓๔ วิหุญ โทททัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวันอีกเช่นเคย ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ภาพยนตร์มีเพียง ๘.๓% เท่านั้น ที่เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ซึ่งเป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำ แต่ทั้งนี้ผู้รับการสัมภาษณ์เพียง ๒๘๘ คน จาก ๘๐๑ คน ที่เคยเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมีเพียง ๓๓.๑% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด

ตารางที่ ๓๔

การเปิดรับทอล์คโชว์มวลชนกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

การเปิดรับทอล์คโชว์มวลชนกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น	ร้อยละ
--	--------

วิทยุ	๘๑.๕
โทรทัศน์	๖๖.๕
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๔.๘
นิตยสาร	๑๕.๑
ภาพยนตร์	๘.๗

จำนวนทั้งสิ้น	N = ๒๕๕
---------------	---------

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เรื่องที่สื่อมวลชนเปลี่ยนทัศนคติมีอยู่ด้วยกันมากมายจนไม่มีประเด็นใดที่เด่นชัดออกมาเลย โดยมีอาทิเช่น เปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐบาล การคุมกำเนิด จนกระทั่ง อยากรับเป็นโจร เพราะส่วนมากตำรวจจับไม่ได้เป็นคน

ประมาณ ๓๓% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดเคยเปลี่ยนความคิดเห็นจากการเปิดรับทอล์คโชว์มวลชน ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่า ประมาณสักเท่าไรที่ทำให้ผู้รับการสัมภาษณ์เคยเกิดความคิดขึ้นมาใหม่ จากการเปิดรับทอล์คโชว์มวลชนที่ ๓๕ แสดงให้เห็นถึง อัตรของการเกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการเปิดรับทอล์คโชว์มวลชนประเภทต่าง ๆ ปรากฏว่าเพียง ๒๔.๕% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดเท่านั้นที่เคยเกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการเปิดรับทอล์คโชว์มวลชน จากกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่เคยเกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการเปิดรับทอล์คโชว์มวลชน ปรากฏว่า ๗๗.๕% เกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการฟังวิทยุ ซึ่งก็มีอัตราร้อยละที่สูงที่สุด รองลงมา ๖๔.๘%

ตารางที่ ๓๕

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับการเกิดความคิดขึ้นมาใหม่

การเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับ	ร้อยละ
การเกิดความคิดขึ้นมาใหม่	
วิทยุ	๗๗.๘
โทรทัศน์	๖๘.๘
หนังสือพิมพ์รายวัน	๕๗.๒
นิตยสาร	๒๗.๕
ภาพยนตร์	๑๒.๖
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๒๒๒

จากการชมโทรทัศน์ และจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เพียง ๑๒.๖% เท่านั้น ที่เกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการชมภาพยนตร์ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำที่สุด ผู้วิจัยขอรองให้ยอมรับการสัมภาษณ์กตัวอย่างของความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการที่ได้เปิดรับต่อสื่อมวลชนแต่ละประเภท ผลปรากฏว่า ความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ครอบคลุมแทบทุกเรื่อง ในส่วนที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ และผลของเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ตัวอย่าง เช่น จากการฟังวิทยุทำให้เกิดความคิดที่ทำการค้าขาย หรือจากการชมโทรทัศน์เกิดความคิดว่า เขมรอพยพเข้ามาทำให้คนไทยไม่มีที่ทำกิน จากการอ่านหนังสือพิมพ์ เกิดความคิดอยากช่วยคนจน จากการอ่านนิตยสาร เกิดความคิดที่ไม่อยากมีครอบครัว และจากการชมภาพยนตร์ ทำให้เกิดความคิดที่จะฝึกมวยจีน เป็นต้น ถึงแนวจะมีอัตราไม่สูงนัก ของการเกิดความคิดขึ้นมาใหม่จากการเปิดรับต่อสื่อมวลชน แต่ก็พอที่จะกล่าวได้ว่า อย่างน้อยที่สุดสื่อมวลชนก็สามารถสร้างความคิดใหม่ ๆ ให้กับบุรุษสารของคนได้ไม่มากนัก ซึ่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นี้สามารถเป็นไปได้ใน

ทางบวก เช่น อยากรวยเหลือคนยากคนจน หรือในทางลบ เช่น เกิดความกลัวพวก
เขมร ญวน ซึ่งในลักษณะดังกล่าวมาแล้วนี้ ก็เท่ากับว่าสื่อมวลชนช่วยเสนอแนะข้อมูล
ต่าง ๆ ให้กับประชาชน เพื่อช่วยในการเปลี่ยนความคิดเห็นโดยทางอ้อม อันเป็นปัจจัย
สำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนา

จากข้อมูลข้างต้นนี้ สามารถทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชน
ในการเปลี่ยนความคิดเห็นในทางอ้อม ปรากฏว่าสื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่
ดังกล่าวนี้ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันข้อสมมติฐานข้อ ก. สำหรับ
สมมติฐานอีกสองข้อไม่มีข้อมูลสำหรับการทดสอบ

หน้าที่ประการที่ ๗ การให้ข่าวสารสำหรับใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล

โดยปกติแล้ว ผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น หรือผู้นำความคิดเห็นในกระบวนการ
การตัดสินใจของบุคคล มักจะเป็นผู้ใช้สื่อมวลชนอย่างมาก นั่นคือเป็นสิ่งสำคัญมากที่
สื่อมวลชนต้องสามารถป้อนข่าวสารส่งผ่านของทางการสื่อสารของบุคคล เพื่อให้บุคคล
ได้รับข่าวสารมากเพียงพอ โดยเฉพาะข่าวสารที่จำเป็นต่อการพัฒนา เพราะข่าวสาร
เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจในการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ส่งข่าวสารการพัฒนาเพื่อการ
ตัดสินใจซึ่งกระทำโดยการสื่อสารระหว่างบุคคล

ตารางที่ ๓๖ แสดงให้เห็นถึงการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทที่ถ่ายทอด
ข่าวสารเข้าสู่ของทางการสื่อสารระหว่างบุคคล ๖๘.๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์
ทั้งหมด เคยนำเรื่องราวที่ได้รับจากสื่อมวลชน ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ ซึ่งก็ย่อม
แสดงว่าสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการป้อนข่าวสารเข้าสู่เครือข่ายการสื่อสารระหว่าง
บุคคล ในทางกลับกันอาจตั้งเป็นข้อสังเกตเอาไว้เพื่อใช้ในการศึกษาในอนาคตก็
ได้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลน่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดรับต่อสื่อมวลชนได้หลาย

ตารางที่ ๓๖

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

การสื่อสารระหว่างบุคคล ที่มาจากสื่อมวลชน	ร้อยละ
วิทยุ	๘๒.๑
โทรทัศน์	๗๕.๗
หนังสือพิมพ์รายวัน	๖๒.๐
นิตยสาร	๒๑.๘
ภาพยนตร์	๑๗.๑
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๖๒๑

เพราะฉะนั้น การที่จำกัดเฉพาะการศึกษาสื่อมวลชนแต่อย่างเดียวอาจจะไม่ให้ทราบถึงข้อเท็จจริงหรือเห็น "ภาพ" ทั้งหมด ถ้าปราศจากการศึกษาเครือข่ายการสื่อสารบุคคลที่ใช้อย่างอื่น ๆ แขนงเนื่องมาด้วย

๘๒.๑% ของผู้นำเอาข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชน ได้นำเรื่องราวที่ตนได้รับทราบมาจากวิทยุ ไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง อัตราร้อยละดังกล่าว เป็นอัตราร้อยละที่สูงที่สุดที่เกี่ยวในขณะที่ยัง ๗๕.๗% นำเอาข่าวสารจากโทรทัศน์ และ ๖๒.๐% นำเอาข่าวสารมาจากหนังสือพิมพ์รายวัน สำหรับนิตยสารและภาพยนตร์ มีอัตราการถ่ายทอดข่าวสารสู่เครือข่ายการสื่อสารบุคคลไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดังกล่าวของวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน

เรื่องที่ผู้ฟังวิทยุนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟังมากที่สุดได้แก่ ข่าวต่าง ๆ เช่น ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวชาวบ้าน เป็นต้น สำหรับโทรทัศน์ก็เช่นเดียวกับวิทยุ ผู้ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่นำข่าวต่าง ๆ ที่ได้ชมมาจากโทรทัศน์ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับทราบด้วย แต่การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการบันเทิงที่ได้รับชมมาจากโทรทัศน์ มีอัตราที่รองลงมา ดังนั้น เรื่องที่ถ่ายทอดจากการที่ได้

ชมโทรทัศน์ จึงมีทั้งชาวต่าง ๆ และบันเทิงดูอันหนึ่งสื่อพิมพ์ส่วนใหญ่จะนำข่าวต่าง ๆ
 แค่อะไรอย่าง เดียวจากที่ได้อ่านมาจากหนังสือพิมพ์ไปพูดคุยถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับฟัง เรื่อง
 ที่ดูอันนิตยสารส่วนใหญ่จะไปพูดคุยให้ผู้อื่นรับฟัง โศก สาระคดีทางการเมือง และ
 ทางเศรษฐกิจ เรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้มีอัตราร้อยละที่ต่ำมากสำหรับภาพยนตร์
 นั้น เรื่องที่ถ่ายทอดให้กับผู้อื่น ก็คือเรื่องราวของภาพยนตร์ที่ตนได้ไปดูมา ซึ่งส่วนใหญ่
 ก็เป็นเรื่องของการบันเทิง ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าข่าวคือเนื้อหาส่วนใหญ่ที่มีผู้นำไป
 ถ่ายทอดพูดคุยให้ผู้อื่นได้รับฟัง หลังจากที่ได้อ่านมาจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะจากวิทยุ
 โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน

ใครคือผู้นำไปพูดคุยด้วย ก็คงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจตามมา
 หลังจากที่ใครทราบแล้วถึงว่า "ทุกคนถึงเรื่องอะไร" จากข้อมูลที่ได้อ่านจากการสำรวจ
 ปรากฏว่า ๔๐% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดได้ฟัง เรื่องที่ได้รับฟังมาจากวิทยุไป
 ถ่ายทอดให้กับเพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้าน ๖% ถ่ายทอดให้กับญาติพี่น้อง และเพียง
 ๕% ถ่ายทอดให้เพื่อนที่ทำงานลดลงเหลือ ๓๔% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่
 นำเรื่องที่ได้รับชมจากโทรทัศน์ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้าน ถ่ายทอด
 ให้กับญาติพี่น้องและเพื่อนที่ทำงานมีอัตราเท่ากันคือ ๖% สำหรับกรณีของโทรทัศน์
 ๒๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่นำเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์รายวันไปถ่ายทอด
 ให้กับเพื่อนบ้าน เพียง ๒% เท่านั้นที่ถ่ายทอดให้กับญาติ และ ๖% ถ่ายทอดให้กับ
 เพื่อนที่ทำงาน จากการอ่านนิตยสาร ๑๐% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้ถ่ายทอด
 ให้กับเพื่อนบ้าน ๑% เท่านั้นที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่อ่านพบในนิตยสารให้กับญาติ
 และ ๒% ถ่ายทอดให้เพื่อนที่ทำงาน สำหรับการถ่ายทอดเรื่องราวของภาพยนตร์
 ให้เพื่อนบ้านมีอัตรา ๔% เท่านั้น นอกนั้นอย่างละ ๑% เท่านั้นที่ถ่ายทอดให้
 ญาติและเพื่อนที่ทำงาน ดังนั้นพอสรุปได้ว่า เพื่อนบ้านหรือเพราะความใกล้ชิดทาง
 พื้นที่ เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความนิยมถ่ายทอดข่าวสารที่ได้รับมาจากสื่อมวลชนมากที่สุด
 ถ้าหากมีการถ่ายทอดสารเกิดขึ้น

Ithiel De Sola Pool โลกลาวไวว่า การพัฒนาระบบสื่อสารมวลชน จะไม่เข้ามาแทนที่ หรือเข้ามาทำลาย ระบบการสื่อสารโดยตรงแบบดั้งเดิม เครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคลยังคงเป็นสิ่งสำคัญ และยังคงแนบเนื่องอยู่กับระบบสื่อสารมวลชนในสังคมสมัยใหม่ ทว่าเหตุผลเหล่านี้เองทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า เครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีอยู่แล้วในทุกท้องที่ สื่อมวลชนเพียงแต่ทำหน้าที่ป้อนข่าวสารที่ทองการให้เขาสู่เครือข่ายเหล่านี้ให้ได้ ก็จะเป็นทางขยายกระบวนการที่คลินใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่วานี้ก็คือการพัฒนา จากคำถามที่ว่า "ถ้าไม่ใคร่รับสื่อมวลชน ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านสามารถมีเรื่องพูดคุยกันหรือไม่" โคนำมาวิเคราะห์ในตารางที่ ๓๗ แสดงถึงว่า ๓๗% (N = ๓๓๖) ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ไม่ใคร่รับการสื่อสารมวลชนประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่การสื่อสารบุคคลก็ยังคงดำเนินอยู่ จะเห็นว่าอัตราการอยละของผู้ไม่ฟังวิทยุ แต่ก็ยังคงมีการสื่อสารระหว่างบุคคลอยู่ในอัตราที่สูงมากที่สุดที่เคียว เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ไม่ชมโทรทัศน์ และไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ก็ยังคงมีการสื่อสารบุคคลสูงด้วยเหมือนกัน ถึงแม้ว่าอัตราการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ไม่อ่านนิตยสาร หรือผู้ไม่ดูภาพยนตร์ จะไม่สูงมากนัก คือ ๒๔.๘% สำหรับนิตยสาร และ ๒๓.๓% สำหรับภาพยนตร์ ทั้งนี้เพราะอัตราของผู้ที่อ่านนิตยสาร และผู้ชมภาพยนตร์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ก็มีอัตราที่ไม่สูงนักด้วย

Ithiel De Sola Pool, "The Role of Communication in the Process of Modernization and Technology Change," in Bert F. Hoselitz and Wilbert E. Moore, (eds.) Industrialization and Society (Paris: UNESCO, 1970), p. 289.

ตารางที่ ๓๗

การไม่เปิดรับทอล์คสื่อมวลชนกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

การไม่เปิดรับทอล์คสื่อมวลชน	อัตราของการสื่อสารบุคคลถึงแม่ ไม่เปิดรับทอล์คสื่อมวลชน %
ไม่ฟังวิทยุ	๘๐.๘
ไม่ดูโทรทัศน์	๖๕.๕
ไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน	๕๓.๖
ไม่อ่านนิตยสาร	๒๘.๘
ไม่ดูภาพยนตร์	๒๗.๓
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๓๓๖

จากขอมูลนี้ ทำให้การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการให้ข่าวสารสำหรับใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้รับความยืนยันว่า สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนดังกล่าวมาแล้วนี้ไม่เท่าเทียมกัน สำหรับสมมติฐานอีก ๒ ข้อ ไม่ได้ทดสอบเพราะหน้าที่ประการนี้เป็นความเกี่ยวข้องกันระหว่างการสื่อสารมวลชนกับการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ อยู่แล้ว

หน้าที่ประการที่ ๘ ช่วยส่งเสริมการอภิปรายนโยบายของรัฐบาล

ในระบอบหมู่บ้าน ปัญหาเกี่ยวกับนโยบาย สามารถถูกหยิบยกขึ้นมาโต้เถียงอภิปรายกันในลักษณะของการสื่อสารที่อยู่ท่อนาโต แต่ถ้านโยบายที่ผู้สูงกวาระบอบหมู่บ้าน การที่จะนำประชาชนทั้งหมดมาโต้เถียงอภิปรายกันท่อนาคงจะทำได้อย่างยากลำบาก ดังนั้น การที่จะทำให้นักกลุ่มใหญ่เกิดความสนใจต่อนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายด้านการพัฒนา จึง เป็นหน้าที่สื่อมวลชนที่ต้องกระตุ้นให้เกิดการโต้เถียงอภิปรายนโยบายของรัฐบาลอย่างกว้างขวาง นั่นคือการที่กระตุ้นให้เกิดการ

เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ และการกำหนดนโยบายของประเทศ เท่ากับ
เป็นการ เสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้ถึงการเข้าถึงจิตใจผู้อื่น
อัน เป็นรากฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา

ดังนั้น สิ่งแรกที่ต้องการตรวจสอบหน้าที่ประการนี้ของสื่อมวลชนก็คือ
ต้องการทราบว่าประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เคยทราบนโยบายของรัฐบาล
จากสื่อมวลชนบ้างหรือไม่ ซึ่งตารางที่ ๓๘ ได้วิเคราะห์ออกมา ปรากฏว่า ๘๑.๘%

ตารางที่ ๓๘

การรับทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชน

การรับทราบนโยบายของ รัฐบาลจากสื่อมวลชน	ร้อยละ
วิทยุ	๘๑.๒
โทรทัศน์	๘๐.๘
หนังสือพิมพ์รายวัน	๖๑.๖
นิตยสาร	๑๒.๑
ภาพยนตร์	๕.๐

จำนวนทั้งสิ้น

(N = ๖๔๕)

ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดเคยทราบนโยบายของรัฐบาลผ่านทางสื่อมวลชนประเภท
ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ที่เคยทราบนโยบายของรัฐบาลโดยผ่านทาง
สื่อมวลชน ได้ทราบจาก การฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ และการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
โดยที่วิทยุมีอัตราที่สูงที่สุดถึง ๘๑.๒% ในขณะที่ผู้อ่านนิตยสารเคยทราบนโยบายจาก
การอ่านนิตยสารเพียง ๑๒.๑% และเพียง ๕% ของผู้ชมภาพยนตร์ที่ทราบนโยบายจาก
การชมภาพยนตร์

เมื่อทราบแล้วว่าส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี
 เคยรับทราบนโยบายจากการเปิดรับสื่อมวลชน จึงควรที่จะได้ทำการศึกษาต่อไปว่า
 เมื่อทราบแล้วได้ถูกนำไปพูดคุยโต้เถียงอภิปรายเกี่ยวกับนโยบายที่ได้รับทราบมาจาก
 สื่อมวลชนหรือไม่ ปรากฏจากการวิเคราะห์ ซึ่งแสดงผลไว้ในตารางที่ ๓๘
 ๘๗.๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้นำนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับมาจาก

ตารางที่ ๓๘

การพูดคุยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับมาจากสื่อมวลชน

การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	อัตราการลดการนำนโยบายของรัฐบาลไปพูดคุย
ผู้ที่ได้ฟังมาจากวิทยุ	๕๔.๘
ผู้ที่ได้ชมมาจากโทรทัศน์	๔๘.๖
ผู้ที่ได้อ่านมาจากหนังสือพิมพ์รายวัน	๔๔.๖
ผู้ที่ได้อ่านมาจากนิตยสาร	๘.๑
ผู้ที่ได้ชมมาจากภาพยนตร์	๒.๓
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๖๔๕

สื่อมวลชนมาพูดคุยกับผู้อื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ดังนั้นเมื่อคิดอัตราการลด
 โดยใช้เลขฐานของตารางที่ ๓๘ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันได้
 ก็ปรากฏว่า ผู้ฟังวิทยุที่รับทราบนโยบายของรัฐบาลจากการรับฟังวิทยุถึง ๘๑.๒%
 แต่มีเพียง ๕๔.๘% เท่านั้น ที่นำเรื่องนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับฟังมาจากวิทยุไปพูด
 คุยกับผู้อื่น เพราะฉะนั้น ๒๖.๔% ของผู้ฟังวิทยุที่ทราบนโยบายของรัฐบาลจากการ
 รับฟังวิทยุไม่ได้พูดคุยกับใครเลย สำหรับผู้ที่ทราบนโยบายของรัฐบาลจากการชม
 โทรทัศน์มี ๗๐.๗% แต่ได้นำไปพูดคุยกับผู้อื่นเพียง ๔๘.๖% ดังนั้น ๔๔.๖% คือส่วน
 ที่ไม่ได้มีการพูดคุยกับผู้อื่น สำหรับผู้ที่ทราบนโยบายของรัฐบาลจากการอ่านหนังสือ
 พิมพ์รายวันมี ๖๑.๖% ได้นำไปพูดคุยกับผู้อื่นเพียง ๔๔.๖% อัตราส่วนที่ไม่ได้นำ

ไปพูดคุยกับผู้อื่นมีเพียง ๑๗% เท่านั้น สำหรับนิตยสารและภาพยนตร์ มีอัตราเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนทั้งกล่าว การที่นำไปพูดคุยกับผู้อื่นจึงมีอัตราเพียง ๕.๑% สำหรับนิตยสาร และ ๒.๓% สำหรับภาพยนตร์ ทั้งนี้จึงเชื่อได้แน่ว่า ประชาชนคลองหลวง-ธัญบุรี ใคทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนในอัตราที่สูง แต่การส่งเสริมการอภิปรายนโยบายของรัฐบาลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ยังอยู่ในระดับปานกลาง และนิตยสารกับภาพยนตร์ ยังไม่เป็นที่สื่อมวลชนที่ดีในการแพร่กระจายนโยบายของรัฐบาลให้กว้างขวาง

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ ผู้วิจัยขอรองให้ผู้รับการสัมภาษณ์ที่ได้ออกมา เคยทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชน ยกตัวอย่างนโยบายของรัฐบาลควย ปรากฏว่าผู้ที่ทราบนโยบายจากการฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ และจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ได้ให้ตัวอย่างของนโยบายของรัฐบาลมากมาย และตัวอย่างที่ถูกยกมาสำหรับสื่อมวลชนทั้งสามประเภทนี้บทยที่สุดได้แก่ นโยบายประหยัดน้ำมัน และนโยบายประหยัดไฟฟ้า สำหรับนิตยสารกับภาพยนตร์ ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุนโยบายต่าง ๆ หลายเรื่อง แต่ไม่มีนโยบายอะไรที่เด่นชัดขึ้นมาหรือยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างบ่อยครั้งกว่ากัน

จากข้อมูลของการสำรวจ เมื่อนำมาทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการขยายการโต้เถียง อภิปราย นโยบายของรัฐบาล ปรากฏว่า

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ในการส่งเสริมการโต้เถียง อภิปราย นโยบายของรัฐบาล ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งก็เท่ากับเป็นการยืนยันสมมติฐานข้อ ก.

ข. นอกจากสื่อมวลชนแล้ว ยังมีการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ อีกในการส่งเสริมการโต้เถียง อภิปราย นโยบายของรัฐบาล ถึงแม้จะมีอัตราของการส่งเสริมการโต้เถียงอภิปราย นโยบายของรัฐบาลไม่สูงนักก็ตาม แต่ก็พอสรุปได้ว่า

สมมติฐานข้อ ข. ได้รับการยืนยันเช่นกัน

ค. เนื่องจากข้อสรุปจากข้อ ข. ข้างบนนี้ทำให้สรุปได้อีกว่ามีความแตกต่างกันระหว่างการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ กับสื่อมวลชนในการส่งเสริมการโต้เถียงอภิปราย นโยบายของรัฐบาล โดยสื่อมวลชนมีอำนาจในการส่งเสริมการโต้เถียงอภิปราย นโยบายของรัฐบาลได้สูงกว่าการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้น สมมติฐานข้อ ค. จึงไม่ได้รับการยืนยัน

หน้าที่ประการที่ ๕ หน้าที่ช่วยในการบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม

สื่อสารมวลชนมีหน้าที่ที่ตองนำเอาความเบี่ยงเบนจากปทัสถานทางสังคมออกมาเปิดเผยแก่สาธารณชน เมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้น การบังคับที่แท้จริงเป็นการบังคับโดยทางอ้อม เพราะฉะนั้น ในที่นี้ผู้วิจัยทดสอบปทัสถานทางสังคมที่ปรากฏออกมาแล้วอย่างแน่ชัดเมื่อปทัสถานดังกล่าวถูกกำหนดออกมาเป็นกฎ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับหรือกฎหมายของรัฐบาล ดังนั้นการที่สื่อมวลชนได้ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงกฎระเบียบเหล่านี้หรือเปล่า เพราะเท่ากับเป็นการขยับยั้งหรือการบังคับไม่ให้ประชาชนละเมิดปทัสถานทางสังคมที่มีการกำหนดไว้อย่างแน่ชัด

ตารางที่ ๔๐ ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ทราบระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนมากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่า ๕๖.๘% ของผู้รับการสัมภาษณ์ ได้ทราบระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ และส่วนใหญ่ของผู้ที่ทราบระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐบาลก็ทราบมาจากสื่อมวลชนสามประเภทคือ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ส่วนผู้อ่านนิตยสารกับดูชมภาพยนตร์ มีอัตราการรับทราบระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐบาลไม่มากนัก

ตารางที่ ๔๐

อัตราการรับทราบระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

สื่อมวลชน	อัตราการยอดของการรับทราบระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายของรัฐบาลจากสื่อมวลชน
ทราบจากวิทยุ	๘๓.๑๗
ทราบจากโทรทัศน์	๗๒.๑๓
ทราบจากหนังสือพิมพ์รายวัน	๖๔.๐๐
ทราบจากนิตยสาร	๑๖.๐๐
ทราบจากภาพยนตร์	๗.๐๐
จำนวนทั้งสิ้น	N = ๕๓๑

ในสังคมสมัยใหม่ หน้าที่ในการประกาศให้สาธารณชนได้ทราบถึง ปทัสถานทางสังคม เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยตรง หน้าที่นี้เพื่อทำให้ผู้หลักเล็ยงได้ทราบ ถ้าปทัสถานทางสังคมไม่เป็นที่รู้โดยทั่วไป สื่อมวลชนก็จำเป็นต้องทำหน้าที่ประกาศให้ทราบทั่วกันให้ได้

ในกรณีที่ผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ได้รับทราบ ระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐบาลจากสื่อมวลชน สื่ออะไรจะเขามามีบทบาทแทนที่และจะมีบทบาทมากน้อยเท่าไร จากผลของการวิเคราะห์ขอมูล พบว่าในกรณีของผู้ฟังวิทยุ ๙๕% ของผู้รับฟังวิทยุทั้งหมดระบุว่า ไม่สามารถจะทราบได้ เพียง ๕% ของผู้ฟังวิทยุซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดที่ระบุไว้ว่า ทราบจากเพื่อน กรณีของผู้ชมโทรทัศน์ใครระบุว่า ๘๐% ของผู้ชมโทรทัศน์ทั้งหมด ไม่สามารถจะทราบได้ ๗% ของผู้ชมโทรทัศน์อาจทราบได้จากเพื่อน กรณีที่เคยอ่านจากหนังสือพิมพ์รายวัน ปรากฏว่า ๘๒% ของผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้งหมด ไม่สามารถจะทราบได้ ๗% ของผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

ทราบได้จากเพื่อน สำหรับผู้ที่เคยทราบจากนิตยสาร ๘๘% ของผู้อ่านนิตยสารทั้งหมดไม่สามารถจะทราบได้ เพียง ๒% เท่านั้นของผู้อ่านนิตยสารที่อาจทราบได้จากเพื่อน กรณีที่เคยทราบจากการชมภาพยนตร์ ๘๗% ของผู้ชมภาพยนตร์ทั้งหมด ไม่สามารถจะทราบได้ เพียง ๑% เท่านั้นที่ทราบจากเพื่อน

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า ถ้าไม่ทราบ ซอบังคัม ระเบียบ หรือกฎหมาย ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของปทัสถานทางสังคมที่มีความชัดเจนมากจากสื่อมวลชน ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของผู้รับการสัมภาษณ์ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ก็แทบจะไม่ทราบได้เลยถึงซอบังคัม ระเบียบ หรือกฎหมายเหล่านั้น เพื่อนเป็นแหล่งที่ผู้รับการสัมภาษณ์จำนวนมากที่สุด ใครจะรู้ว่า เป็นแหล่งที่จะได้ทราบถึง ระเบียบ ซอบังคัม หรือกฎหมายของรัฐบาล แต่ก็มีอัตราเพียงเล็กน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราของคำตอบที่ระบุว่า เมื่อไม่ได้รับจากสื่อมวลชน ก็คงจะไม่ทราบเรื่องดังกล่าวได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า เจ้าหน้าที่ปกครองมีบทบาทน้อยมากในเรื่องนี้ ซึ่งควรจะเป็นแหล่งที่คอยให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้อย่างดี แต่ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ไม่คิดว่าความเป็นแหล่งที่จะให้ข่าวสารในกรณีกับพวกเขาได้

จากการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม ปรากฏผลจากข้อมูลข้างต้นดังต่อไปนี้คือ

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ในการบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งก็เท่ากับยืนยันสมมติฐานข้อ ก.

ข. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม ก็จะมีการสื่อสารรูปแบบอื่นเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวแทน ถึงแม้จะทำหน้าที่น้อยมากก็ตาม แต่ก็พอสรุปได้ว่าสมมติฐานข้อ ข. ได้รับการยืนยันเช่นกัน

ค. มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสาร ในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชนในการบังคับให้เป็นไปตามทัศนคติทางสังคม ดังนั้นสมมติฐานข้อ ค. จึงไม่ได้รับการยืนยัน เพราะตามความคิดเห็นของผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อมวลชนทำหน้าที่ดีกว่าการสื่อสารรูปแบบอื่น

หน้าที่ประการที่ ๑๐ การให้สถานภาพแก่บุคคล

สื่อมวลชนช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับบุคคล สื่อมวลชนให้การยกยอเยยแถมใดแล้ว เท่ากับว่าเป็นการเสริมสร้างสถานภาพของบุคคลนั้นให้สูงขึ้น มีหน้ามีตาขึ้น ดังนั้น ถ้าสื่อมวลชนยกยอผู้ที่ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ก็จะทำให้ดึงดูดบุคคลต่างๆ ให้เขามารวมพัฒนานั้นมากขึ้น เพราะผลของการเขามารวมการพัฒนา เขาจะได้รับสถานภาพจากการยกยอของสื่อมวลชน ทั้งนี้รวมทั้งการสร้างศรัทธาต่อผู้นำของประเทศ เพื่อให้ผู้นำนั้นมีโอกาสที่จะทำงานพัฒนา โดยมีสื่อมวลชนคอยช่วยเหลือ โดยการยกสถานภาพของการเป็นผู้นำให้ประชาชนคล้อยตาม เพื่อผลสำเร็จของงาน

จากผลของการสำรวจปรากฏว่า บุคคลที่ วิทย์ โทททัศน์ และหนังสือพิมพ์ กล่าวขวัญถึงมากที่สุด ได้แก่ นายกรัฐมนตรี พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ๔๕% จาก วิทย์ ๓๘% จากโทททัศน์ และ ๓๖% จากหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นอัตราของผู้รับการสัมภาษณ์ระบุการกล่าวขวัญถึงนายกรัฐมนตรี โดยสื่อมวลชนประเภทนั้น ๆ สำหรับนิตยสารและภาพยนตร์แทบจะไม่ใคร่ระบุใดเลยที่ถูกกล่าวขวัญถึงบ่อยครั้ง ซึ่งก็หมายความว่า สื่อมวลชนที่ทำให้บุคคลมีชื่อเสียงก็คือ วิทย์ โทททัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน สวณนิตยสารกับภาพยนตร์ น่าจะกล่าวไควา แทบจะไม่ใดทำหน้าที่นี้เลย แต่ถาพิจารณาถึงรายชื่อที่ผู้รับการสัมภาษณ์ใคร่บุนามว่าสื่อมวลชนแต่ละประเภทกล่าวขวัญถึงอย่างมาก จัดได้เป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มนักรการเมือง กลุ่มคารา (นักรอง คาราภาพยนตร์ นักกีฬาที่มีชื่อเสียง) และนักรถหาร ซึ่งถาพิจารณาแล้ว ไม่ใช่ นักพัฒนาหรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้านพัฒนาในระดับท้องถิ่นเลย ก็เท่ากับว่า

สื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่นั้นในส่วนช่วยการพัฒนาประเทศเลย ถ้าสื่อมวลชนสนับสนุนการพัฒนาแล้ว สื่อมวลชนก็ควรจะกล่าวขวัญถึงความดีเด่นของผู้ปฏิบัติการพัฒนาท้องถิ่น เทียบกับการยกย่องให้ชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ได้รับการยกย่องอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชน นั่นก็คือ สื่อมวลชนของประเทศไทยยังทำหน้าที่ประการนี้ในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ยังไม่สมบูรณ์เต็มที่

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้สมมติฐานข้อ ก. ได้รับการยืนยัน นั่นก็คือสื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ไม่เท่าเทียมกันในการให้สถานภาพแก่บุคคล และยังพบต่อไปว่าสื่อมวลชนของประเทศไทยทำหน้าที่นั้นอย่างมากในการให้สถานภาพแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องของกับงานพัฒนาประเทศ สำหรับสมมติฐานอีกสองข้อไม่ได้ทดสอบ เพราะเนื่องจากการศึกษาเฉพาะกรณีเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เท่านั้น ซึ่งการรับสื่อมวลชนทั้งหมดมาจากส่วนกลางคือกรุงเทพมหานคร

หน้าที่ประการที่ ๑๑ การให้ความรู้แก่ประชาชน

สื่อมวลชนทำหน้าที่สอนให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และสอนถึงวิธีการดำเนินชีวิตและอาชีพใหม่ ๆ หรือวิธีการที่อาจปรับปรุงสิ่งซึ่งมีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนา นั่นก็คือ สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นครูของประชาชนเพื่อการพัฒนาประเทศ

จากการสำรวจในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ปรากฏว่า ในกรณีของผู้ฟังวิทยุพบว่า ๖๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด ไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยจากการรับฟังวิทยุ เพียง ๕% เท่านั้น ที่ระบุว่าได้ความรู้ทางด้านการเกษตรกรรม อีก ๓% เรื่องการทำอาหารต่าง ๆ นอกนั้นเป็นเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่มีอัตราสูงนักกว่าอัตรายอดระดับโลกกล่าวมาแล้ว ในกรณีที่ดูโทรทัศน์ ปรากฏว่า ๗๓% ของผู้รับการ

สัมภาษณ์ทั้งหมดไม่ได้ความรู้อะไรเลยจากโทรทัศน์ ๕% ได้รับความรู้ทางการเกษตร และ ๓% ได้รับความรู้เรื่องอาหาร นอกนั้นมีอัตราร้อยละที่ไม่สูงไปกว่านี้ ในกรณีที่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ปรากฏว่า ๘๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดไม่ได้รับความรู้อะไรเลยจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เพียง ๓% ได้รับความรู้ด้านการเกษตร โภชนาการและสุขภาพอนามัย นอกนั้นมีอัตราร้อยละที่ไม่สูงกว่านี้ สำหรับผู้รับการสัมภาษณ์ทอานนิตยสาร ปรากฏว่า ๘๒% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดไม่ได้รับความรู้อะไรเลยจากนิตยสาร และ ๘๗% ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดไม่ได้รับความรู้อะไรเลยเช่นเดียวกันจากการชมภาพยนตร์ ดังนั้นอัตราร้อยละที่เหลือของผู้อ่านนิตยสารกับผู้ชมภาพยนตร์ที่ได้รับความรู้ จึงเป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำมาก และความรู้ที่ได้รับมาก็มีหลายอย่าง ไม่มีลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนทั้งสองประเภทนี้ สำหรับผู้ที่เรียนรู้อะไรบางอย่างจากสื่อมวลชน ถ้าในกรณีที่ไม่เปิดรับจากสื่อมวลชนบุคคลเหล่านี้จะเรียนรู้โดยการถามจากผู้รู้ โดยการอ่านหนังสือ หรือโดยการถามเพื่อนฝูง เป็นการทดแทนจากสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชน ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าสื่อมวลชนไทยยังไม่ได้ให้ความรู้แก่ประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรีมากเพียงพอ เพราะส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทใด มีอัตราร้อยละที่สูง ที่ใคร่บอกว่าไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยจากสื่อมวลชน ดังนั้น สื่อมวลชนยังไม่ได้ทำหน้าที่ของการเป็นครูให้กับประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรีอย่างเพียงพอ

จากข้อมูลข้างต้นนี้ทำให้สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการให้ความรู้แก่ประชาชนดังต่อไปนี้

ก. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชนไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น สมมติฐานข้อ ก. ใ้รับการยืนยัน ถึงแม้ว่าความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนจะมีไม่มากนักก็ตาม

ข. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้อำนาจการปกครอง การสื่อสารในรูปแบบอื่นจะทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน ปราบกฏาสมมติฐานข้อ ข. นี้ได้รับการยืนยันเช่นเดียวกัน

ค. เนื่องจากสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ดังกล่าวไว้มาก และการสื่อสารรูปแบบอื่นก็ทำหน้าที่แทนสื่อมวลชนไว้มากเช่นกัน จึงไม่สามารถหาข้อสรุปได้ถึงความแตกต่างหรือไม่ระหว่างการสื่อสารรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชน ในการให้ความรู้แก่ประชาชน

สรุป

เป็นที่สงสัยกันอยู่โดยทั่วไปแล้วว่า สื่อมวลชนของประเทศไทยได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศหรือไม่ ในขณะที่ประเทศอยู่ในระหว่างการพัฒนาอย่างมีแบบแผน ทฤษฎีของชาวตะวันตกได้กระตุกหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาเอาไว้ ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีของ Schramm ที่กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ มาทดสอบกับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเมืองปทุมธานี เพื่อที่จะทราบว่าความความคิดเห็นของผู้รับสารหรือประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา

จากผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ พอสรุปได้ว่า

๑. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศไม่เท่าเทียมกัน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยันจากการศึกษา

๒. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้อำนาจในการพัฒนาการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ จะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยันจากข้อมูลเช่นเดียวกัน

๓. ไม่มีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ กับสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ สมมติฐานข้อนี้ไม่ได้รับการยืนยันจากข้อมูลเพราะสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ได้ดีกว่าการสื่อสารรูปแบบอื่นตามความคิดเห็นของผู้รับสารสัมภาษณ์ในเขตเมืองป็นชนบท

ข้อที่น่าสังเกตจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาทดสอบสมมติฐานดังกล่าวมาแล้ว ก็คือ ประการแรก การสื่อสารรูปแบบอื่นที่เขาจัดทำหน้าที่แทนสื่อมวลชนมีอัตราที่ไม่สูงนัก จากการสัมภาษณ์ของตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา ประการที่สอง สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่บางประการน้อยมาก อาทิเช่น การให้สถานภาพแก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกาพัฒนา การให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นต้น ดังนั้น จากผลของการวิจัยครั้งนี้ อาจจะเสนอแนะเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงสื่อมวลชนของประเทศไทยต่อไปได้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สอมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่

ค่านิยมสมัยใหม่เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ
ค่านิยมสมัยใหม่นี้ เป็นแนวคิดทางนามธรรม เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นกับบุคคล
เสียก่อนที่กระบวนการพัฒนาการทาง ๆ จะกระทำไค้สำเร็จ Daniel Lerner
ได้สรุปองค์ประกอบของค่านิยมสมัยใหม่ ซึ่งได้จากประสบการณ์ของชาวตะวันตก
ไว้ดังนี้คือ

๑. การเคลื่อนย้ายบุคลิกภาพ นั่นคือการที่บุคคลสามารถในการที่เห็น
ตัวเองในสถานภาพของผู้อื่น (Empathy) Lerner ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลง
ของสังคมตะวันตกว่า เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ที่จะมีผลต่อการเปลี่ยน
แปลงทางสังคม การคิดโดยอาศัยหลักเหตุและผลจะทำให้คนก้าวล่วงไปจากการ
เชื่อถือโชคลางไสยศาสตร์และการใช้หลักเหตุและผลที่จะสำรวจดูความสำเร็หรือ
ความล้มเหลวของตนเอง มีขึ้นน้อยกับโชคลางหรือฤกษ์ปีศาจ การคิดอย่างมีเหตุ
ผลเช่นนี้ จะทำให้คนเปลี่ยนจากสภาพดั้งเดิมที่ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง กลับมามอง
หาวิถีชีวิตใหม่ กล้าที่จะทดลองโดยมีความหวังว่าจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่า
เก่า การสร้างให้เกิดสภาพ การเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่น (empathy)
เป็นกลไกภายในจิตใจ จะทำให้คนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพใน

Lerner, the Passing of Traditional Society, . Op. cit., pp.47-65
และบางสวนจากการแปลและเรียบเรียงโดย ธีระวีวรรณ ประกอบผล, รายงาน
ประกอบการศึกษาวิชาการวิเคราะห์การปกครองเปรียบเทียบ ภาคการศึกษาที่ ๒
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๒๒.

ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง Lerner มีความเห็นว่า "สภาพการเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่น" นี้ เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการก้าวไต่พ้นจากสภาพสังคมเดิม เพราะทำให้บุคคลเข้าใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ของคนอื่น ๆ ในสังคม และบทบาทกับความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อมของเขา ดังนั้นสมมติฐานที่สำคัญของการศึกษาเรื่องนี้คือ การที่บุคคลสามารถเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่นในระดับสูง ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่เด่น เกิดขึ้นเฉพาะในสังคมสมัยใหม่เท่านั้น นั่นก็คือ สังคมมีลักษณะที่แตกต่างจากสังคมเดิมก็ตรงที่เป็น อุตสาหกรรม อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง สามารถถอนออกเขียนได้ และการมีส่วนร่วมของคนในสังคม สังคมที่พัฒนาแล้วจะต้องมีลักษณะที่เป็นสังคมของการมีส่วนร่วมของคนในสังคม ในที่นี้หมายถึงสังคมที่ประชาชนผ่านการเข้าโรงเรียนมาแล้ว อ่านหนังสือพิมพ์ ใ้ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการทำงานที่จะนำมาใช้ซื้อสินค้าในท้องตลาด ใช้สิทธิหรือออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อตัดสินใจ เลือกผู้แทนของตนด้วยตนเอง และสามารถแสดงออกซึ่งมतिในเรื่องราวต่างๆ ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องส่วนตัว กล่าวโดยสรุปแล้ว พฤติกรรมของประชาชนในสังคมสมัยใหม่เป็นสิ่งที่เกิดจาก "สภาพการเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่น" ไม่ใช่บุคลิกภาพจำกัดเฉพาะตัว โดยยึดถือมันอยู่กับตัวเองโดยไม่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

๒. ทิวทัศน์ของการเคลื่อนย้าย คือ สื่อมวลชน

การเคลื่อนย้ายในที่นี้ คือการเคลื่อนย้ายทางจิตใจ ซึ่งการเคลื่อนย้ายลักษณะนี้เกิดขึ้นมาจาก การเคลื่อนย้ายทางกายภาพ หรือการเคลื่อนย้ายดินที่อยู่อาศัย เพราะการเคลื่อนย้ายดินที่อยู่อาศัย ทำให้คนเปิดรับกับสิ่งที่ตนเองไม่มีประสบการณ์มาก่อน ทั้งสิ่งแวดล้อมใหม่ พบคน และวิถีดำเนินชีวิตใหม่ การเคลื่อนย้ายทางกายภาพเป็นสิ่งที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายทางสังคม ซึ่งในที่สุดก็นำไปสู่การเคลื่อนย้ายทางจิตใจ ซึ่งหมายถึงว่า คนมีทักษะมากยิ่งขึ้น ในการสร้างจินตนาการของตนเองในสภาพของคนอื่นที่ตนเองไม่รู้จัก ในสถานการณ์ที่แปลกประหลาด ในสถานที่และเวลาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ ลักษณะเช่นนี้ก็คือ ลักษณะของการเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่น

สื่อมวลชนนำเอาประสบการณ์ใหม่ ๆ มาให้คนรู้จัก สอนสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากความสามารถของประสาททั้งห้าของมนุษย์ นำสิ่งใหม่นี้ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ เมื่อสื่อมวลชนได้ถูกพัฒนาขึ้นก็เท่ากับขยายการฝึกประชาชนให้เรียนรู้สภาพของผู้อื่นให้เกิดประสบการณ์แปลก ๆ จากสถานการณ์ต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สื่อมวลชนจึง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นและแผยขยายค่านิยมสมัยใหม่ เป็นการทำให้คนจำนวนมาก ได้เห็นวิถีชีวิตจากที่ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป ทำให้เกิดการรับรู้และการตอบสนอง เท่ากับเป็นการฝึกการสร้างสภาพการเห็นตัวเองในสภาพของผู้อื่น ให้เกิดขึ้นได้ง่าย และแผยขยายอย่างรวดเร็ว

๓. "ระบบ" ของลักษณะสมัยใหม่

นอกจากปัจจัยสองประการข้างต้นแล้ว "ระบบ" ของลักษณะสมัยใหม่ ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของลักษณะสมัยใหม่ "ระบบ" ที่ว่านี้คือระบบของการสื่อสารที่มีความแตกต่างกันระหว่างระบบเก่ากับระบบใหม่ ในสังคมแบบดั้งเดิมระบบการสื่อสารจะเป็นระบบชายปากเปล่า ในขณะที่สังคมสมัยใหม่ ระบบการสื่อสารจะดำเนินผ่านทางของการสื่อสาร โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ในการสื่อสาร Lerner ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงการสื่อสารในสองระบบ โดยอาศัยแนวคิดทางการสื่อสารง่าย ๆ คือ ใครพูดอะไรกับใครอย่างไร หรือมองตัวแปรสี่ประการใดแก่ช่องทางในการสื่อสาร ผู้รับสาร เนื้อหา และผู้ส่งสาร ทำให้เห็นความแตกต่างของทั้งสองระบบนี้คือ

ระบบ "สื่อ"	ระบบปากเปล่า
ช่องทางการสื่อสาร: ส่งผ่านสื่อ(มีตัวกลาง)	บุคคล(ต่อหน้า)
ผู้รับสาร: หลากหลาย (มวลชน)	ปฐมภูมิ(กลุ่ม)
เนื้อหา: พรรณาคามที่เป็นจริง(ข่าว)	พรรณาที่แฝงไว้ค่านิยมและความคิดเห็น(กฎ)
ผู้ส่งสาร: อาชีพ(ทักษะ)	ลำดับช่วงชั้น(สถานภาพ)

จะเห็นได้ว่าระบบสื่อสารนั้น ข่าวสารจะถูกจัดทำขึ้นโดยนักสื่อสารอาชีพ ซึ่งถูกคัดเลือกมาโดยเกณฑ์ของการมีทักษะ มีหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสาร ในลักษณะที่เป็นการอธิบายความ โดยผ่านทางสื่อซึ่งไม่ใช่บุคคล อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์ ไปสู่มวลชน ส่วนในระบบปากเปล่า นั้น ข่าวสารถูกส่งมาจากผู้มีอำนาจในสังคม ซึ่งส่งมาในฐานะของตำแหน่งทางสังคมมากกว่าที่จะเป็นนักสื่อสารโดยอาชีพ เนื้อหาของสิ่งที่ส่งมานั้นจะออกมาในลักษณะของกฎเกณฑ์ ที่ผู้รับสารจะต้องไปปฏิบัติ สารจะผ่านโดยการสื่อสารที่อยู่ค่อนหน้าในระหว่างคนบางกลุ่ม เช่น เครื่องหมาย ผู้นิยมนับถือคน เป็นต้น

จากการศึกษาของ Lerner ได้พบว่า ประเทศต่าง ๆ กำลังอยู่ในขั้นของการเปลี่ยนจากระบบหนึ่งมาสู่อีกระบบหนึ่ง และเป็นที่น่าสังเกตว่าการเปลี่ยนนั้นมีทิศทางที่จะเปลี่ยนจากระบบการสื่อสารด้วยปากเปล่ามาสู่ระบบ สื่อ นอกจากนี้ระดับของการเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบบ "สื่อ" นั้นยังมีลักษณะที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะสำคัญส่วนอื่น ๆ ของระบบสังคมด้วย นั่นก็คือ เศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ด้วยเหตุนี้ ระบบของการสื่อสารจึงถูกพิจารณาในลักษณะที่เป็นทั้งกระบวนการ และเป็นทั้งผลของการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมทั้งหมด หรืออาจกล่าวได้ว่าระบบการสื่อสารนั้นเป็นทั้งตัวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และในขณะที่เดียวกันก็จะได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน

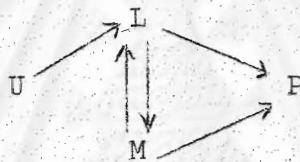
ดังนั้น ความสัมพันธ์ของระบบการสื่อสารทั้งสองแบบกับส่วนอื่นของระบบสังคมสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ดังนี้

ส่วนอื่น ๆ ของระบบสังคม	ระบบสื่อ	ระบบปากเปล่า
เศรษฐกิจ-สังคม	ชุมชนเมือง	ชนบท
วัฒนธรรม	รูนั่งสื่อ	ไม่รูนั่งสื่อ
การเมือง	เลือกตั้ง	แต่งตั้ง

โดยธรรมชาติแล้ว ไม่มีระบบสื่อสารใดที่มีลักษณะสมบูรณ์ไปในแบบใดแบบหนึ่งอย่าง
เดียวตามที่ใครกล่าวมาแล้ว ดังนั้น การเปรียบเทียบปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม
วัฒนธรรม และการเมือง จึงมีลักษณะที่มีใช้เป็นการมองอย่างที่เป็นสิ่ง "สมบูรณ์"
แต่เป็นการมองในลักษณะของความเป็นไปไต่ และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ
มากกว่า

Frederick W. Fray^๑ ได้เสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัย
ต่าง ๆ ตามแนวความคิดของ Lerner ตามที่ใครกล่าวมาแล้วข้างต้นไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ ๑ ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวคิดของ Lerner

U หมายถึง การทำให้เป็นเมือง

L หมายถึง การรื้อหนังสือ

M หมายถึง การเปิดรับสื่อมวลชน

P หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจ

จากการศึกษาของ Lerner โดยใช้ข้อมูลจากประเทศต่าง ๆ ๗๓
ประเทศ ซึ่ง Frederick W. Fray ได้สรุปออกมาเป็นแผนภาพข้างบนนี้ หมาย
ความว่าขั้นตอนของการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เริ่มเมื่อมีการ

^๑ Frederick W. Fray, "Communication and Development,"
in Ithiel De Sola Pool, et al. (eds.), Handbook of Communication
(Chicago : Rand McNally, 1973), p. 400.

ขยายตัวของชุมชน จนกลายเป็นเมือง การศึกษาก็จะเกิดตามมาในชุมชนเมืองซึ่งก็จะทำให้เกิดการ เปิดรับต่อสื่อมวลชนเกิดขึ้น และการขยายตัวของสื่อมวลชนก็จะช่วยยกระดับการศึกษาของประชาชนเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งก็จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมนี่เอง เป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมสมัยใหม่

ควมแนวคิดของ Lerner นี้เอง ผู้วิจัยจึงต้องการทดสอบดูว่า ตัวแปรต่าง ๆ หรือปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่อย่างไรบ้าง โดยเลือกเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ซึ่งเป็นชุมชนเมืองปนชนบท ดังนั้นลักษณะของชุมชนนี้เป็นลักษณะของสังคมเปลี่ยนผ่าน คือมีทั้งชุมชนเมืองและชนบทในบริเวณเดียวกัน เพราะฉะนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้จึงมีทั้งผู้ประกอบการอาชีพของชุมชนเมืองคือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม รัฐบาลและบริการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มีผู้ประกอบการอาชีพของชนบท คือ การเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา เป็นต้น เนื่องจากการกำหนดเขตศึกษาเป็นชุมชนเมืองปนชนบทแล้ว เพราะฉะนั้นตัวแปรการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้วัดโดยคานิยมสมัยใหม่จึงนำมาใช้แทนตัวแปรการทำให้เป็นเมืองของ Lerner และได้เพิ่มตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจ โดยวัดจากรายได้ขึ้นมาอีกหนึ่งตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรที่เลือกมาศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างกันมีดังนี้คือ

๑. คานิยมสมัยใหม่
๒. การเปิดรับต่อสื่อมวลชน
๓. การศึกษา
๔. สถานภาพทาง เศรษฐกิจ
๕. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาในบทนี้ก็คือ ประการแรกต้องการทราบความสัมพันธ์ของตัวแปร คานิยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา สถานภาพ

ทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ไม่พยายามที่จะสรุปในทำนองว่า อะไรเป็นสาเหตุของอะไรแบบ "ไกเกิดก่อนไข่" หรือ "ไข่เกิดก่อนไก" แต่พยายามที่จะสรุปว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นสาเหตุซึ่งกันและกันเท่านั้น ประการที่สองก็คือ พยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ โดยใช้ตัวแปรที่เหลือ สับเปลี่ยนหมุนเวียนซึ่งกันและกัน ประการที่สาม เพื่อที่จะหาค่าความสำคัญของตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยใช้วิธีการนำตัวแปรเหล่านี้สับเปลี่ยนกันเป็นตัวแปรที่ต้องการศึกษา ดังนั้น ถ้าการศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามประการนี้ได้ ก็พอที่จะทำให้ทราบว่า รูปจำลองของ Lerner สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายลักษณะสมัยใหม่ของเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ได้มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้เพื่อการทดสอบหนึ่งข้อดังต่อไปนี้

สมมติฐาน: ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูง และตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ในอัตราที่สูงอีกด้วย

ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษา

เพื่อเป็นการทดสอบรูปจำลองของ Lerner เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ จึงได้นำตัวแปรต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษามาจากเขตคลองหลวง-ธัญบุรี มาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's r) ซึ่งผลจากการคำนวณค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑๑ ค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์จะช่วยให้เราทราบรายละเอียดสองประการของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองที่นำมาศึกษา กล่าวคือ เครื่องหมายของค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์จะชี้ระบุ

ทิศทางของความสัมพันธ์ว่าไปในทิศทางเดียวกันหรือทิศทางตรงกันข้าม และค่าที่แท้จริงของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือไม่นับรวมเครื่องหมาย สามารถใช้เป็นกรณีระบุบอกถึงระดับของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง และถ้านำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ยกกำลังสองก็คือ Coefficient of determination (r^2)

ของการกระจายของตัวแปรตาม ซึ่งสามารถถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระ ตัวอย่างเช่น ถ้าความบ่อยครั้งของการชมโทรทัศน์เป็นตัวแปรตาม และรายได้เป็นตัวแปรอิสระ เมื่อนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏว่า $r = -.60$ หมายความว่า เครื่องหมายลบแสดงถึงว่า ความบ่อยครั้งของการชมโทรทัศน์กับรายได้ไปคนละทิศทาง การชมโทรทัศน์บ่อยครั้งมาก รายได้ต่ำในขณะเดียวกัน รายได้สูง ชมโทรทัศน์น้อย $.60$ แสดงถึงความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง ถ้ายกกำลังสองของ $-.60$ ปรากฏว่าได้เท่ากับ $.36$ ถ้านำเอา 100 คูณ เพื่อออกมาเป็นคารอยละจะได้ 36% ก็หมายความว่า ถ้าเราทราบรายได้ของชุมชนโทรทัศน์ เราจะสามารถอธิบายความบ่อยครั้งของการรับชมโทรทัศน์ได้ถึง 36%

จากการที่นำตัวแปรต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษา ดังนี้คือ การศึกษา รายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่ มาหาค่าสหสัมพันธ์และแสดงไว้ในตารางที่ ๔๑ พร้อมกับทดสอบทางสถิติ ปรากฏว่า

* Norman H. Nie, C. Hadlai Hull, Jean G. Jenkins, Darin Steinbrenner, and Dule H. Bent, SPSS Statistical Package for the Social Sciences (2nd Edition) (New York: McGraw-Hill Book Company, 1975), p. 327.

ตารางที่ ๔๑

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่เลือกมาศึกษา

	การศึกษา	รายได้	การมีส่วนร่วม	การเปิดรับ	ค่านิยม
				ทางการเมือง	การสื่อสาร สมัยใหม่
การศึกษา	-	.๔๔	-.๒๖	.๓๖	.๒๑
รายได้		-	-.๒๕	.๒๕	.๑๘
การมีส่วนร่วมทางการเมือง			-	-.๑๕	-.๐๘
การเปิดรับการสื่อสาร				-	.๒๔
ค่านิยมสมัยใหม่					-

ทุกค่ามีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ทุกค่ามีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๕ ซึ่งก็หมายความว่า ตัวแปรทั้งหลายที่เลือกมาศึกษานี้มีความสัมพันธ์กันจริง โดยโอกาสที่จะพลาดเกิดขึ้นได้ โดยยอมให้ ๕ ตัวอย่างจาก ๑๐๐ ตัวอย่างที่พบว่าตัวแปรที่เลือกมาศึกษานี้ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

จากผลของการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากตารางที่ ๔๑ ปรากฏอย่างชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับ การศึกษา รายได้ การเปิดรับสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่ และความสัมพัทธ์ดังกล่าวก็ไม่มากนัก ยกตัวอย่าง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับลักษณะสมัยใหม่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียง -.๐๘ ซึ่งก็หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองนี้แทบจะไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง เอาเลยทีเดียว จากการจัดแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถือเกณฑ์การไปเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน

สภาตำบล สภาจังหวัด และสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดค่าไปเลือกครั้งน้อยครั้ง ถือว่ามีส่วนทางการเมืองต่ำ ถ้าไปลงคะแนนเสียงมากครั้ง ถือว่ามีส่วนรวมทางการเมืองสูง และคะแนนจากแบบสอบถามสำหรับการวัดค่านิยมสมัยใหม่ก็ถูกแบ่งออกเป็น ระดับ สูง-กลาง-ต่ำ ตามค่าคะแนนที่ไต่รับ เมื่อนำมาจัดทำตาราง เขาด้วยกัน ปรากฏว่าในกลุ่มของผู้ที่มีส่วนรวมทางการเมืองสูง ปรากฏว่ามีเพียง ๕.๒% ของบุคคลกลุ่มนี้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง และมีอัตราถึง ๑๘.๑% ของบุคคลกลุ่มนี้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ต่ำ และ ๓๖.๕% ของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ปานกลาง ซึ่งตามหลักทฤษฎีของ Lerner แล้ว น่าจะเป็นว่าผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่สูง ยอมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงด้วย เพราะการพัฒนาจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อบุคคลเขามามีส่วนรวมในกิจกรรมของสังคม และเมื่อเขามารวมในกิจกรรมสังคมมาก เขา สังคมนั้นก็จะเป็นสังคมสมัยใหม่ ดังนั้น จากความสัมพันธ์ที่สัมพันธ์กับค่าจากข้อมูลดังกล่าวจึงน่าจะกล่าวไว้ในเขตชุมชนคลองหลวง-ธัญบุรี การที่บุคคลจะมีค่านิยมสมัยใหม่ไม่จำเป็นต้องเขามามีส่วนรวมทางการเมือง หรือเขามามีส่วนรวมในกิจกรรมทางสังคมบางอย่างก็ได้ ดังนั้น จึงเกิดคำถามขึ้นมาใหม่ว่า ในลักษณะของสังคมไทยการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในสังคมมากน้อยแค่ไหน การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงจะประสบผลสำเร็จ หรือถ้าจะกล่าวให้แน่ชัด ก็น่าจะเป็นารูปจำลองของการพัฒนาของตะวันตกจะถูกนำมาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งจากข้อมูลของ เขตชุมชนคลองหลวง-ธัญบุรี ก็มีบางส่วนที่ไต่พิสูจน์ไว้มากแล้วว่า การมีค่านิยมสมัยใหม่กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แทบจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก ทั้ง ๆ ที่ชุมชนนี้บางส่วนเป็นชุมชนเมืองไปแล้วด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ถ้านำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (๑) มาหาค่าสหสัมพันธ์บางส่วนกับค่านิยมสมัยใหม่ (๒) โดยควบคุมตัวแปรทางด้านการศึกษา (๓) รายได้ (๔) และการเปิดรับต่อสื่อมวลชน (๕) หรือค่า $r = ๐.๓๔๕$ ปรากฏว่ามีค่าเท่ากับ -0.๑๒ ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ยิ่งทำให้แน่ใจยิ่งขึ้นถึง ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แทบจะไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับค่านิยมสมัยใหม่ ของประชาชนในเขต
คลองหลวง-ธัญบุรี

ตัวแปรอีกสองตัวคือ การศึกษากับการเปิดรับทอสื่อมวลชนมีผลต่อการเข้า
มามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามทฤษฎีของ Lerner จากตารางที่ ๔๑ ปรากฏ
ว่า การศึกษาและการเปิดรับทอสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นความสัมพันธ์เชิงกลวง มีไม่มากนักค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ของตัวแปรการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เท่ากับ -0.26 ใน
ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการเปิดรับทอสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เท่ากับ -0.15 จากข้อมูลจากการสำรวจพบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับสูง ๖๕% มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา (๕๑%) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับต่ำ ๑๗% เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง และ ๓๐% เป็นผู้ที่มี
ส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง ถ้าเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาระดับ ป.๑ -
ป.๔ ซึ่งเป็นผู้ได้รับการศึกษาระดับต่ำที่สุด ปรากฏว่า ๖๕.๗% เป็นผู้ที่มีส่วน
ร่วมทางการเมืองในระดับสูง ๑๖% เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง
และ ๑๘.๐% เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ เพราะฉะนั้น ระดับการศึกษา
มีความสัมพันธ์ในทางผกผันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และยังทำให้แน่ใจยิ่งขึ้น
เมื่อนำการมีส่วนร่วมทางการเมือง (๑) มาหาค่าสหสัมพันธ์บางส่วนกับระดับการ
ศึกษา (๓) โดยควบคุมค่านิยมสมัยใหม่ (๒) รายได้ (๔) และการเปิดรับ
ทอสื่อมวลชน (๕) ปรากฏว่า $r = 0.2645$ มีค่าเท่ากับ -0.16 มีระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งก็เท่ากับยืนยันข้อความข้างต้นที่กล่าวไว้ว่า ระดับการ
ศึกษามีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยข้อสรุปประเด็น
นี้เองที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีของ Lerner ที่กล่าวว่า อิทธิพลของการศึกษาที่เกิด
ขึ้นมาพร้อมกับความเจริญเติบโตของชุมชนเมือง จะเป็นแรงผลักดันให้ประชาชน
ที่ได้รับการศึกษาในชุมชนเมือง เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง

ของสังคม แต่ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ปรากฏออกมาในทางตรงกันข้ามกับทฤษฎีของ Lerner ตามที่ไคกลาวไวข้างตน

เช่นเดียวกับตัวแปร การศึกษา ตัวแปรการเปิดรับต่อสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าไม่สูงนักเพียง -0.05 เท่านั้น เมื่อตรวจสอบจากข้อมูล ปรากฏว่า ในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีการเปิดรับต่อสื่อมวลชนในระดับต่ำ 66.9% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง 13.3% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง และ 20.9% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ขณะที่ในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีการเปิดรับต่อสื่อมวลชนในระดับสูง มีเพียง 45.4% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง 17.4% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง และ 36.9% มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ซึ่งก็พอสรุปได้บางว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกันอย่างแน่นอน เมื่อตรวจสอบโดยการนำเอาการมีส่วนร่วมทางการเมือง (๑) มาหาคาสหสัมพันธ์บางส่วนกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน (๕) โดยควบคุมค่านิยมสมัยใหม่ (๒) การศึกษา (๓) และรายได้ (๔) ปรากฏว่าไคค่า 0.50334 คือ -0.03 และไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทำให้เกิดข้อสรุปที่แน่ชัดขึ้นใหม่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คอยข้อสรุปอันนี้เองทำให้ทฤษฎีของ Lerner เหนะจะให้การอธิบายอะไรไม่ได้เลย สำหรับการอธิบายขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ของชุมชนคลองหลวง-ธัญบุรี เพราะ Lerner ไคกลาวไวอย่างชัดเจนว่า การเปิดรับต่อสื่อมวลชนเป็นผลทำให้คนเขามามีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อผลออกมาในทางตรงกันข้ามคือ การเปิดรับต่อสื่อมวลชนไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะฉะนั้นการที่คนเปิดรับต่อสื่อมวลชนสูง ไม่จำเป็นที่คงเขารวมกิจกรรมทางการเมืองสูงด้วย

จากทฤษฎีของ Lerner ที่กล่าวถึงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่ช่วยเหลือ เกือบทุกที่เกิดขึ้นในสังคมของชุมชนเมือง กล่าวคือ เมื่อมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนก็เจริญเติบโตขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อสื่อมวลชนเจริญเติบโตขึ้นก็จะทำให้คนมีการศึกษามากขึ้น หรือสื่อมวลชนให้ความรู้แก่ประชาชนด้วย จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในตารางที่ ๔๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของประชาชนในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี คือ .๓๖ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ นั่นก็หมายความว่า การศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ที่ไปในทิศทางเดียวกันในระดับไม่สูงนัก จากข้อมูลที่ได้รับการสำรวจปรากฏว่า ในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีการเปิดรับต่อสื่อมวลชนระดับสูง ๔๗.๓% เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษา มศ. ๑- มศ. ๒๗.๖% เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับ ป. ๑-ป.๔ และ ๒๓.๖% ที่เป็นผู้มีระดับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งก็แสดงว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่เปิดรับต่อสื่อมวลชนระดับสูง มีการศึกษาสูงพอสมควร ถ้าพิจารณาเฉพาะกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปรากฏว่า ๕๔% เป็นผู้ที่เปิดรับต่อสื่อมวลชนในระดับสูง ๒๘.๘% เปิดรับต่อสื่อมวลชนในระดับปานกลาง และ ๑๖% ที่เปิดรับต่อสื่อมวลชนในระดับต่ำ ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันใ้ว่าการเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับการศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน และเมื่อนำเอาการศึกษา (๓) มาหาค่าสหสัมพันธ์บางส่วนกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน (๕) โดยควบคุมการมีส่วนรวมทางการเมือง (๑) ค่านิยมสมัยใหม่ (๒) และรายได้ (๔) ปรากฏว่าค่า r ๓๕.๑๒๔ คือ .๑๘ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ยิ่งเพิ่มความแน่ใจว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนในทิศทางเดียวกันในระดับที่ไม่สูงนัก ผลที่ได้มานี้จึงคลายความทฤษฎีของ Lerner ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนในชุมชนเมือง ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อเป็นการทดสอบว่าข้อมูลข้างต้นมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงอย่าง
เดียว ไม้มีความสัมพันธ์เส้นโค้ง เขามาเกี่ยวข้องกับ r^2
ซึ่งเป็นค่าสัดส่วนของการกระจายที่ตัวแปรตามถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระในเชิงเส้น
ตรง เปรียบเทียบกับค่าเอ็คตากำลังสอง (๗) ซึ่งเป็นค่าสัดส่วนของการกระจาย
ที่ตัวแปรตามถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระ ในทั้งเชิงเส้นตรงกับเส้นโค้งรวมกัน
ดังนั้น ถ้านำค่า r^2 ลบออกจากค่าเอ็คตากำลังสองก็จะได้อัตราส่วนที่อธิบายของ
ตัวแปรอิสระเพิ่มเติม อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง แต่เอาค่า r^2
ลบออกจากเอ็คตากำลังสอง ได้ค่าที่ต่ำมากหรือไม่มีเลย ก็ทำให้ทราบว่าตัวแปร
ทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงอย่างเดียว หรือเป็นส่วนใหญ่ ค่าสหสัมพันธ์
ที่ได้มีความถูกต้องยิ่งขึ้นสำหรับการแปลความหมายข้อมูล ตารางที่ ๔๒ เป็นตาราง
ที่เปรียบเทียบค่า r^2 กับค่าเอ็คตากำลังสอง ผลปรากฏว่า ค่า r^2 กับค่าเอ็คตา
กำลังสองแทบจะไม่มี ความแตกต่างกันเลย ซึ่งก็พอสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของ
ตัวแปรต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในตารางที่ ๔๒ นี้ ส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์ในเชิง
เส้นตรงโดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง เขารวมกัน ในอัตราที่น้อยมาก

ดังนั้น เมื่อค่า r^2 กับค่าเอ็คตากำลังสองไม่แตกต่างกัน ทำให้ได้ข้อ
สรุปที่มีความมั่นใจยิ่งขึ้นว่า ทฤษฎีของ Lerner นั้น เมื่อประยุกต์ใช้กับเขตคลอง
หลวง-ธัญบุรี ซึ่งเป็นชุมชนเมืองปนชนบทใดบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือ ในเขต
ชุมชนเมืองปนชนบท การศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ต่อกันใน
ลักษณะที่ไปในทิศทางเดียวกัน แต่การศึกษาไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้คนไปมีส่วนร่วม

^๑ N.M. Downie and R.W. Heath, Basic Statistical Methods
(Fourth Edition) (New York: Harper & Row, 1974), p. 114.

ตารางที่ ๔๒

การเปรียบเทียบค่า r^2 กับค่าเอ็ดตากำลังสอง

	การศึกษา	รายได้	การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	การเปิดรับ ต่อสื่อมวลชน	ค่านิยม สมัยใหม่
การศึกษา	.๑๘ (.๑๘)	.๐๖ (.๐๗)		.๑๒ (.๑๓)	.๐๘ (.๐๘)
รายได้	- (.๐)	.๐๖ (.๐๖)		.๐๘ (.๐๘)	.๐๓ (.๐๓)
การมีส่วนร่วมทางการเมือง		-		.๐๒ (.๐๒)	.๐๐๘ (.๐๑)
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน				-	.๐๗ (.๐๘)
ค่านิยมสมัยใหม่					-

ค่านอกวงเล็บเป็นค่า r^2 ค่าในวงเล็บเป็นค่าเอ็ดตากำลังสอง

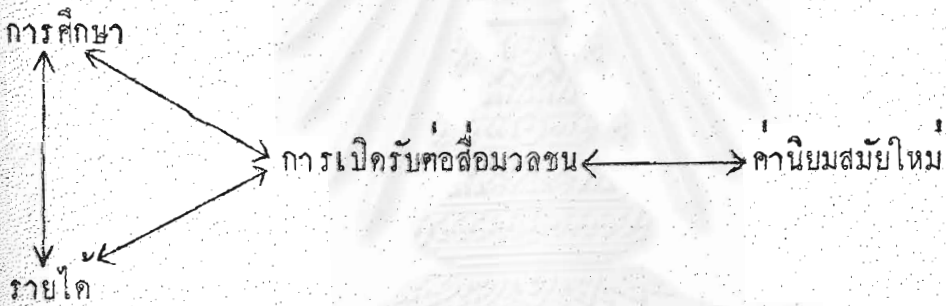
ทางการเมือง ในขณะที่การเปิดรับต่อสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ไม่จำเป็นต้อง เป็นคนที่มีความนิยมสมัยใหม่เสมอไป

ประเด็นที่ตามมาในขั้นนี้คือ วัตถุประสงค์ของ Lerner ไม่สามารถที่จะอธิบายค่านิยมสมัยใหม่ของชุมชนคลองหลวง-ชัยบุรี จะมีรูปจำลองอะไรที่เราควรเสนอแนะจากข้อมูลที่ได้อาจจากการเก็บรวบรวมมา ในเขตคลองหลวง-ชัยบุรี เพื่อที่จะอธิบายค่านิยมสมัยใหม่ได้อย่างไร ดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นตัวแปรที่ไม่ให้ประโยชน์อะไร มากนักสำหรับศึกษาค่านิยมสมัยใหม่ของชุมชน

ชนเมืองปนชนบทของเขตคลองหลวง-ธัญบุรี เพราะฉะนั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้วจึงตั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกจากรูปจำลอง เสนอแนะในแผนภูมิที่ ๒ ซึ่งอธิบายไว้ว่า ในชุมชนเมืองปนชนบทของเขตคลองหลวง-ธัญบุรี การศึกษากับรายได้ เป็นจุดเริ่มต้นของการที่มีค่านิยมสมัยใหม่ การศึกษากับรายได้ จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในทิศทางเดียวกันเสียก่อน จากการหาค่า

แผนภูมิที่ ๒

รูปจำลองการเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ของคลองหลวง-ธัญบุรี

สหสัมพันธ์บางส่วน ระหว่างการศึกษากับรายได้โดยควบคุม การเปิดรับต่อสื่อมวลชน กับค่านิยมสมัยใหม่ จะมีค่าเท่ากับ .๓๑ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ และการศึกษากับรายได้นี้เอง น่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดรับต่อสื่อมวลชน กล่าวคือ การศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน โดยความสัมพันธ์บางส่วนระหว่างการศึกษากับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ควบคุมตัวแปรรายได้กับค่านิยมสมัยใหม่ มีค่า .๒๐ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ และรายได้อีกก็มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนด้วย โดยความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ควบคุมตัวแปรการศึกษา กับค่านิยมสมัยใหม่ มีค่า .๒๐ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ และการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่

โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ เมื่อควบคุมตัวแปร การศึกษากับรายได้ มีค่า .๕๐ มีระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕ จากการทดสอบทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์ บางส่วนระหว่างการศึกษากับค่านิยมสมัยใหม่ โดยควบคุมตัวแปร รายได้กับการเปิด รับต่อสื่อมวลชนมีค่าเท่ากับ .๐๘ ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ดังนั้น ก็แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองนี้ ไม่มีความสัมพันธ์เชิง เส้นตรงซึ่งกันและกัน และเมื่อ ทดสอบทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง รายได้กับค่านิยมสมัยใหม่ ปรากฏว่า มีค่า -.๐๒ ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ เพราะฉะนั้นก็แสดงว่า การ ศึกษากับรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์เชิง เส้นตรงกับค่านิยมสมัยใหม่ ดังนั้นจึงเห็นได้ ว่าในแผนภูมิที่ ๒ จึงไม่มีเส้นที่โยงระหว่าง การศึกษากับค่านิยมสมัยใหม่ และ รายได้กับค่านิยมสมัยใหม่

ผู้วิจัยเองตระหนักดีว่า ค่าสหสัมพันธ์ไม่สามารถใช้ระบุถึงสาเหตุของผล ที่เกิดขึ้นได้ เพียงแคแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเท่านั้น แต่ผู้วิจัยก็ อาจจะเสนอแนะรูปจำลอง เพื่อการแสวงหาขอมูลมาพิสูจน์ต่อไป เกี่ยวกับกระบวนการ เปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ของชุมชน เมืองป็นชนบท หรือลักษณะของสังคมเปลี่ยน ผ่าน การศึกษานี้ขอเสนอไว้ว่า การศึกษากับรายได้ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีผลต่อการเปิดรับสื่อมวลชน และการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีผลโดยตรงต่อค่านิยม สมัยใหม่ เพราะฉะนั้น การส่งเสริมค่านิยมการศึกษา การเพิ่มรายได้ เป็นสิ่งที่จะต้อง เป็นมาก่อนที่จะส่งเสริมการเปิดรับสื่อมวลชน เมื่อมีการเปิดรับสื่อมวลชนมากขึ้น ผลที่ได้ก็คือค่านิยมสมัยใหม่ ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงของ สังคม

ดังนั้น จากบางส่วนของสมมติฐานที่ต้องการทดสอบที่ว่า "ค่านิยมสมัย ใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ สถานภาพทาง เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางเดียวกันระดับสูง" นำที่จะถูก ปฏิเสธควยขอมูลจากที่โลกลาวมาแล้วข้างตน เพราะตัวแปรทั้งหมดนี้ไม่มีความ

สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทั้งหมด แต่มีเพียงตัวแปรบางตัว เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คำนิยมสมัยใหม่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน เท่านั้น และการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดรับต่อสื่อมวลชนและรายได้ ในขณะที่รายได้อีกมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาและการเปิดรับต่อสื่อมวลชนด้วย ส่วนความสัมพันธ์อื่น ๆ ของตัวแปรที่เหลือได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันนั้นก็มีความสัมพันธ์กันไม่มากนัก ค่าสหสัมพันธ์สูงสุดที่สังเกตได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับต่อสื่อมวลชนกับค่านิยมสมัยใหม่โดยมีค่า $r^2 = .๔๐$ ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ไม่สูงนัก เพราะฉะนั้น บางส่วนของสมมติฐานที่ได้ออกมาขึ้น เพื่อการทดสอบไม่ได้รับการยืนยันหรือสมควรที่ถูกลบไป

ความสามารถในการอธิบายตัวแปรที่เลือกมาศึกษา

ในตอนที่แล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวที่มีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงไร จากตัวแปรที่เลือกมาศึกษา ซึ่งได้แก่ การศึกษารายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับต่อสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่ ในตอนนี้ผู้วิจัยมีความสนใจ เช่นเดียวกับในตอนที่แล้ว คือสนใจความมากน้อยของความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เลือกมาทำการศึกษากับความสามารถอธิบายของตัวแปรตามโดยตัวแปรอิสระ แต่ต่างกันว่า ตัวแปรอิสระในตอนนี้อาจมีเพียงตัวแปรเดียว แต่มีหลายตัวแปรอิสระ ในเวลาเดียวกัน ที่มาช่วยกันอธิบายตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง และความสัมพันธ์ของตัวแปรตามหนึ่งตัวกับตัวแปรอิสระหลายตัวมีมากน้อยแค่ไหน ดังนั้น สถิติที่มาช่วยในการวิเคราะห์ในตอนนี้อีกคือค่า Multiple R ซึ่งใช้สำหรับหาค่าความมากน้อยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามหนึ่งตัวกับตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวพร้อมกัน กับค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่ใช้อธิบายปริมาณของการกระจายของตัวแปรตามโดยตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวพร้อมกัน ในที่นี้ตัวแปรที่เลือกมาศึกษา

ทั้ง ๕ ตัว จะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระซึ่งกันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมุ่งพิจารณา ว่าตัวแปรใดสามารถที่จะถูกอธิบายโดยตัวแปรอื่น ๆ ไ้ไ้มากน้อยเพียงใด และยังใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทดสอบบางส่วนของสมมติฐานที่กำหนดไว้ในตอนต้นของบทนี้ด้วย

ตารางที่ ๕๓

ค่า Multiple R กับค่า R^2 ของตัวแปรที่เลือกมาศึกษา

ตัวแปรตาม	ค่า Multiple R	ค่า R^2
การศึกษา	.๕๘	.๒๓
รายได้	.๕๘	.๒๓
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.๓๐	.๐๙
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	.๕๓	.๒๘
ค่านิยมสมัยใหม่	.๕๑	.๑๗

ตารางที่ ๕๓ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวแปรตามและตัวแปรที่เหลือเป็นตัวแปรอิสระรวมกันทั้งหมด มีความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุดคือเพียง .๓๐ ในขณะที่ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับต่อสื่อมวลชนซึ่งเป็นตัวแปรตามกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือมีค่า Multiple R สูงสุดคือ .๕๓ กล่าวโดยทั่วไปแล้วความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เลือกมาศึกษามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ในระดับที่ไม่สูงนัก (.๓๐)

จากตารางที่ ๕๓ เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าปริมาณการกระจายของตัวแปรตามที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระหลายตัวรวมกัน เมื่อนำเอา ๑๐๐ คูณค่า R^2 ในตารางที่ ๕๓ นี้ ก็ได้ค่าร้อยละของการอธิบายตัวแปรตาม

จากตัวแปรอิสระรวมกัน ดังนั้น เมื่อการเปิดรับสื่อมวลชนมีค่า r^2 สูงสุด คือ ๒๔ ก็เท่ากับว่า ๒๔% ของการเปิดรับสื่อมวลชนถูกอธิบายโดย การศึกษา รายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และค่านิยมสมัยใหม่รวมกัน ในขณะที่ ๑๗% ของค่านิยมสมัยใหม่ถูกอธิบายได้โดยตัวแปร การศึกษา รายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับสื่อมวลชนรวมกัน เพียง ๕% เท่านั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกอธิบายได้โดยตัวแปร การศึกษา รายได้ การเปิดรับสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่รวมกัน สำหรับการศึกษากับรายได้ ถูกอธิบายด้วยตัวแปรที่เหลือในอัตรา ๒๓% เท่า ๆ กัน เพราะฉะนั้น การเปิดรับสื่อมวลชนถูกอธิบายได้มากที่สุด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองถูกอธิบายได้น้อยที่สุด จากตัวแปรที่เลือกมาศึกษาารวมกัน

จากข้อมูลข้างบนนี้ ทำให้บางส่วนของสมมติฐานที่กล่าวไว้ในตอนต้นของบทปฏิบัติการพิเศษ หรือไม่ได้รับการยืนยัน บางส่วนของสมมติฐานดังกล่าวนี้คือ "ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สามารถถูกนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ ในอัตราที่สูงอีกด้วย" แต่จากค่า r^2 ข้างบนนี้ ปรากฏว่า เมื่อนำตัวแปรเหล่านี้มาจัดเปลี่ยนกันเป็นตัวแปรตามและตัวแปรที่เหลือเป็นตัวแปรอิสระรวมกันช่วยอธิบายตัวแปรตาม ปรากฏว่า ความสามารถในการอธิบายของตัวแปรต่าง ๆ ไม่อยู่ในอัตราที่สูง เหมือนกับการศึกษาของ Lerner เพราะตัวแปรตามที่ได้รับการอธิบายสูงสุดจากกลุ่มตัวแปรที่เหลือมีอัตราเพียง ๒๔% เท่านั้น ซึ่งตัวแปรตามตัวนี้ใดแก่ การเปิดรับสื่อมวลชน ดังนั้น ส่วนนี้ของสมมติฐานที่ได้ออกมาจึงขึ้นเพื่อทดสอบ ผลปรากฏว่าถูกปฏิเสธหรือไม่ได้รับการยืนยันจากข้อมูลที่ทำการศึกษาคง

ค่าความสำคัญของตัวแปรที่เลือกมาศึกษา

ค่าความสำคัญในที่นี้ พิจารณาโดยการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระ

หลาย ๆ ตัว ในเวลาเดียวกันที่ผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อตัวแปรตาม นั้น ก็คือ ถ้าตัวแปรอิสระตัวใดในหลาย ๆ ตัวที่อยู่ในสมการเดียวกัน สามารถอธิบาย ถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามได้มาก ก็แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรตามมาก เพื่อให้การเปรียบเทียบกระทำได้ เพราะฉะนั้น จึงต้องแปลงค่าของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทำนายตัวแปรตามให้อยู่ในหน่วยเดียวกันเสียก่อน แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบ เพราะฉะนั้น การที่นำตัวแปรต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกันได้ ก็คือ การหาค่า เบตา ในสมการของการถดถอยพหุคูณเชิงซ้อน ค่าเบตานั้นจะถูก แปลงให้อยู่ในหน่วยของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จึงทำให้ค่าเบตาที่ใดมาทุกค่า สามารถนำมา เปรียบเทียบกันได้ ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าเราต้องการพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับการศึกษา ถ้าใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนที่เข้า สมการของการถดถอยพหุคูณ ทำให้ค่าคงที่ A เท่ากับศูนย์ นั่นก็คือ ค่าสัมประสิทธิ์ พหุคูณหรือที่เรียกว่า เบตา มีความหมายว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหนึ่งหน่วยของ ความเบี่ยงเบนมาตรฐานในตัวแปรตาม ถูกทำนายได้โดย เมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไปหนึ่งหน่วย เบี่ยงเบนมาตรฐานเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าค่าเบตาของ ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ เท่ากับ +.๕ ก็แสดงว่า การทำนายค่าคะแนน ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรตามจะเพิ่มขึ้น .๕ ของหน่วยเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับแต่ละหน่วยของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เพิ่มขึ้นของตัวแปรการศึกษา เพราะฉะนั้นเมื่อนำค่าเบตานั้นมาเปรียบเทียบกัน ก็จะได้อรรถาความสำคัญของ แต่ละตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามได้

ตารางที่ ๔๔ เป็นผลมาจากการคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดย โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ค่าเบตาของสมการถดถอยพหุคูณ เมื่อการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าค่านิยมสมัยใหม่มีค่าเบตาสูงที่สุด คือ ๐.๓๓๐๓ หน่วยของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งก็หมายความว่า ถ้าค่าคะแนนของการเปิดรับสื่อมวลชนเพิ่มขึ้น ๓๓.๐๓ หน่วยของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับทุกหนึ่งหน่วย

ตารางที่ ๕๕

การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนายนการ เปิดรับต่อสื่อ
มวลชนควยคาเบตา

ตัวแปรอิสระ	คาเบตา	อันดับ	F
คานิยมสมัยใหม่	๐.๓๓๐๓	๑	๑๒๘.๓๖๔*
รายได้	๐.๒๐๔๕	๒	๓๒.๐๕๓*
การศึกษา	๐.๑๘๘๓	๓	๒๓.๑๕๑*
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	๐.๐๑๘๑	๔	๐.๒๘๓

ระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ ๐.๐๕

$$F_{๐.๐๕} (๔, ๖๘๕) = ๒.๓๓$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ของคาเบียง เบนมาตรฐานเพิ่มขึ้นของคานิยมสมัยใหม่ หรือคาคะแนของคานิยมสมัยใหม่เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ก็สามารคาคคะเนไคววา คาคะแนการเปิดรับต่อสื่อมวลชนตองเพิ่มขึ้น ๐.๓๓๐๓ หน่วย (หน่วยในทนี่คือหน่วยของความเบียง เบนมาตรฐาน). ควยเหตุนี้ คานิยมสมัยใหม่ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ในการทำนายนการ เปิดรับต่อสื่อมวลชน รองลงมาได้แก่ ตัวแปรรายได้ การศึกษา และการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย

ตัวแปรตัวที่สองที่เราสนใจที่จะศึกษาก็คือ คานิยมสมัยใหม่ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนเพื่อให้ไปพัฒนาประเทศ ตารางที่ ๕๕ ได้แสดงให้ เห็นว่าการเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสำคัญที่สุดในการอธิบายคานิยมสมัยใหม่

ตารางที่ ๕๕

การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนายค่านิยมสมัยใหม่ด้วย
คาเบตา

ตัวแปรอิสระ	คาเบตา	อันดับ	F
การเปิดรับสื่อมวลชน	๑.๕๒๗๒	๑	๑๒๘.๗๖๔*
การศึกษา	๑.๐๕๐๗	๒	๑.๐๕๓
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	๑.๗๒๑๔	๓	๐.๓๖๒
รายได้	๑.๐๐๕๘	๔	๐.๐๖๒

ระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ ๐.๐๕

$$F_{.๐๕} (๔, ๖๘๕) = ๒.๑๗$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

กล่าวคือ ค่าคะแนนค่านิยมสมัยใหม่จะเพิ่มขึ้น ๑.๕๒๗๕ หน่วยของทุกหนึ่งหน่วยของการเปลี่ยนแปลงของค่าคะแนนการเปิดรับสื่อมวลชน แต่คาเบตาของตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ ๒ อันดับที่ ๓ และอันดับที่ ๔ ในการทำนายค่าคะแนนของค่านิยมสมัยใหม่ มีค่าติดลบ ซึ่งทำให้การเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยของตัวแปรอิสระก็หมายถึง การลดลงของค่าคะแนนของค่านิยมสมัยใหม่ ผู้วิจัยจึงทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของตัวแปร การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายได้กับค่านิยมสมัยใหม่ ผลการทดสอบค่า F ปรากฏว่า ตัวแปรเหล่านั้นไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P = ๐.๐๕$ ดังนั้น ตัวอย่างที่เลือกมาศึกษามาจากสมการที่มีค่า β_2 β_3 β_4 นั้นก็คือ การเปลี่ยนแปลงในตัวแปร การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายได้ ไม่สามารถใช้สำหรับทำนายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นตัวแปรตามได้

ตารางที่ ๔๖

การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนายการศึกษา
ควยคา เบตา

ตัวแปรอิสระ	คาเบตา	อันดับ	F
รายได้	๐.๓๑๘๐	๑	๓๖.๓๐๒ *
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	๐.๒๐๒๐	๒	๒๓.๑๑๕๑ *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	๐.๑๕๔๘	๓	๒๐.๐๓๑ *
ค่านิยมสมัยใหม่	๐.๐๓๓๘	๔	๑.๐๕๓๗

ระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ ๐.๕

$$F_{.๕} (๔, ๖๘๕) = ๒.๓๓$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เพราะฉะนั้น ผลที่ได้มานี้เท่ากับสนับสนุนรูปจำลองการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ของ
คลองหลวง-ธัญบุรี ซึ่งเสนอไว้ในแผนภูมิที่ ๒ กล่าวคือ ตัวแปรการศึกษา
รายได้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีผลโดยตรงต่อค่านิยมสมัยใหม่ เพราะ
การศึกษากับรายได้มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดรับต่อสื่อมวลชน และการเปิดรับต่อสื่อ
มวลชนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่

ดังนั้น การพิจารณาความสำคัญของตัวแปรที่อธิบายตัวแปรการศึกษา
จึงน่าจะมีประโยชน์ในการสนับสนุนรูปจำลองดังกล่าวควย ตารางที่ ๔๖ แสดง
ให้เห็นว่า รายได้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญที่สุดต่อการศึกษานี้ ซึ่งเป็นตัวแปรตาม
โดยมีคาเบตา ๐.๓๑๘๐ หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่สองก็คือ การ

เปิดรับข้อสอบมวลชนซึ่งมีค่าเบตาเท่ากับ ๐.๒๑๑๐ นั้นคือ การเปลี่ยนแปลงใน รายได้และการเปลี่ยนแปลงในการเปิดรับข้อสอบมวลชน มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการศึกษา ๓๑๘๐ หน่วย เบี่ยงเบนมาตรฐานกับ ๒๑๑๐ หน่วย เบี่ยงเบนมาตรฐาน ในขณะที่เดียวกัน การเพิ่มขึ้นของค่าคะแนนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีผลทำให้ลดระดับของการศึกษา ในประเด็นนี้จึงดูเหมือนว่า การเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงระดับของการศึกษา สำหรับคานियมสมัยใหม่จากการทดสอบทางสถิติ ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ ๐.๕๐ ซึ่งก็หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับค่าคะแนนคานियมสมัยใหม่ ไม่สามารถนำมาทำนายการเปลี่ยนแปลงของระดับของการศึกษาได้ ควบข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ เท่ากับเป็นการยืนยันรูปจำลองการเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ คลองหลวง-ชัยบุรี ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในรายได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงในการเปิดรับข้อสอบมวลชนมีผลต่อการศึกษา แต่การเปลี่ยนแปลงในคานियมสมัยใหม่ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการศึกษา

ถ้ารายได้เป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏจากตารางที่ ๔๗ ที่ได้แสดง ความสำคัญก่อนหลังของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนาย รายได้ ซึ่งตัวแปรการศึกษา เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาได้แก่ ตัวแปรการเปิดรับข้อสอบมวลชน และตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีลักษณะการทำนายเชิงผกผัน และการเปลี่ยนแปลงของคานियมสมัยใหม่ ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ดังนั้น คานियมสมัยใหม่ จึงไม่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ ดังนั้น รูปจำลองการเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ คลองหลวง-ชัยบุรี จึงได้รับการยืนยันอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ การศึกษามีผลต่อรายได้และการเปิดรับข้อสอบมวลชน มีผลต่อรายได้ แต่คานियมสมัยใหม่ไม่มีผลต่อรายได้แต่อย่างใด

ตารางที่ ๔๗

การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนายรายได้ควยคาเบตา

ตัวแปรอิสระ	ค่าเบตา	อันดับ	F
การศึกษา	๐.๓๑๑๖	๑	๗๖.๗๑๓ *
การเปิดรับสื่อมวลชน	๐.๒๑๑๘๓	๒	๓๒.๐๘๓ *
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	-๐.๑๓๒๒	๓	๑๔.๕๖๓ *
ค่านิยมสมัยใหม่	-๐.๑๑๐๘	๔	๐.๐๖๒

ระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ ๐.๐๕

F ๐.๘๕ (๔, ๖๘๕) = ๒.๓๗

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ถึงแม้ว่าตัวแปร การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถูกคัดออกไปแล้วจากการวิเคราะห์ ควยสาเหตุที่ว่า เป็นตัวแปรที่แทบจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดเลย หรือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม แต่การที่มาตรวจสอบดูอีกครั้งเพื่อคชามแนใจว่า จะมีตัวแปรอิสระตัวใดย่างที่มีคาคชามสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งความจริงแล้วเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ สามารถเป็นครรชนของการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม อันเป็นผลที่แสดงถึงความสมัยใหม่ของสังคมที่พัฒนา แต่จากตารางที่ ๔๘ ปรากฏว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ รายได้ ค่านิยมสมัยใหม่ และอันดับสุดท้าย คือการเปิดรับสื่อมวลชน แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับระดับการศึกษา หรือระดับรายได้ มีผลในการเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ถ้าการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ ๔๘

การเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการทำนายนการมีส่วนร่วมทาง
การ เมืองควยคาเบตา

ตัวแปรอิสระ	คาเบตา	อันดับ	F
การศึกษา	-๑.๑๘๓๕	๑	๒๐.๐๓๑ *
รายได้	-๑.๑๕๗๔	๒	๑๔.๕๖๓ *
คานิยมสมัยใหม่	-๑.๐๓๕๔	๓	๐.๓๖๒
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	-๑.๐๒๓๐	๔	๐.๒๘๗

ระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ ๐.๐๕

F ๕.๕ (๔, ๖๘๕) = ๒.๓๗

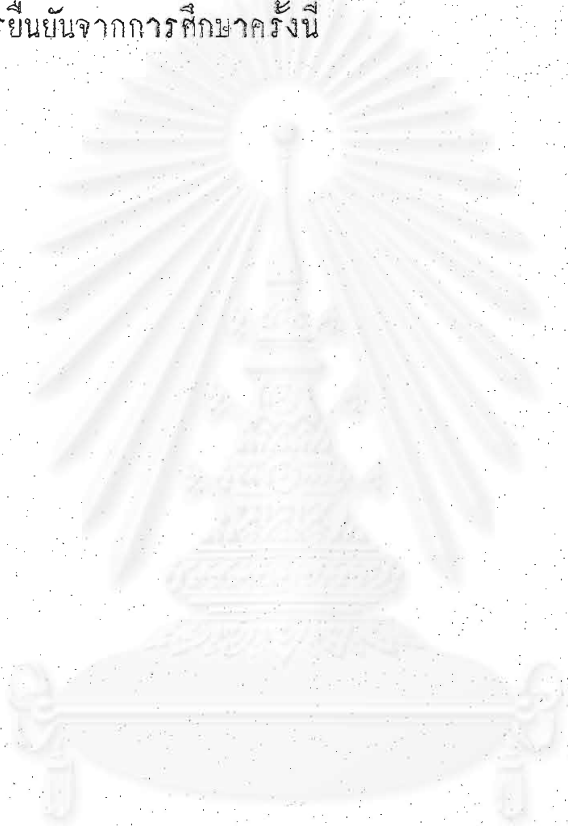
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

หนึ่งหน่วย ปรากฏว่าคาคะแนนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็จะลดลง ๑.๑๘๓๕ หน่วย หรือกล่าวอย่างธรรมดา ก็คือ ถ้าประชาชนเรียนสูงขึ้น ไปเลือกตั้งน้อยลง ในทำนองเดียวกัน ถ้าประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ไปเลือกตั้งน้อยลง จากการทดสอบทางสถิติ ปรากฏว่า ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทำให้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นกับตัวแปรคานิยมสมัยใหม่กับการเปิดรับต่อสื่อมวลชน ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะฉะนั้น ตัวแปรทั้งสองนี้ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง คุยเตกผลเหล่านี้เองจึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงไม่เป็นกรณีที่มีประโยชน์มากนักในการศึกษากระบวนการการ เปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ของสังคมเปลี่ยนตามลักษณะชุมชนเมืองปนชนบทของไทย

สรุป

รูปจำลองการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ของ Lerner ถูกนำมาใช้เป็น
 ตัวแบบสำหรับการศึกษาคานิยมสมัยใหม่ของชุมชนเมืองปนชนบทในเขตคลองหลวง-
 ธัญบุรี พร้อมกับผู้วิจัยได้เพิ่มตัวแปรสถานภาพทาง เศรษฐกิจ โดยวัดจากรายได้
 เป็นเกณฑ์ ควบเหตุผลที่ว่า การเพิ่มขึ้นของสถานภาพทาง เศรษฐกิจอาจจะช่วย
 กระบวนการพัฒนาไม่มากนักเลย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยได้สร้าง
 รูปจำลองการเปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ คลองหลวง-ธัญบุรี ขึ้นแทนของ Lerner
 โดยได้เน้นที่ตัวแปรการศึกษา กับรายได้ มีผลต่อการเปิดรับสื่อมวลชน แต่ไม่มี
 ผลต่อการมีคานิยมสมัยใหม่ แต่การ เปิดรับสื่อมวลชน มีผลโดยตรงต่อคานิยม
 สมัยใหม่ รูปจำลองที่เสนอแนะมาขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทดสอบต่อไป และผู้
 วิจัยยังได้สอดแทรก ข้อเสนอแนะไว้อีกควยว่า ถ้าต้องการพัฒนาประชาชนให้มีคานิยม
 สมัยใหม่ จำเป็นต้องส่งเสริมค่านการศึกษา กับการเพิ่มพูนรายได้ และต่อมา
 จึงสนับสนุนการ เปิดรับสื่อมวลชน ก็น่าจะบรรลุถึงการมีคานิยมสมัยใหม่ได้
 สำหรับตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ค่อยจะมีประโยชน์ในการนำเข้ามา
 ศึกษามากนัก เพราะผลของการคำนวณทางสถิติ ปรากฏว่า ค่าที่ได้มา ส่วนใหญ่
 มีลักษณะผกผันหรือตรงกันข้าม แทนที่จะเกอูกลสัมพันธ์กัน ดังนั้นตัวแปรตัวนี้จึงมี
 ประโยชน์น้อยมาก สำหรับการศึกษการ เปลี่ยนให้ เป็นสมัยใหม่ในเขตคลองหลวง-
 ธัญบุรี ซึ่งผู้วิจัยจึงไม่นำตัวแปรตัวนี้เข้ามาไว้ในรูปจำลองที่เสนอแนะขึ้นมาใหม่
 พร้อมกันนั้น ผลของการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งได้มาจากแนวทฤษฎีของ Lerner
 ปรากฏว่า ไม่ได้รับการยืนยันจากข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติ เพราะคานิยม
 สมัยใหม่ การ เปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ
 สถานภาพทาง เศรษฐกิจ ไม่ได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทุกตัวแปร และตัว
 แปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันก็ในระดับไม่สูงนัก เมื่อนำตัวแปรเหล่านี้มารวมกัน
 อธิบายซึ่งกันและกัน ปรากฏว่ามีอัตราในการอธิบายที่ไม่สูงนัก เพราะฉะนั้นสมมติฐาน

ที่ว่า "คานินยมสมัยใหม่ การเปิดรับต่อสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูง และตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถถูกนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันได้ ในอัตราที่สูงอีกด้วย" ไม่ได้รับการยืนยันจากการศึกษาครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทราบพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ในเขตเมืองปนชนบท และต้องการทดสอบหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกันนั้นก็มีความต้องการที่จะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงได้นำทฤษฎีหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาประเทศของ Wilbur Shramm และ ทฤษฎีการเปลี่ยนใหม่เป็นสมัยใหม่ของ Daniel Lerner มาใช้เพื่อเป็นโครงทางความคิดสำหรับเพื่อนำการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาคครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยเลือก ๖ ตำบลของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี กับอีก ๓ ตำบลของอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นเขตศึกษาของเขตซึ่งมีลักษณะเมืองปนชนบท สาเหตุที่เลือกบริเวณดังกล่าวนี้ เพราะเป็นบริเวณที่มีการประกอบอาชีพทั้งภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชนบท และภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม รัฐบาลการ หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไปซึ่งก็เป็นอาชีพหลักของชุมชนเมือง การศึกษาคครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาโดยการเลือกตัวอย่างตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยเจ้าหน้าที่ของอำเภอทั้งสองเป็นผู้กำหนดให้โดยถือเกณฑ์เรื่องความแตกต่างทางด้านอาชีพเป็นหลัก และทุกตำบลต้องมีหมู่บ้านที่เป็นตัวอย่างอย่างน้อยหนึ่งหมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านได้เลือกครัวเรือนมาเป็นตัวอย่างสำหรับการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย และทำการทดสอบแบบสอบถาม ที่ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จนเป็นที่พอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล จากแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น โดยสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทน มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๓ คน แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดลงเลขรหัส และทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลของการวิเคราะห์ของข้อมูลทางควาวิวิธีการทางสถิติต่างๆ ทำให้สรุปผลของการสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

๑. ความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๒. สื่อมวลชนแต่ละประเภททำหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาประเทศไม่เท่าเทียมกัน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๓. ในกรณีที่สื่อมวลชนไม่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ การสื่อสารในรูปแบบอื่นจะเข้ามาทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยืนยัน
๔. ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการสื่อสารในรูปแบบอื่นกับสื่อมวลชนในการทำหน้าที่พัฒนาประเทศ สมมติฐานข้อนี้ไม่ได้รับการยืนยัน
๕. ค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันระดับสูง และตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถถูกนำมารวมกันอธิบายซึ่งกันและกันในอัตราสูงอีกด้วย สมมติฐานข้อนี้ไม่ได้รับการยืนยัน

จากข้อมูลที่รับมาจากการสำรวจในเขตที่ทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติยังพบควาวิ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่มีผู้นิยมใช้มากเรียงตามลำดับ โดยที่โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีแนวโน้มของการได้รับความนิยมสูงชันอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจของสำนักงานสถิติ

ในหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง แต่ไปเพราะสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ การถูก
 ขอร้องจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำกับการเลือกตั้ง ถูกขอร้องจากยูสมัคร ท้องการ
 สนับสนุนญาติและพรรคพวกของตน หวัง薪金รางวัลและถูกบังคับด้วย ลักษณะ
 คังกล่าวข้างบนนี้เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักนำระคมพล
 ซึ่งเรียกว่า mobilized political participation^๑ นักวิชาการหลายคน
 ไม่จัดเอาการเข้าร่วมมีส่วนร่วมโดยการชักนำ ระคมพลนี้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทาง
 การเมืองอย่างแท้จริง เช่น Myron Wiener ซึ่งเนนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เมืองต้องมีลักษณะเป็นไปโดยสมัครใจ^๒ และว่า "...การที่บุคคลเข้าร่วมชุมนุม
 ตามที่รัฐบาลสั่งนั้น ไม่รวมเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นเดียวกับการเลือก
 ตั้งที่ไม่มียูสมัครให้เลือก"^๓ แต่ Huntington และ Nelson เห็นว่า ไม่วา
 การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะมีแรงจูงใจมาจากที่ใด ก็ควรจะถือเป็นการมีส่วน
 ร่วมทางการเมืองเช่นกัน ด้วยเหตุผลที่ว่า การมีส่วนร่วมทั้งสองแบบนี้จะก่อให้เกิด
 ผลที่ตามมาสำหรับระบบการเมืองที่ไม่แตกต่างกันนัก"^๔ มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง

^๑ Huntington and Nelson, Op. cit., p. 7.

^๒ Myron Wiener, "Political Participation Crisis of Political Process," in Leonard Binder (ed), Crises and Sequences in Political Development (Princeton ; Princeton University Press, 1971), p. 164.

^๓ Ibid., p. 165.

^๔ Huntington and Nelson, Op. cit., p. 9.

ในหน้าที่ทางด้านการเมืองการปกครอง แต่ไปเพราะสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ การถูก
 ขอร้องจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกาเลือกตั้ง ถูกขอร้องจากวุฒิสมาชิก ท้องการ
 สนับสนุนญาติและพรรคพวกของตน หวังสินจ้างรางวัลและถูกบังคับด้วย ลักษณะ
 ดังกล่าวข้างบนนี้เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักนำระดมพล
 ซึ่งเรียกว่า mobilized political participation^๑ นักวิชาการหลายคน
 ไม่จัดเอาการเข้ามีส่วนร่วมโดยการชักนำ ระดมพลนี้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทาง
 การเมืองอย่างแท้จริง เช่น Myron Wiener ซึ่งเนนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เมืองต้องมีลักษณะเป็นไปโดยสมัครใจ^๒ และว่า "...การที่บุคคลเข้ามาร่วมชุมนุม
 ตามที่รัฐบาลสั่งนั้น ไม่รวมเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นเกี่ยวกับการเลือก
 ตั้งที่ไม่มีวุฒิสมาชิกให้เลือก"^๓ แต่ Huntington และ Nelson เห็นว่า ไม่ว่า
 การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะมีแรงจูงใจมาจากที่ใด ก็ควรจะถือเป็นการมีส่วน
 ร่วมทางการเมืองเช่นกัน คิวเหตุผลที่ว่า การมีส่วนร่วมทั้งสองแบบนี้จะก่อให้เกิด
 ผลที่ตามมาสำหรับระบบการเมืองที่ไม่แตกต่างกันนัก^๔ มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง

^๑ Huntington and Nelson, Op. cit., p. 7.

^๒

Myron Wiener, "Political Participation Crisis of
 Political Process," in Leonard Binder (ed), Crisis and
 Sequences in Political Development (Princeton : Princeton
 University Press, 1971), p. 164.

^๓ Ibid., p. 165.

^๔

Huntington and Nelson, Op, cit., p. 9

ที่น่าสนใจก็คือ การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการทำหัตถมีค่านิยมสมัยใหม่ ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกันข้ามกับผลการศึกษาของ Inkeles และ Smith ที่พบว่า การศึกษาทำให้เกิดลักษณะสมัยใหม่ในตัวบุคคล โรงเรียนทำให้เกิดลักษณะสมัยใหม่ โดยผ่านกระบวนการหลายอย่าง นอกเหนือไปจากการอบรมสั่งสอนอย่างเป็นทางการทางคณาวิชาการ ยังรวมถึงการให้รางวัลและการทำโทษ การสร้างรูปแบบ การทำให้เป็นตัวอย่าง และการเสนอสิ่งซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปด้วย ดังนั้นถ้าหันกลับมาพิจารณากระบวนการศึกษาของไทยเองว่าใครทำสิ่งเหล่านี้ให้กับนักเรียนหรือเปล่า หรืออาจสรุปได้ว่าเป็นเพราะระบบการศึกษาของเราเท่าที่ผ่านมาไม่ได้สร้างบุคคลที่จะให้ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลจากการศึกษาไม่เสริมสร้างบุคคลให้เกิดค่านิยมสมัยใหม่ขึ้น ซึ่งค่านิยมดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ แต่กลับเป็นว่า การเปิดรับต่อสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ ในลักษณะที่ไปในทิศทางเดียวกันด้วย ซึ่งก็ตรงกันกับผลการวิจัยของ Inkeles และ Smith^๒ ในหกประเทศที่ทำการศึกษา และเท่ากับเป็นการสนับสนุนข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของ Daniel Lerner ที่ว่า "ไม่มีสังคมสมัยใหม่สังคมใดที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากการพัฒนาระบบสื่อสารมวลชน"^๓

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาแนวทฤษฎีลักษณะสมัยใหม่ของ Daniel

Lerner มาใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา จึงน่าที่จะสรุปด้วยการเปรียบเทียบ

^๑ Inkeles and Smith., Becoming Modern., op. cit., pp. 139-140.

^๒ Ibid., p. 151.

^๓ Lerner., The Passing of Traditional Society., Op. cit.,

ค่า Multiple Correlation Coefficient (R) จากการศึกษารวมของ Lerner กับค่าสถิติตั้งกล่าวของการศึกษาในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ถึงแม้ว่าตัวแปรบางตัวจะไม่เหมือนกัน และการวัดซึ่งต่างกันอย่าง แต่ก็อาจเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ให้ผู้ที่ทำการศึกษาต่อไป ตารางที่ ๔๘ แสดงถึงการเปรียบเทียบค่าสถิติตั้งกล่าว ซึ่งเห็นได้ว่าค่า R ของคลองหลวง-ธัญบุรี มีค่าที่ต่ำกว่าค่า R จากการศึกษารวมของ Lerner มาก และความมากมายของค่า R จากการศึกษารวมของเขตคลองหลวง-ธัญบุรี ก็ไม่ไปในทิศทางเดียวกันกับค่า R จากการศึกษารวมของ Lerner

ตารางที่ ๔๘

การเปรียบเทียบค่า Multiple Correlation Coefficient (R) ของตัวแปร จากการศึกษารวมของ Lerner กับ ตัวแปรจากการวิจัยในเขตคลองหลวง-ธัญบุรี

ตัวแปรตาม	Multiple Correlation Coefficient (R)	
	Lerner ^๑	คลองหลวง-ธัญบุรี
ชุมชนเมือง	.๖๑	ไม่ได้ศึกษา
ลักษณะสมัยใหม่	ไม่ได้ศึกษา	.๔๑
การศึกษา	.๕๑	.๔๘
การเปิดรับต่อสื่อมวลชน	.๘๔	.๕๓
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.๘๒	.๓๐
สถานภาพทางเศรษฐกิจ	ไม่ได้ศึกษา	.๔๘

^๑ค่าสถิติ Multiple Correlation Coefficient เามาจาก

ตัวอย่างเช่น ค่า R ของตัวแปรการศึกษาของ Lerner มีค่าสูงที่สุด (๐.๙๑) ในขณะที่ค่า R ของตัวแปร การเปิดรับต่อสื่อมวลชนของการศึกษาในเขตคลองหลวง-ธัญ มีค่าสูงที่สุด (๐.๕๓) ซึ่งทั้งนี้ย่อมเป็นเครื่องชี้แสดงอย่างชัดเจนของผลของการวิจัยที่แตกต่างกันด้วย

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. ตัวชี้ในการวัดค่าตัวแปรบางตัวที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ ยังมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน เช่น การวัด หน้าที่ช่วยในการบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม ตัวชี้ในการวัดในที่นี้ก็คือ ประชาชนได้ทราบ กฎระเบียบ หรือกฎหมายของรัฐบาลหรือไม่ ซึ่งปทัสถานทางสังคมบางอย่าง ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างแน่ชัด แต่มีการบังคับทางสังคมอย่างมาก ก็ไม่ได้นำมารวมในการศึกษาครั้งนี้

๒. การขาดตกบกพร่องเกี่ยวกับคำถาม ถึงการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน ข้อหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา กับหน้าที่ ช่วยเปลี่ยนความคิดเห็นโดยทางอ้อม ทำให้ขาดข้อมูลสำหรับการพิสูจน์สมมติฐานของหน้าที่ทั้งสองประการนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้การสื่อสารในรูปแบบอื่น ทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน

๓. เนื่องจากข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่ว่า สื่อมวลชนที่มีอยู่ในครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม เพราะฉะนั้นหน่วยที่ใช้ในการศึกษาคควรเป็นหน่วยครัวเรือน คำถามทุกข้อในแบบสอบถามหรือตัวแปรทุกตัวที่เลือกมาศึกษา ต้องเป็นตัวแปรของครัวเรือน ไม่ใช่ตัวแปรของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้ที่ตอบแบบสอบถามควรเป็นใครก็ได้ที่อยู่ในครัวเรือนนั้นที่สามารถให้คำตอบเกี่ยวกับครัวเรือนนั้น ๆ ได้อย่างดี อาจเป็นหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว หรือ หัวหน้าครอบครัวกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวมาช่วยกันตอบก็ได้ แต่ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้ทำขึ้นมาบางข้อเป็นการถามเพื่อให้ได้ข้อมูล

ของบุคคลคนเดียวคือผู้ที่มาตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ การศึกษา เป็นต้น ซึ่งก็ทำให้มีปัญหาในการวิเคราะห์อย่างมาก ซึ่งถ้าไม่จำเป็นจริงแล้วผู้วิจัยของตัดตัวแปรของบุคคลแต่ละคนออกไปจากการศึกษาครั้งนี้

๔. ในบางตำบล เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเป็นศูนย์กลางการสัมภาษณ์ ให้มารวมกันที่ใดที่หนึ่ง เช่น ที่ศาลาวัด เพื่อให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้มาให้สัมภาษณ์มาเพียงคนเดียวซึ่งส่วนใหญ่ก็แก่หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยาหัวหน้าครอบครัว ทำให้คำตอบบางข้อที่เกี่ยวกับสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ไม่สามารถตอบได้ ถ้าในกรณีที่ผู้วิจัยไม่มีโอกาสไปสัมภาษณ์ที่บ้าน ก็จะมีโอกาสได้ซักถามสมาชิกคนอื่นได้อีกด้วย ในบางกรณีที่หัวหน้าครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้แน่ชัด

๕. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้ชุดกรณีและลงเดสคริปต์จำนวนถึง ๑๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินไป ทำให้การตีความคำตอบคลาดเคลื่อนกันได้ง่าย ซึ่งวิธีแก้ไขก็คือการลดจำนวนเจ้าหน้าที่ ในหน้าที่ดังกล่าวนี้ลงให้เหลือประมาณเพียง ๒-๓ คนเท่านั้น เพราะทำให้ลดข้อผิดพลาดและเป็นการเพิ่มความชำนาญแก่เจ้าหน้าที่ไปในตัวด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. การกำหนดนโยบายสื่อมวลชนอย่างชัดเจนเน้นหนักเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนในการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาประเทศ เป็นนโยบายระดับชาติที่ได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล

๒. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานของสื่อมวลชนในท้องถิ่น เพื่อให้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือการพัฒนาท้องถิ่น

๓. จัดทำแผนระดับชาติทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการดำเนินการ ทั้งของส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ในการจัดให้มีสื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนต่อการพัฒนา

๔. จัดทำแผนและดำเนินการส่งเสริมการเปิดรับสื่อมวลชนในห้องที่ซึ่งได้มีการส่งเสริมการศึกษา และการพัฒนาเพื่อทุนรายได้ของประชากรเรียบร้อยแล้ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

๑. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะการสื่อสารเมื่อนานจากสื่อมวลชนถึงผู้รับสารแล้ว จะถูกถ่ายทอดส่งผ่านไปยังเครือข่ายการสื่อสารของบุคคลซึ่งมีอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจที่ทำการศึกษาดังโครงสร้างของเครือข่ายการสื่อสารทั้งกล่าวและผลสำคัญของสื่อมวลชน อันเป็นผลมาจากเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล

๒. ควรนำรูปจำลองการเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่ คลองหลวง-ชัยบุรี ไปทดสอบกับสภาพของสังคมเมือง สังคมชนบท และสังคมเมืองปนชนบทในหลาย ๆ แห่งของประเทศไทย เพื่อพิจารณาถึงความมีลักษณะทั่วไป (generalization) ของรูปจำลองนี้

๓. นำข้อมูลของทุกจังหวัดในประเทศไทย มาทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ของทฤษฎีลักษณะสมัยใหม่ของ Daniel Lerner โดยคัดแปรงบการวิจัยแบบต่าง ๆ บางตามสมควร เพื่อมาทดสอบความถูกต้องของทฤษฎีดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

๔. ศึกษาถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของสื่อมวลชนที่ไม่สามารถทำหน้าที่ในการช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ จะได้นำผลมาเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและการวางแผน

๕. ทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการร่วมสังเกตการณ์ (participant observation) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนในครัวเรือนชนบท เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลักษณะที่เสริมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงการใช้สื่อมวลชนของคนชนบทได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้วการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น และยังเป็นประโยชน์ในการสร้างข้อมูลใหม่เพิ่มเติมที่สามารถนำไปศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นข้อมูลของสภาพสังคมไทยและผู้อยู่หวังว่าการวิจัยครั้งนี้คงเป็นอนุชาตม์ สำหรับการไร้แนวคิดหรือทัศนคติของชาวตะวันตก ควรมีการทดสอบอย่างระมัดระวัง เสียก่อนที่จะถูกนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพของสังคมไทย เพราะผลเสียที่ตามมาอาจจะยากต่อการแก้ไข หรืออาจจะไม่สามารถแก้ไขได้ อันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของทุกคนในสังคมไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ชัยโรจน์ บุญอุทานุวัตร. "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษา
ของประชาชนในภาคกลาง." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา
โสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๘.
- ชัยรัตน์ พัฒนะเจริญ. "วิเคราะห์การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน" วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๑๗.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. รายงานประกอบการศึกษาวิชาการวิเคราะห์การปกครอง
เปรียบเทียบ ภาคการศึกษาที่ ๒ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๒๒.
- สาธารณสุข. กระทรวง. รายงานสรุปการสำรวจข้อมูลชนในภาคกลางประเทศไทย
โครงการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข เอกสารโรเนียว
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี
ผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๓ (๒๕๑๕-๒๕๑๘)
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๒๐.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี
เครื่องชี้ภาวะสังคม ๒๕๒๑ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๒๓.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี
สรุปสารสำคัญแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔
(๒๕๒๐-๒๕๒๔) กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา พ.ศ. ๒๕๑๘.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๑๗ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๕๑๘

เสนาะ อุณากรุณ : "การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจไทย" ในทฤษฎีและแนวคิดในการ

พัฒนาประเทศ เรียบเรียงโดย อมร รัชศาสตร์ และ ชัยติยา กรรณสูต

พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๘, หน้า ๓๗๑-๔๑๘.

สุริยา วีรวงศ์, "ลักษณะสมัยใหม่ : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้าน

กับชุมชนเมืองภายในจังหวัดชลบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาค

วิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๓

เสลา เรขะรุจิ. หลังศตวรรษหนึ่งคือพิมพ์ไทย พระนคร : รวมสารนิ, ๒๕๐๘.

ภาษาอังกฤษ

De Sola Pool, Ithiel. "The Role of Communication in the Process of Modernization and Technology Change," in Bert F. Hoselitz and Wilbert E. Moore, eds., Industrialization and Society. Paris, UNESCO, 1970, 279-295.

Downie, N.M. and Health, R.W., Basic Statistical Methods (4th edition). New York: Harper & Row, 1974.

Frey, Frederick W., "Communication and Development," in Ithiel De Sola Pool, et. al, (eds), Handbook of Communication Chicago: Rand McNally, 1973.

Huntington, Samuel P. and Nelson, Joan M., No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1975.

Inkeles, Alex. and Smith, David H. Becoming Modern. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1974.

Lerner, Daniel. The Passing of Traditional Society. New York: The Free Press, 1958.

Milbrath, Lester W. and Goel, M.L., Political Participation: How and Why People Get Involved in Politics. Chicago: Rand McNally, 1973.

Nie, Norman H., Hull, C. Hadlai., Jenkins, Jean G., Steinbrenner, Karin., and Bent, Dule H., SPSS Statistical Package for the Social Sciences (2nd. Edition). New York: McGraw-Hill Book Company, 1975.

Nie, Norman H., and Verba, Sidney., "Political Participation," in The Handbook of Political Science, Volume 14, edited by Fred I. Greenstien and N.W. Polsby. Reading: Addison Wesley, 1975.

Rogers, Everette M. And Shoemaker, Floyed F. Communication of Innovation. New York: Free Press, 1971.

Rogers, Everett M., and Svenning, Lynn., Modernization Among Peasants. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1969.

Schramm, Wilbur. Mass Media and National Development. Stanford, California: Stanford University Press, 1964.

- Welch, Susan., "Dimensions of Political Participation in a Canadian Sample." Canadian Journal Political Science. 8(December, 1975), 553-556.
- Verba, Sidney., Nie, Norman., and Kin, Jaen. Modes of Democratic Participation: A Cross National Comparison. Beverly Hills: Sage Publications, 1971.
- Wiener, Myron., "Political Participation: Crisis of Political Process," in Leonard Binder (ed.), Crises and Sequences in Political Development. Princeton: Princeton University Press, 1971.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาปนาวททยบรการ
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

แบบสอบถามโครงการวิจัย
 หน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาประเทศ
 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเลขผู้รับการสัมภาษณ์

	1	2	3
ปีที่รับ	4		
ตำบล		
รหัส	5		

หมู่ที่ บ้านเลขที่ ถนน

ส่วนที่ 1 การเปิดรับสื่อมวลชน

ข้อ 1

1. โดยปกติครอบครัวของท่านฟังวิทยุบ้างหรือเปล่า

รหัส

6

2. โดยปกติครอบครัวของท่านดูโทรทัศน์บ้างหรือเปล่า

7

3. โดยปกติครอบครัวของท่านอ่าน น.ส.พ. รายวันบ้างหรือเปล่า

8

4. โดยปกติครอบครัวของท่านอ่านนิตยสารบ้างหรือเปล่า

9

5. โดยปกติครอบครัวของท่านคนหนึ่งบ้างหรือเปล่า
(ฉายตามโรงหนังหรือหนังกลางแปลง) 10
- ขอ 2
1. ถ้าฟังวิทยุ อาทิกย์หนึ่ง ๆ ครอบครัวของท่านฟังวิทยุบ่อยครั้ง
เท่าไร 11
2. ถ้าดูโทรทัศน์ อาทิกย์หนึ่ง ๆ ครอบครัวของท่านดูโทรทัศน์
บ่อยครั้งเท่าไร 12
3. ถ้าอ่าน น. ส. พ. รายวัน อาทิกย์หนึ่ง ๆ ครอบครัวของท่าน
อ่าน น. ส. พ. รายวัน บ่อยครั้งเท่าไร 13
4. ถ้าอ่านนิตยสาร ปกติท่านอ่านนิตยสาร เดือนละกี่ครั้ง 14
5. ถ้าดูหนังท่านคนหนึ่ง เดือนละกี่ครั้ง 15
- ขอ 3
1. โดยปกติที่ไหนที่ครอบครัวของท่านฟังวิทยุเป็นประจำ 16
2. โดยปกติที่ไหนที่ครอบครัวของท่านดูโทรทัศน์เป็นประจำ 17
3. โดยปกติที่ไหนที่ครอบครัวของท่านอ่าน น. ส. พ. รายวัน
เป็นประจำ 18
4. โดยปกติที่ไหนที่ครอบครัวของท่านอ่านนิตยสารเป็นประจำ 19

5. โดยปกติโรงภาพยนตร์อะไร หรือสถานที่ใดที่ครอบครัวของท่านคนหนึ่ง	รหัส
(ตำบลหรืออำเภอ หรือจังหวัดระบุดวย)	20
ขอ 4	
1. วัตถุประสงค์ที่ครอบครัวของท่านพึง เป็นประจำเป็นของใคร	21
2. โทรทัศน์ที่ครอบครัวของท่านเป็นเป็นประจำเป็นของใคร	22
3. น. ส. พ. รายวันที่ครอบครัวของท่านอ่านเป็นประจำใคร เป็นผู้ซื้อ	23
4. นิตยสารที่ครอบครัวของท่านอ่านเป็นประจำใคร เป็นผู้ซื้อ	24
5. ในครอบครัวของท่านใคร เป็นผู้จ่ายเงินสำหรับไปดูหนังตามโรงหนัง	25
ขอ 5	
1. ในครอบครัวของท่านใคร เป็นผู้เลือกสถานีหรือรายการที่รับฟังเป็นประจำ	26
2. ในครอบครัวของท่านใคร เป็นผู้เลือกสถานีหรือรายการที่ดูเป็นประจำ	27
3. หนังสือพิมพ์รายวันที่ครอบครัวของท่านอ่านเป็นประจำใคร	28 29

รหัส

4. นิตยสารที่ครอบครัวของท่านอ่านเป็นประจำใดแก
(โปรดระบุชื่อ)

30 31

5. หนังสืออะไรที่ครอบครัวของท่านดูเป็นประจำ (ไทย, จีน, แหก
ฝรั่ง)

32

ส่วนที่ 2 หน้าทีของสื่อมวลชน

ขอ 1

ก) ถ้าครอบครัวของท่านต้องการรู้ความเคลื่อนไหวของ เหตุการณ์บ้านเมือง
ครอบครัวของท่านจะรู้ได้จากสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง

วิทยุ จากสถานีอะไร รายการชื่อ

33 34 35 36

โทรทัศน์ จากสถานีอะไร รายการชื่อ

37 38 39

น.ส.พ. รายวัน ชื่อ

40

นิตยสาร ชื่อ

41

ภาพยนตร์ ชื่อ

42

ข) ในกรณีที่ไม่มีสื่อมวลชนตามที่ท่านได้บอกมา ท่านคิดว่าครอบครัว
ของท่านจะรู้ข่าวความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองได้อย่างไร

43 44

รหัส

ค) ในกรณีที่ตอบทั้ง ข้อ ก) และ ข) อยากจะให้ท่านเปรียบเทียบ
คำตอบทั้งสองข้อนี้ว่าอะไรจะดีกว่ากัน ในการที่จะทราบข่าว
ความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง

45

ข้อ 2

ก) ถ้าครอบครัวของท่านต้องการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
ทั้งของที่มีอยู่ในประเทศของเรา หรือของต่างประเทศให้
กว้างขวางยิ่งขึ้น ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านจะทำอย่างไร

ฟังวิทยุ

46

ดูโทรทัศน์

47

อ่าน น. ส. พ. รายวัน

48

อ่านนิตยสาร

49

ดูหนัง

50

ข) ในกรณีที่ไม่มีสื่อมวลชนดังกล่าวตามที่ได้ออกมา ท่านคิดว่า
ครอบครัวของท่านจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมดังกล่าวได้
อย่างไร

51 52

ค) ในกรณีที่ตอบทั้ง ข้อ ก) และ ข้อ ข) ขอให้ท่านเปรียบเทียบ
ว่า ข้อใดที่จะดีกว่ากันในการเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น
.....

53

ขอ 3

รหัส

- ก) สื่อมวลชนประเภทใดที่ท่านคิดว่าสามารถทำให้ครอบครัวของท่าน
สนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา
(ใส่หมายเลขเรียงลำดับตามที่ตอบ)

วิทยุ

54

โทรทัศน์

55

หนังสือพิมพ์รายวัน

56

นิตยสาร

57

ภาพยนตร์

58

- ข) ถ้าในกรณีที่ไม่มีสื่อมวลชนตามที่ได้ให้คำตอบมา ท่านคิดว่าอะไร
ที่จะทำให้ครอบครัวของท่านสนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง
ของเรา

59 60

- ค) ในกรณีที่ตอบทั้ง ข้อ ก) และ ข) ขอให้เปรียบเทียบกว่าข้อใด
จะดีกว่ากันในแง่ที่สามารถทำให้สนใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้าน
เมืองของเรา

61

ข้อ 4 ครอบคลุมวีของท่านเคยอยากจะได้หรืออยากจะเป็นอะไรจาก

(ตัวอย่าง เช่น พังวิทย์ อยากเป็นนักทรง คูโชนณาที่วียอยากไครดยงค์ กุหน้งอยาก
ให้ลูกเป็นหมอ)

62 63

เคย	ไม่ เคย	ถ้าเคยสิ่งทีอยาก จะได้หรืออยาก จะเป็น (ยกตัวอย่าง)	ถ้าท่านไม่ ทานคึกว่า ท่านมี ความอยากจะได้ หรืออยากจะเป็น คังกสาวอยู่หรือไม่	มีความอยากจะได้ หรืออยากจะเป็น เนื่องจากสาเหตุ อะไร (โปรดระบุ)	64 65
			ยัง ต้องการ	ไม่ ต้องการ	66 67
					68 69
					70 71
					72 73
พังวิทย์					74 75
คูโทรทัศน์					76 77
อาน น. ส. พ. รាយวัน					78 78
อานนิตยสาร					6 7
กุภาพยงค์					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ 5 ท่านคิดว่า จะช่วยให้ครอบครัวของท่าน
มีความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่

ดีขึ้น	ไม่ดีขึ้น		ถ้าดีขึ้น ไปกระนั้นดีขึ้น อย่างไร
	ไม่รู้	ไม่ตอบ	

การพิจาณา

การดูโทรทัศน์

การอ่าน น. ส. พ. รายวัน

การอ่านนิตยสาร

การดูภาพยนตร์

รหัส

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ 6. คนในครอบครัวของท่านเคยเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นบ้างหรือไม่จาก

เคย	ไม่เคย	ถ้าเคย ตัวอย่าง เช่น	และจาก เคยทำให้ครอบครัวของท่านเกิด ความคิดขึ้นมาใหม่ หรือไม่		ถ้าเคยกรุณายก ตัวอย่าง เช่น (ระบุ)
			เคย	ไม่เคย	

การฟังวิทยุ

การดูโทรทัศน์

การอ่าน น. ส. พ. รายวัน

การอ่านนิตยสาร

การดูภาพยนตร์

รหัส

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ 7. ครอบครัวของท่านเคยนำเรื่องที่ได้รับจากการ
กันฟังหรือนำไปพูดคุยกับผู้อื่นบ้างหรือไม่

ไปเดาสู่

รหัส

เคย	ไม่เคย	ถ้าเคยขอ ให้ยกตัว อย่างเช่น เรื่องอะไร	นำไปพูด คุยกับใคร	ถ้าเคยในกรณีที่ไม่ได้ ท่านคิดว่าคนในครอบ ครัวของท่านสามารถ มีเรื่องไปพูดคุยกันได้ หรือไม่

พึงวิทย์

คูโทรทัศน์

อาน น. ส. พ. รายวัน

อานนิตยสาร

คุณภาพนตร์

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40 41 4

ข้อ ๘ คนในครอบครัวของท่านเคยทราบนโยบายของรัฐบาลจากสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง

เคย	ไม่ เคย	ถ้าเคย ท่านเคยนำไป พูดคุยกับผู้ที่อยู่ในบ้าน ของท่านหรือละแวก บ้านหรือไม่		ถ้าเคยนำไปพูดคุย ยกตัวอย่าง เช่น นโยบาย เรื่อง (โปรด ระบุ)
		เคย	ไม่เคย	

วิทยุ

โทรทัศน์

น.ส.พ. รายวัน

นิตยสาร

ภาพยนตร์

รหัส

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

สถาบันวิจัยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ ๑ คนในครอบครัวของท่านเคยระบุระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย ของรัฐบาลจาก
สื่อมวลชนประเภทใดบ้าง

รหัส

เคย	ไม่เคย	ในกรณีที่เคย ถ้าไม่มี (สื่อมวลชนตามที่ท่านได้ตอบมา) ท่านคิดว่าท่านจะระบุระเบียบ ข้อบังคับหรือ กฎหมาย ของรัฐบาลไทยอย่างไรบ้าง

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

วิทยุ

โทรทัศน์

น.ส.พ. รายวัน

นิตยสาร

ภาพยนตร์

ขด 10 ใครคือบุคคลที่ล้อมวลชนประเภท ยกย่องและกล่าวถึง
มากที่สุดขณะนี้

รหัส

วิทยุ ไคแก

63

โทรทัศน์ ไคแก

64

หนังสือพิมพ์รายวัน ไคแก

65

นิตยสาร ไคแก

66

ภาพยนตร์ ไคแก

67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ 11 มีผู้กล่าวว่าสื่อมวลชนในบางครั้งทำหน้าที่เป็นเหมือนครูที่สอนความรู้ต่างๆ
ให้กับประชาชน

รหัส

สิ่งที่คนในครอบครัวของท่านได้เรียนรู้จาก โคแก (ยกตัวอย่าง)	ถ้าในกรณีที่ไม่ได้ ทานคีควาคนในครอบครัวของท่านอาจเรียนรู้ สิ่งที่ท่านบอกมาได้ อย่างไร
ในกรณีครอบครัวของท่านพึงวิทย์	
ในกรณีครอบครัวของท่านคุณุโทรทัศน์	
ในกรณีครอบครัวของท่านอาน น. ส. พ. รายวัน	
ในกรณีครอบครัวของท่านอานนิตยสาร	
ในกรณีครอบครัวของท่านคุณภาพนศร	

68 69

70 71

72 73

74 75

76 77

การศึกษา

78

อาชีพหลัก

79

รายได้

80

อ่านคำสั่งหน้าสุดท้าย 3 ค

ส่วนที่ 3 การวัดค่านิยมสมัยใหม่

1. บ่อยครั้งเท่าไรที่ท่านคิดที่อยากหาโอกาสเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่สำคัญของบ้านเมือง เช่น ปัญหาความยากจนของคนไทย

- ก. บ่อยครั้ง
- ข. บางครั้งบางครั้ง
- ค. ไม่ค่อยได้คิด
- ง. ไม่เคย

2. สมมติว่าถ้ารัฐบาลจัดการศึกษาให้เปล่าโดยไม่ต้องเสียเงินใด ๆ หนึ่งสิ้นในทุกระดับแก่ประชาชน ท่านคิดว่าลูกของท่านควรจะไปเรียนสูงแค่ไหน

3. สมมติว่าถ้ามีเด็กสองคนคุยกันหลังจากทำนาเสร็จ โดยเด็กทั้งสองคนนี้พยายามที่จะหาทางที่จะทำนาให้ได้ข้าวเพิ่มมากขึ้น โดยใช้เวลาเท่าเดิม

พ่อของเด็กคนหนึ่งบอกว่า : "ที่ลูกคิดถึงวิธีปลูกข้าวด้วยวิธีการใหม่เป็นสิ่งที่ดี ขอให้ลูกเล่าให้พ่อฟัง"

พ่อของเด็กคนที่สองบอกว่า : "วิธีการปลูกข้าวที่พวกเราทำกันมาตั้งแต่ครั้งปู่ตายายนั่นคืออยู่แล้ว การที่จะเปลี่ยนวิธีการปลูกข้าวทำให้เสียเวลาและก็ช่วยอะไรไม่ได้มากกว่าที่เป็นอยู่"

ตามความเห็นของท่าน พ่อของเด็กคนไหนที่มีความเห็นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4. ท่านคิดว่าคนที่เหมาะสมกับตำแหน่งที่สำคัญทางราชการควรมีคุณสมบัติอย่างไร

- ก. มาจากครอบครัวที่มีชื่อเสียงและร่ำรวย
- ข. อุทิศตนเพื่อรักษาระเบียบแบบแผนประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ
- ค. เป็นผู้ที่ได้รับความนิยมนิยมจากประชาชน
- ง. เป็นผู้ที่มีความรู้สูงและมีความชำนาญเฉพาะเรื่อง

5. สิ่งที่สำคัญสำหรับอนาคตของประเทศไทยคืออะไร

- ก. ความขยันขันแข็งของประชาชน
- ข. การวางแผนที่ดีของรัฐบาล
- ค. ขึ้นอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คุ้มครองประเทศไทย
- ง. ขึ้นอยู่กับโชค

6. ผู้ที่มีความรู้ นักวิชาการ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย กำลังทำการศึกษา ค้นคว้า สิ่งต่าง ๆ ตัวอย่าง เช่น ทำการศึกษาเพื่อทราบว่าเด็กที่อยู่ในท้องแม่ เป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง หรือกำลังศึกษาวาการที่เมล็ดพืชกลายเป็นคนชั้นมานั้น เป็นไปได้ อยางไร

ท่านคิดว่าการศึกษาเหล่านี้

- ก. เป็นประโยชน์ทั้งหมด
- ข. เป็นประโยชน์บาง
- ค. ให้โทษบาง
- ง. ให้โทษทั้งหมด

7. มีคนบางคนกล่าวไว้ว่า สามีกับภรรยาจำเป็นที่จะจำกัดจำนวนของการมีลูกให้
น้อยลง เพื่อที่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ดีขึ้น แต่มีบางคนกล่าวไว้ว่า การที่มีสามีและ
ภรรยาจำกัดจำนวนของการมีลูกให้น้อยลง เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

จากคนสองพวกนี้ ท่านเห็นด้วยกับพวกไหนมากที่สุด

- ก. พวกแรก
 ข. พวกที่สอง

8. ชาวต่าง ๆ ทอไปนี้ท่านในใจชาวใดมากที่สุด

- ก. ชาวเหตุการณ์ของโลก (นอกประเทศไทย)
 ข. ชาวในประเทศ
 ค. ชาวเกี่ยวกับหมู่บ้าน หรือตำบล หรืออำเภอที่อาศัยอยู่
 ง. ชาวกีฬา
 จ. ชาวบันเทิง

9. สมมติว่าท่านพบกับฝรั่งที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนเลย ท่านคิดว่าท่านสามารถที่จะเข้าใจ
ถึงแนวในการคิดของเขาได้หรือไม่

- ก. ได้
 ข. ไม่ได้

10. ท่านคิดว่าคนเราสามารถที่จะเป็นคนดีได้ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่นับถือศาสนาใดเลย

- ก. ได้
 ข. ไม่ได้

คำสั่ง กรุณาถามเรียงกันไปเป็นข้อ ๆ ตามลำดับหมายเลข และห้ามเปิดดูนอกลายคำ
ในคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้น สรุพนาม ที่ใช้ และในกรณีซึ่งมีคำทอไว้ให้
อ่านคำทอใหญ่ ทอใดเลือกทออย่างช้า ๆ และเว้นช่วงเวลาให้คิดลึกลงใจด้วย